η σημερινη Της Κυριακής

22.11.2026

ΟΠΟΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΑ ΣΥΛΛΟΓΑΤΑΙ ΣΥΛΛΟΓΑΤΑΙ ΚΑΛΑ • ΡΗΓΑΣ ΦΕΡΑΙΟΣ

ΑΡ. 15383 ΤΙΜΗ €2 | www.simerini.com

ΥΒΡΙΔΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ:
Από τα χακαρισμένα ψυγεία στις απειλές για βόμβες

ΣΕΛΙΔΕΣ **24-25**

ΑΠΕΦΥΓΑΝ ΤΗΝ ΠΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, ΑΛΛΑ ΥΙΟΘΕΤΗΣΑΝ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ

ΤΡΕΙΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΙ ΓΙΓΑΝΤΕΣ ΜΕ ΠΥΡΗΝΙΚΑ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΙΣΧΥΟΣ

Το τριπολικό σύστημα, ο φτωχός συγγενής και οι εξαρτήσεις της ΕΕ από τις ΗΠΑ, την Κίνα και τη Ρωσία ΣΕΛΙΔΕΣ **8-9**

ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗ

ΑΠΟ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ

•Ο Νικόλας θέλει ξεκαθάρισμα λογαριασμών και νέο συμβόλαιο

•ΕΛΑΜ: Δεν τους βοηθά με τα ΜΟΕ και το Κραν Μοντανά

•ΔΗΠΑ-ΕΔΕΚ: Πληρώνουν το κόστος και τους αγνοεί

ΣΕΛΙΔΕΣ 2-3

Εκ περιτροπής Προεδρία: Η ιστορική αλήθεια ΣΕΛΙΔΑ **12**

ΑΠΟΣΥΡΟΝΤΑΙ ΠΑΛΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ, ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝ ΟΙ ΝΕΕΣ

Στον «αέρα» το ρεύμα της Κύπρου από το 2030

Πέντε κρίσιμες εκκρεμότητες απειλούν την επάρκεια ηλεκτροδότησης, με το φυσικό αέριο και τις νέες εγκαταστάσεις να αποτελούν τα μεγάλα στοιχήματα ΣΕΛ. **4-5**

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΤΙΣ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ

Η ακρίβεια στέλνει τα νοικοκυριά στην Black Friday

ΣΕΛΙΔΑ **15**

ΑΝΙΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗ

Τα παιδιά «πληρώνουν» τα κενά της εκπαίδευσης

ΣΕΛΙΔΑ **19**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΔΥΟ ΤΑΧΥΤΗΤΩΝ

Γιατί ενώ οι αριθμοί ευημερούν, τα νοικοκυριά δυσκολεύονται

ΣΕΛΙΔΕΣ **22-23**

Δύο κράτη στην... Ευρώπη

Ο Χριστοδουλίδης ψάχνει προσχήματα μέσω ΜΟΕ

ΣΕΛΙΔΑ **11**

ΜΑΪΚΛ ΤΑΝΟΥΣΗΣ:

Ο γιος Κυπρίων προσφύγων στη Βουλή της Νέας Υόρκης

ΣΕΛΙΔΕΣ **10-11**

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

ΣΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ
Γιατί η συνάντηση Τραμπ, Πούτιν και Σι Τζινπίνγκ δεν είναι νέα Γιάλτα και η Ευρώπη, ξανά, απούσα
ΣΕΛΙΔΑ **7**

ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ
Πώς παγιδευτήκαμε στο Σχέδιο Ανάν το 2004
ΣΕΛΙΔΑ **5**

JOSE LEV ALVAREZ GOMEZ
Το ιρανικό τρομοκρατικό δίκτυο στα Βαλκάνια επιβάλλει δράση της Μοσάντ
ΣΕΛΙΔΑ **18**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ
Η Τρίτη Ρώμη του Πούτιν και η Νέα Ρώμη που εγκαταλείπουμε
ΣΕΛΙΔΑ **14**

ΘΕΣΗ

Οι κόμποι του καλωδίου...

Η Τουρκία διά του καλωδίου και της ισχύος της έχει δέσει κόμπους την κυριαρχία της Ελλάδας και της Κύπρου στον θαλάσσιο χώρο. Και ακόμη βρισκόμαστε στην αρχή. Έπεται και συνέχεια. Διότι έρχεται η νομοθεσία για τη «Γαλάζια Πατρίδα». Και τότε, τι θα συμβεί όταν πλέον η Άγκυρα θα επικαλείται παραβίαση των πάσης «φύσεως δικαιωμάτων της»; Πόλεμο;

Συνέχεια στη σελίδα 2

ΘΕΣΗ

Το περί πολέμου ερώτημα θα ήταν ήδη επιλυμένο, εάν είχε αποδώσει η πολιτική των «ήπιων νερών» ή εάν υπήρχε αποτροπή. Η πρώτη μάλλον άνοιξε την όρεξη στην Τουρκία. Η δεύτερη, εάν υφίστατο, δεν θα τολμούσε η Τουρκία να αξιώνει ενημέρωση από την Ελλάδα μέσω Γαλλίας για το καλώδιο, για να δημιουργήσει συνθήκες κατά τρόπον ώστε να μπορεί να ισχυρίζεται ότι ασκεί μορφή δικαιοδοσίας, την οποία με βάση το Διεθνές Δίκαιο της Θάλασσας δεν διαθέτει.

Η Άγκυρα έχει δοκιμάσει τις αντοχές των Αθηνών. Το δε ερώτημα έχει ως εξής: Πώς η Ελλάδα θα ενεργήσει όταν θα τεθεί σε ισχύ ο νόμος για τη «Γαλάζια Πατρίδα», ο οποίος είναι συναφής με το Casus Belli; Δεν θα πατά πόδι στις γκρίζες ζώνες για να μη φουρτουνιάσουν τα «ήρεμα νερά»; Εάν όμως συμβεί κάτι τέτοιο, ποιο θα είναι το αποτέλεσμα; Θα εμπεδωθεί ή όχι η τουρκική αναθεωρητική πολιτική διά της ελληνικής αποχής; Θα ισχυριστεί ή όχι η Άγκυρα ότι πρόκειται περί αποδοχής;

Εάν, από την άλλη, η Ελλάδα αποφασίσει να βρεθεί επί του πεδίου, πώς θα το πράξει; Με ψαρόβαρκες για να δει αντιδράσεις; Και αν η Τουρκία αναπτύξει τον στόλο της, τι θα κάνει η Αθήνα; Θα μπει σε κρίση και σε πόλεμο; Ή θα βάλει την ουρά στα σκέλια; Ή θα φωνάξει τη Γαλλία ή τις ΗΠΑ να ενεργήσουν εκ μέρους της, όπως συνέβη με το καλώδιο, για να γκριζάρει μέσω τρίτων τα κυριαρχικά της δικαιώματα, τα οποία κλέβει η Τουρκία μέσω της «Γαλάζιας Πατρίδας»; Και μετά τι θα συμβεί; Θα αναμένουν, άραγε, ημέτεροι και μη, να χωνέψουν οι Έλληνες τα αχώνευτα; Υπάρχει επί τούτου συνταγή: Αφού εμφανιστούν οι ήττες ως νίκες, με την πάροδο του χρόνου και τη μέθοδο του σαλαμιού, με τις δικές μας ανοχές θα χαραχθεί βήμα - βήμα ο τουρκικός αναθεωρητισμός. Αυτό δεν συμβαίνει από το '74 ώς σήμερα από την Κύπρο ώς το Αιγαίο;

Το δίλημμα δεν είναι εάν θα κάνουμε ή όχι πόλεμο. Εάν το θελήσει η Τουρκία, θα μας τον επιβάλει. Το ερώτημα είναι, εάν θα της απαγορεύσουμε να μας απειλεί με πόλεμο. Και επί τούτου μόνο μία ρεαλιστική πολιτική υπάρχει: Αυτή της αποτροπής! Αλλιώς το καλώδιο θα εξελιχθεί μέσα από τη «Γαλάζια Πατρίδα» και την τουρκική ισχύ σε θηλιά στο λαιμό μας...

ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ

Έτος 46ο – 1η Έκδοση 3 Φεβρουαρίου 1976
Εκδότης και Συνιδρυτής: **Κώστας Ν. Χατζηκωστής**
Διατελέσας Διευθύνων Σύμβουλος: **Άντης Χατζηκωστής (2002-2010)**

Διευθυντής Εκδοτικού Οίκου Δίας: **Χρύσανθος Τσουρούλλης**
Βοηθός Αρχισυντάκτης: **Ανδρέας Κόκκινος**
Advertising Specialist: **Καρολίνα Νεοκλέους**
Λειτουργός Εμπορικού: **Ελισάβετ Ηρακλέους**
Brand Manager: **Σωτήρης Κυριάκου**
Δημιουργικό: **Χάρης Κατσιάμης**
Ιδιοκτησία: **Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημόσια Λτδ**
Κεντρικό Τηλέφωνο Επικοινωνίας: **22580580**,
Φαξ: **22580518**
Εμπορικό Τμήμα: **22580513, 22580491, 22580487,** Φαξ: **22580455**
Ιστοσελίδα: **www.simerini.com**
Ηλεκτρονικό ταχυδρομείο: **sintaxi@simerini.com**
Λεωφόρος Άντη Χατζηκωστή 31 και Αρχαγγέλου Γωνία, 2059 Στρόβολος, Λευκωσία.
Εκτύπωση: **MILKRO DIGITAL CYPRUS LTD**
Διανομή: **Kronos Public Ltd**

Copyright © Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημόσια Λτδ

Απαγορεύεται αυστηρώς η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά προτίμηση ή κατά διασκευή απόδοση του περιεχομένου (κειμένου ή φωτογραφίας) με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφηση ή άλλο, χωρίς τη γραπτή έγκριση ή άδεια του εκδότη Εκδοτικός Οίκος Δίας Δημόσια Λτδ.

PDF EDITION
ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΗ **«Σ»** ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ SMARTPHONES ΚΑΙ TABLETS

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ
Για έγκυρη και αξιόπιστη ενημέρωση στο **www.simerini.com.cy**

Πρόβλημα στην Κυβέρνηση

Από τη στάση και τις επιλογές του Προέδρου

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Το κυβερνητικό στρατόπεδο βρίσκεται αντιμέτωπο με αλυσίδα προβλημάτων που οφείλονται στη στάση και στις πολιτικές επιλογές του Προέδρου Χριστοδουλίδη, οι οποίες ενοχλούν τα κόμματα που τον στηρίζουν, αλλά και το ΕΛΑΜ που εμφανίζεται ως εν δυνάμει εταίρος. Ασκούνται πλέον δημόσιες κριτικές και πιέσεις προς τον Νίκο Χριστοδουλίδη ενόψει των προεδρικών εκλογών, που ξεκινούν από τις τοποθετήσεις του Ζαχαρία Κουλία με τις οποίες κλείνει το μάτι σε μια συνεργασία με το ΑΚΕΛ, και καταλήγουν στις δηλώσεις άλλων στελεχών και του ίδιου του Προέδρου του ΔΗΚΟ, Νικόλα Παπαδόπουλου, ο οποίος θέλει «ξεκαθάρισμα λογαριασμών».

Τα προβλήματα

Τα προβλήματα στο κυβερνητικό στρατόπεδο αφορούν:

Α] Ελλιπή ενημέρωση,

Β] έλλειψη επαρκούς συνεργασίας και συνεννόησης μεταξύ Προεδρικού, κομμάτων και υπουργών καθώς και συντονισμού,

Γ] μεγάλο κόστος που επωμίζεται το ΔΗΚΟ από αποφάσεις στις οποίες δεν έχει πλήρη ενημέρωση ή δεν είναι αποτέλεσμα συντονισμού.

> **• Ο Νικόλας θέλει ξεκαθάρισμα λογαριασμών και ανοιχτό συμβόλαιο**

Νέο συμβόλαιο

Τα ζητήματα αυτά καλύπτουν το Κυπριακό, την οικονομία και την αποτελεσματική αντιμετώπιση των προβλημάτων του πολίτη. Θεωρούν μάλιστα στο Προεδρικό ως δεδομένο το ΔΗΚΟ αλλά και το ΕΛΑΜ ενόψει των προεδρικών εκλογών.

Αυτή η λογική, όπως μας έχει τονιστεί, γίνεται αντιληπτή και στελέχη και των δύο κομμάτων εμφανίζονται ενοχλημένα και προβληματισμένα. Δηλώνουν δε ότι: "Τίποτα δεν είναι δεδομένο" και ότι ο Προέδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να αλλάξει άρδην τη συμπεριφορά του και να δεσμευτεί, εάν θέλει συνεργασία, σε ένα νέο πολιτικό συμβόλαιο, αφήνοντας κατά μέρος πρακτικές που ερμηνεύονται ως αλαζονικές.

Οι όροι του Νικόλα

Ιδιαίτερη σημασία έχουν οι τοποθετήσεις του ίδιου του Προέδρου του ΔΗΚΟ, Νικόλα Παπαδόπουλου, ο οποίος αποτιμά μεν θετικά το κυβερνητικό έργο, αλλά αναγνώρισε δημόσια την ύπαρξη προβλημάτων συνεννόησης τόσο μεταξύ κόμματος και Προεδρικού όσο και μεταξύ υπουργών. Όπως ξεκαθάρισε το ΔΗΚΟ, θέλει να γνωρίζει πώς θα λειτουργήσει μια ενδεχόμενη δεύτερη διακυβέρνηση Χριστοδουλίδη, προτού αποφασίσει εάν θα τον στηρίξει εκ νέου. Διευκρίνισε, ταυτοχρόνως, ότι η παρουσία υπουργών του κόμματος στην Κυβέρνηση δεν συνεπάγεται αυτόματη εκλογική στήριξη. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο το ΔΗΚΟ έχει ήδη συγκροτήσει ειδική επιτροπή για αξιολόγηση του κυβερνητικού έργου, ενώ

η ηγεσία του αναμένει συζήτηση με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας για τις πολιτικές προτεραιότητες της επόμενης πενταετίας.

Τίποτα δεδομένο

Ανάλογες τοποθετήσεις έγιναν από τον Γενικό Γραμματέα του ΔΗΚΟ, Γιώργου Σολωμού, στο Omega, την Τρίτη, 17 Νοεμβρίου 2026, όπου ανέφερε ότι:

«Υπήρχαν σοβαρότατα λάθη όσον αφορά τον συντονισμό το τελευταίο διάστημα. Τα έχουμε πει πάρα πολλές φορές. Δεν είναι η πρώτη φορά που τα ακούτε». Ο Σολωμού έθεσε μάλιστα ζήτημα για το πώς ο Πρόεδρος προτίθεται να βελτιώσει αυτήν τη συνεργασία. Εκείνο όμως που είναι σημαντικό από τα λεγόμενά του είναι πως το ΔΗΚΟ δεν είναι δεδομένο.

> **ΔΗΠΑ-ΕΔΕΚ: Πληρώνουν το κόστος και τους αγνοεί**

Την ίδια προσέγγιση υιοθέτησε και ο βουλευτής Ανδρέας Αποστόλου, ο οποίος σημείωσε ότι πριν από τις τελικές αποφάσεις πρέπει να προηγηθεί συζήτηση με τον Πρόεδρο για τη μελλοντική συνεργασία, τη συμμετοχή του ΔΗΚΟ στην Κυβέρνηση και το πρόγραμμα της επόμενης πενταετίας.

> **ΕΛΑΜ: Δεν τους βοηθά με τα ΜΟΕ και το Κραν Μοντανά**

Ο κατευνασμός

Σε μια κίνηση κατευνασμού, ο Διευθυντής του Γραφείου Τύπου του Προέδρου, Βίκτωρας Παπαδόπουλος, αναγνώρισε την αυτοτέλεια του ΔΗΚΟ και τη συνεισφορά του στο κυβερνητικό έργο, τονίζοντας ότι η Κυβέρνηση επικεντρώνεται στην υλοποίηση του προγράμματός της και όχι στην προεκλογική συζήτηση.

ΔΗΠΑ – ΕΔΕΚ: Τους αγνοεί ο Πρόεδρος

Προβλήματα συναφή με τη συμπεριφορά του Προέδρου Χριστοδουλίδη διαπιστώνονται και στη σχέση του τόσο με τη ΝΕΔΗΠΑ του κ. Κάργιαν όσο και με την ΕΔΕΚ. Στελέχη και των δύο κομμάτων δήλωναν στη «Σ» ότι πλήρωσαν το κόστος από τα λάθη της διακυβέρνησης Χριστοδουλίδη μένοντας εκτός Βουλής. Τώρα, παρατηρούν, ο Πρόεδρος τούς αγνοεί, εκτιμώντας με δόση εκβιασμού ότι είναι πλέον αμελητέες ποσότητες και ότι πλείστα των στελεχών τους θα τον ακολουθήσουν ανεξαρτήτως της κομματικής αποφάσεως.

ΕΛΑΜ, ΜΟΕ και Κραν Μοντανά

Ως προς το ΕΛΑΜ, το πρόβλημα εντοπίζεται στην πολιτική του Προέδρου στο Κυπριακό. Στελέχη του κόμματος δηλώνουν ότι ο Πρόεδρος δεν βοηθά με τις επιλογές του, αφού τα ΜΟΕ και η επιμονή του σε Πενταμερή για ένα νέο Κραν Μοντανά φέρνει σε δύσκολη θέση την ηγεσία του κόμματος να τον υποστηρίξει από την πρώτη, για παράδειγμα, Κυριακή των εκλογών, λόγω των αντιδράσεων που προέρχονται από τη βάση του κόμματος.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ | ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Νέο Στεγαστικό Σχέδιο,
για οικογένειες και νέα ζευγάρια

Όσο οι οικογένειες μεγαλώνουν, τόσο μεγαλώνουν και οι στεγαστικές ανάγκες. Το νέο Στεγαστικό Σχέδιο του Υπουργείου Εσωτερικών, σας δίνει τη δυνατότητα να αξιοποιήσετε την υφιστάμενη κατοικία σας με προσθήκη ορόφου, επέκταση ή δημιουργία επιπρόσθετης κατοικίας, για τη στέγαση μελών της οικογένειάς σας. Η νέα κατοικία μπορεί να έχει εμβαδόν μέχρι 150 τ.μ.

Νέες δυνατότητες **στέγασης.**
Με τους νέους στο επίκεντρο.

Για περισσότερες πληροφορίες:
gov.cy/moi

Προτού αγοράσεις ή ενοικιάσεις οποιοδήποτε κτήριο, ζήτα το Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης. Η γνώση της ενεργειακής κλάσης ενός ακινήτου είναι το πρώτο βήμα για έξυπνες και συμφέρουσες αποφάσεις.

Τι πρέπει να γνωρίζεις:

- Υποχρεωτική έκδοση & επίδειξη: Το Πιστοποιητικό Ενεργειακής Απόδοσης είναι απαραίτητο σε κάθε αγοραπωλησία ή ενοικίαση.
- Διαφάνεια στις αγγελίες: Η αναγραφή της ενεργειακής κατηγορίας του κτηρίου είναι υποχρεωτική σε κάθε καταχώριση.
- Έλεγχος κόστους: Γνωρίζοντας την κατηγορία, υπολογίζεις ακριβέστερα το κόστος λειτουργίας και θέρμανσης/ψύξης.

Μάθε περισσότερα στο **energy.gov.cy**

Τόσο έξυπνα. Τόσο απλά.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

ΑΠΟΣΥΡΟΝΤΑΙ ΠΑΛΙΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ, ΚΑΘΥΣΤΕΡΟΥΝ ΟΙ ΝΕΕΣ

Στον «αέρα» το ρεύμα της Κύπρου από το 2030

Η Κύπρος βρίσκεται αντιμέτωπη με μια σοβαρή ενεργειακή δοκιμασία, καθώς μέχρι το τέλος του 2029 εννέα μονάδες ηλεκτροπαραγωγής, συνολικής ισχύος 720 μεγαβάτ, πλησιάζουν στο όριο της απόσυρσης ή της υποχρεωτικής προσαρμογής τους σε νέες περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Την ίδια ώρα, η αντικατάστασή τους εξαρτάται από νέες εγκαταστάσεις, την έλευση φυσικού αερίου και έργα που παραμένουν σε εκκρεμότητα. Η «Σημερινή», αντιπαραβάλλοντας τους επίσημους ενεργειακούς σχεδιασμούς, εντοπίζει πέντε κρίσιμα «αν», από τα οποία εξαρτώνται συνολικά 974 μεγαβάτ ονομαστικής ισχύος που περιλαμβάνονται στον σχεδιασμό του 2030. Πρόκειται για ισχύ που δεν έχει ακόμη διασφαλιστεί στο σύνολό της και όχι για επιβεβαιωμένο έλλειμμα. Το μεγαλύτερο ερώτημα, ωστόσο, βρίσκεται πίσω από τους αριθμούς: Τι θα συμβεί εάν οι παλιές μονάδες τεθούν εκτός λειτουργίας προτού οι νέες μπορέσουν να τις αντικαταστήσουν;

Το 2029 φέρνει την πρώτη μεγάλη δοκιμασία

Η προθεσμία έχει ημερομηνία: 31 Δεκεμβρίου 2029. Τότε εκπνέει η περιβαλλοντική παρέκκλιση που επιτρέπει τη λειτουργία παλαιών μονάδων στη Δεκέλεια και στο Βασιλικό. Στη Δεκέλεια οι έξι ατμοστρόβιλοι, συνολικής ισχύος 360 μεγαβάτ, προβλέπεται να αποσυρθούν. Στο Βασιλικό τρεις ακόμη, ίδιας συνολικής ισχύος, θα χρειαστούν τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να συνεχίσουν να παράγουν. Η τύχη τους συνδέεται με το καύσιμο και τη συμμόρφωση στις περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Για να γίνει αντιληπτό το μέγεθος, ο ΔΣΜΚ καταγράφει σήμερα συνολική εγκατεστημένη συμβατική ισχύ 1.448 μεγαβάτ. Οι εννέα μονάδες αντιστοιχούν σχεδόν στο μισό αυτού του αριθμού. Ωστόσο, η πραγματικά διαθέσιμη ισχύς μεταβάλλεται ανάλογα με τις συνιτηρήσεις, τις θερμοκρασίες και τους λειτουργικούς περιορισμούς. Τον Νοέμβριο εκτιμάται σε 1.040 μεγαβάτ. Η απόσυρση των παλαιών μηχανών, επομένως, δεν ισοδυναμεί αυτομάτως με απώλεια 720 μεγαβάτ την ώρα της αιχμής. Δείχνει όμως πόσο μεγάλη αλλαγή πρέπει να πραγματοποιηθεί σε λίγο περισσότερο από τρία χρόνια.

Η ανησυχία εκφράστηκε πλέον ανοιχτά και στην Ολομέλεια της Βουλής την Πέμπτη. Βουλευτές από διαφορετικά κόμματα προειδοποίησαν για κίνδυνο ανεπάρκειας ηλεκτρισμού από το 2030, αλλά και για το κόστος μιας καθυστερημένης αντιμετώπισής του.

Τα πέντε «αν» πίσω από τον σχεδιασμό

Η αντιπαραβολή του Δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης 2026–2035 του ΔΣΜΚ με το κυβερνητικό Σχέδιο Δράσης 2027 φανερώνει πέντε κομμάτια του ενεργειακού παζλ. Πρόκειται για τους τρεις παλαιούς ατμοστρόβιλους του Βασιλικού, 360 μεγαβάτ, τη νέα μονάδα της ΑΗΚ, 160, τις ιδιωτικές εγκαταστάσεις 269 και 105 μεγαβάτ, και τις νέες μονάδες 80 μεγαβάτ στη Δεκέλεια. Συνολικά 974 μεγαβάτ ονομαστικής ισχύος συνδέονται με εκκρεμότητες διαφορετικής φύσης.

> **Σχεδόν η μισή εγκατεστημένη συμβατική ισχύς της Κύπρου, συνολικά 720 MW, βρίσκεται μπροστά στο ορόσημο του 2029. Έξι μονάδες στη Δεκέλεια προβλέπεται να αποσυρθούν, ενώ άλλες τρεις στο Βασιλικό χρειάζονται τις κατάλληλες προϋποθέσεις για να συνεχίσουν να λειτουργούν**

Η μία εγκατάσταση έχει κατασκευαστεί αλλά περιμένει καύσιμο. Άλλες βρίσκονται σε στάδια αδειοδότησης ή υλοποίησης, ενώ οι παλαιότερες χρειάζονται προσαρμογή για να παραμείνουν διαθέσιμες. Η πρόσθεση δείχνει την έκταση των εξαρτήσεων, όχι πόσο ρεύμα θα λείψει. Οι μονάδες αυτές δεν έχουν όλες ίδια πραγματική απόδοση, ούτε ίδιες πιθανότητες να είναι διαθέσιμες σε συγκεκριμένη στιγμή.

Το πρόγραμμα του ΔΣΜΚ, που τέθηκε σε διαβούλευση τον Δεκέμβριο του 2025, υπολογίζει για το καλοκαίρι του 2030 αιχμή ζήτησης 1.250 μεγαβάτ και διαθέσιμη συμβατική ισχύ 1.587. Η εικόνα βασίζεται στην παραδοχή ότι συγκεκριμένες νέες μονάδες θα έχουν ενταχθεί έγκαιρα στο σύστημα. Αν μία σημαντική προϋπόθεση αποτύχει, το ισοζύγιο πρέπει να επανυπολογιστεί. Κανένα δημοσιευμένο άθροισμα δεν υποκαθιστά μια επικαιροποιημένη μελέτη επάρκειας με τα δυσμενή σενάρια.

Το φυσικό αέριο κρατά το κλειδί

Στο Βασιλικό βρίσκεται ίσως το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα. Η Μονάδα 6 της ΑΗΚ, ισχύος 160 μεγαβάτ, έχει ολοκληρωθεί, αλλά διατηρείται σε συντήρηση μέχρι να μπορεί να λειτουργήσει με φυσικό αέριο. Δεν προσφέρει σήμερα αυτά τα μεγαβάτ στο δίκτυο. Την ίδια ώρα, η πιθανή συνέχιση λειτουργίας των τριών παλαιών ατμοστροβίλων συνδέεται με την έλευση του ίδιου καυσίμου και τις απαιτούμενες εγκρίσεις.

Στις 19 Νοεμβρίου ο νέος πρόεδρος της ΑΗΚ, Λοΐζος Λοΐζου, τοποθέτησε την επιδιωκόμενη έλευση του φυσικού αερίου στο 2029. Έτσι, η ολοκλήρωση του τερματικού εισαγωγής, οι τεχνικοί έλεγχοι και η ενεργοποίηση των μονάδων συναντούν χρονικά την εκπνοή των παρεκκλίσεων. Το χρονοδιάγραμμα δεν αφήνει μεγάλα περιθώρια για νέα εμπόδια.

Μέρος του σχεδιασμού στηρίζεται και στον ιδιωτικό τομέα. Για τον σταθμό 269 μεγαβάτ της PEC, η ΡΑΕΚ παρέτεινε τον Ιούνιο την άδεια κατασκευής έως τον Ιούνιο του 2027, ζητώντας περιοδικές αναφορές προόδου και επισημαίνοντας την υποχρέωση εξασφάλισης όλων των απαιτούμενων εγκρίσεων. Τον Σεπτέμβριο ενέκρινε παράταση έως τον Ιούλιο του 2027 για το έργο 105 μεγαβάτ της Paramount, με υποχρέωση αναθεωρημένου χρονοδιαγράμματος και διμηνιαίας ενημέρωσης. Οι αποφάσεις επιβεβαιώνουν ότι τα έργα εξακολουθούν να βρίσκονται στον αδειοδοτικό και κατασκευαστικό κύκλο. Δεν αποδεικνύουν πως θα καθυστερήσουν οπωσδήποτε το 2030.

Η Δεκέλεια μικραίνει, το βάρος μεταφέρεται

Η Δεκέλεια αποτελεί τον δεύτερο μεγάλο κρίκο. Από τα 360 μεγαβάτ των ατμοστροβίλων που αποσύρονται, ο σχεδιασμός περνά σε νέες εγκαταστάσεις περίπου 80 μεγαβάτ. Το κυβερνητικό Σχέδιο Δράσης εκτιμά σε 60 εκατομμύρια ευρώ το κόστος των μονάδων, χωρίς να περιλαμβάνονται

Πέντε κρίσιμες εκκρεμότητες απειλούν την επάρκεια ηλεκτροδότησης, με το φυσικό αέριο και τις νέες εγκαταστάσεις να αποτελούν τα μεγάλα στοιχήματα

όλες οι συμπληρωματικές υποδομές.

Η διαφορά των 280 μεγαβάτ δεν σημαίνει ότι τόσο ρεύμα θα λείψει από την Κύπρο. Μέρος της παραγωγής μπορεί να εξασφαλιστεί αλλού. Μεγαλώνει, ωστόσο, η εξάρτηση από την περιοχή Βασιλικού, όπου προβλέπεται να συγκεντρωθεί το μεγαλύτερο μέρος της συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής.

Αυτό αλλάζει και τη φύση του κινδύνου. Ένα ηλεκτρικό σύστημα χρειάζεται περισσότερες από μία ισχυρές μονάδες και γεωγραφική διασπορά, ώστε μια σοβαρή βλάβη να μην επηρεάζει δυσανάλογα ολόκληρη τη χώρα. Ο πρόεδρος της ΑΗΚ χαρακτήρισε τη Δεκέλεια δεύτερο πυλώνα ενεργειακής ασφάλειας, υπογραμμίζοντας την ανάγκη συνέχισης της παραγωγής εκεί. Το ζητούμενο δεν περιορίζεται, συνεπώς, στο πόσα μεγαβάτ θα υπάρχουν συνολικά, αλλά και στο πού θα βρίσκονται.

Η νέα μονάδα της ΑΗΚ στο Βασιλικό, ισχύος 160 MW, έχει ολοκληρωθεί αλλά παραμένει ανενεργή, αναμένοντας φυσικό αέριο. Η έλευσή του τοποθετείται πλέον στο 2029, την ίδια χρονιά που εκπνέει ο χρόνος λειτουργίας των παλαιών μονάδων

Οι μπαταρίες δίνουν χρόνο, όχι απεριόριστο ρεύμα

Εδώ μπαίνουν στην εξίσωση τα συστήματα αποθήκευσης. Το κυβερνητικό πρόγραμμα προβλέπει έργα 120 μεγαβάτ του ΔΣΜΚ σε τρεις υποσταθμούς και εγκατάσταση της ΑΗΚ στη Δεκέλεια ισχύος 80 μεγαβάτ, με δυνατότητα αποθήκευσης 160 μεγαβατώρων. Η τελευταία μπορεί θεωρητικά να δίνει 80 μεγαβάτ για περίπου δύο ώρες, εφόσον είναι πλήρως φορτισμένη.

Η αποθήκευση επιτρέπει να μεταφέρεται προς τις βραδινές ώρες μέρος της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγουν τα φωτοβολταϊκά το μεσημέρι. Μειώνει τις περικοπές πράσινης παραγωγής και μπορεί να στηρίξει το σύστημα στις αιχμές. Δεν καλύπτει όμως από μόνη της παρατεταμένες περιόδους χωρίς αρκετό ήλιο ή όταν μεγάλες θερμικές μονάδες βρίσκονται εκτός λειτουργίας. Γι' αυτό η ασφάλεια εφοδιασμού απαιτεί συνδυασμό νέων μονάδων, αποθήκευσης και αξιόπιστης εφεδρείας.

Η επάρκεια έχει και τον λογαριασμό της

Το κόστος αυτής της εφεδρείας είναι το επόμενο δύσκολο ερώτημα. Το Υπουργείο Ενέργειας έχει προγραμματίσει μέχρι το τέλος του 2027 τη διαμόρφωση μηχανισμού διασφάλισης ισχύος και την κοινοποίησή του στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μια τέτοια ρύθμιση μπορεί να προβλέπει πληρωμές ώστε μονάδες ή άλλοι πόροι να παραμένουν διαθέσιμοι όταν τους χρειάζεται το σύστημα, ακόμη κι αν δεν χρησιμοποιούνται συνεχώς.

Πόσο θα κοστίσει, πώς θα χρηματοδοτηθεί και τι θα φτάσει τελικά στον λογαριασμό του πολίτη; Τα δημοσιευμένα στοιχεία δεν επιτρέπουν αξιόπιστη απάντηση, ούτε έχει ανακοινωθεί συγκεκριμένη επιβάρυνση. Το ενδεχόμενο, όμως, έκτακτων λύσεων που θα εξασφαλιστούν την τελευταία στιγμή έχει ήδη τεθεί στη Βουλή.

Η Κύπρος γνωρίζει πότε λήγει ο χρόνος των παλαιών μονάδων. Διαθέτει επίσης έναν κατάλογο έργων που φιλοδοξούν να καλύψουν τις ανάγκες της επόμενης μέρας. Αυτό που μένει ν' αποδειχθεί είναι εάν τα έργα θα ολοκληρωθούν με τη σωστή σειρά και στην ώρα τους. Γιατί από την 1η Ιανουαρίου 2030 η επάρκεια δεν θα κρίνεται από τους πίνακες και τις εξαγγελίες, αλλά από τις μονάδες που θα μπορούν πράγματι να δώσουν ρεύμα.

ΑΠΟΨΗ ❝ ΧΡΗΣΤΟΣ ΙΑΚΩΒΟΥ

Πώς παγιδευτήκαμε στο Σχέδιο Ανάν το 2004

Επειδή το διπλωματικό σκηνικό στο Κυπριακό δεν έχει αλλάξει καθόλου με εκείνο που οδήγησε στο Σχέδιο Ανάν και στην αυτοπαγίδευσή μας στο δημοψήφισμα το 2004, είναι καλό να θυμηθούμε πώς καταλήξαμε σ' εκείνην τη συνοπτική διαδικασία που μας οδήγησε στο δημοψήφισμα, προκειμένου να αποφύγουμε την ίδια παγίδα.

Πριν από μερικά χρόνια κυκλοφόρησε στην Τουρκία το αποκαλυπτικό βιβλίο του Τούρκου δημοσιογράφου της εφημερίδας «Taraf», Αλπέρ Γκιορμούς, «Εικόνα και Πραγματικότητα» («Imaj ve Hakikat», Etkileşim Yayinlari, 2012). Πρόκειται για δημοσιογραφική επεξεργασία του προσωπικού ημερολογίου του πρώην αρχηγού του τουρκικού πολεμικού ναυτικού, Οζντέν Ορνέκ, για την περίοδο 2003-2004. Ως γνωστόν, το ημερολόγιο αυτό απετέλεσε τη βάση για τη σύλληψη ανωτέρων και ανωτάτων αξιωματικών στην πολύκροτη υπόθεση Εργκένεκον, μέρος του οποίου άρχισε να δημοσιεύεται στο περιοδικό «ΝΟΚΤΑ» το 2006.

Το βιβλίο έχει μία ιδιαίτερη σημασία διότι σε επίπεδο γεγονοτολογίας αποτελεί μια μαρτυρία, εκ των έσω, σε σχέση με τους περιορισμούς διενέργειας στρατιωτικού πραξικοπήματος, από τη κεμαλική στρατιωτική ελίτ, εναντίον της κυβερνήσεως Ερντογάν. Σε αναλυτικό επίπεδο, η ιδιαίτερη σημασία του βιβλίου έγκειται στο ότι αποτυπώνει την πολιτική κουλτούρα των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, έναντι μίας κυβερνήσεως, με την οποία είχε σαφή ιδεολογική διαφορά, καθώς επίσης εξηγεί, από τη μια, πώς το Κυπριακό εξελήφθη αρχικώς από τους κεμαλικούς ως το ευνοϊκό πεδίο αντιπαραθέσεως ισχύος με την κυβέρνηση του Κόμματος Δικαιοσύνη και Ανάπτυξη και, από την άλλη, πώς οι ισλαμιστές εξέλαβαν την ταχεία ώθηση της ενταξιακής πορείας της Τουρκίας ως το δικό τους ευνοϊκό πεδίο δράσεως, αφού θα τους εξασφάλιζε εξωτερική στήριξη στο μεταρρυθμιστικό τους πρόγραμμα. Χαρακτηριστική είναι η εκτίμησις που κάνει στο ημερολόγιο ο ναύαρχος Ορνέκ σχετικά με την υψηλή ιεράρχηση της πορείας εντάξεως της Τουρκίας στην ΕΕ, που έκανε η κυβέρνησις Ερντογάν: «Προσπαθούν να κερδίσουν νομικά ερείσματα για να προωθήσουν τους στόχους τους. Εάν ενταχθούμε στην ΕΕ, θα αρθούν όλοι οι περιορισμοί στην έκφραση της δημοσίας σκέψεως με αποτέλεσμα να εγκλωβίσουν τον στρατό. Έστω και να προφασιστούν ότι γινόμαστε μέλος της ΕΕ, αυτό από μόνο του είναι αρκετό να παραλύσει τις ένοπλες δυνάμεις» (σελ 102).

Μέσα από το ημερολόγιο εξιστορείται λεπτομερώς το πώς η ανωτάτη στρατιωτική ηγεσία, από τα τέλη του 2003 μέχρι τους πρώτους τέσσερεις μήνες του 2004, επεξεργάστηκε σχέδιο πραξικοπήματος για την αναιρορή της κυβερνήσεως Ερντογάν.

Ο Ορνέκ υποστηρίζει ότι η προοπτική διενέργειας στρατιωτικού πραξικοπήματος ματαιώθηκε για δύο λόγους: πρώτον, τα σχέδιο απερρίφθη από τον τότε αρχηγό των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων, Χιλμί Οζκιόκ, και δεύτερον, το ενδεχόμενο αποτυχίας του πραξικοπήματος μείωσε σημαντικώς τον ενθουσιασμό ανάμεσα στο σύνολο των αξιωματικών του στρατού.

Συμφώνως με τον Ορνέκ, η προσπάθεια τότε της κυβερνήσεως Ερντογάν να προωθήσει την ενταξιακή πορεία της χώρας συνέπεσε με την πρωτοβουλία του ΟΗΕ (Σχέδιο Ανάν) για λύση στο Κυπριακό, με αποτέλεσμα το θέμα αυτό να έρθει στο επίκεντρο της τουρκικής επικαιρότητας. Επειδή, σύμφωνα πάντα με τον Ορνέκ, τα περισσότερα ΜΜΕ δημιούργησαν μία περιρρέουσα ατμόσφαιρα που συνηγορούσε στην άποψη να κλείσουμε το Κυπριακό για να τελειώνουμε, κτυπώντας συνεχώς τον Ντενκτάς, μπορούσε αυτό το σημαντικό θέμα για την τουρκική εξωτερική πολιτική να μεταιραπεί σε θέμα μείζονος εθνικής αντιστάσεως για τις ένοπλες δυνάμεις και πεδίο απαξιώσεως της κυβερνήσεως. Κατ' επέκτασιν, η υιοθέτησις σκληρής γραμμής θα μπορούσε να φθείρει τον Ερντογάν (σελ. 159). Με αυτόν τον τρόπο, το Κυπριακό μετειτράπη σε αρένα μίας καθοριστικής αντιπαραθέσεως ισχύος των ίδιων ιδεολογικοπολιτικών ομάδων της Τουρκίας.

Με αυτά τα δεδομένα, σύμφωνα με τον Ορνέκ, η ανωτάτη ηγεσία του στρατού στράφηκε προς την επεξεργασία σεναρίου για «έμμεσο πραξικόπημα», με την κωδική ονομασία «Σαρικίζ» (Ξανθιά). Με βάση το σχέδιο αυτό, δεν θα ήταν αναγκαίο να βγουν οι στρατιώτες έξω από τους στρατώνες τους, αλλά θα ανάγκαζαν την κυβέρνηση σε κατάρρευση μέσω της δημιουργίας χαοτικού πολιτικού σκηνικού. Συγκεκριμένως, θα προκαλούσαν μία συντονισμένη δράση οργανώσεων, των ΜΜΕ και της γραφειοκρατίας εναντίον της κυβερνήσεως, την οποία θα ονόμαζαν «αυθόρμητο λαϊκό ξεσηκωμό». Αφού πρώτα πυροδοτούσαν την ατμόσφαιρα με τα μέσα ενημερώσεως, θα έβγαζαν τους φοιτητές στο δρόμο σε συνεργασία με τους πρυτάνεις και εν συνεχεία τα συνδικάτα, με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μία έκρυθμη κατάσταση που δεν θα μπορούσε να διαχειριστεί η κυβέρνησις και μοιραίως θα κατέρρεε.

Το σχέδιο αυτό απερρίφθη από τον Χιλμί Οζκιόκ, ο οποίος σε συνάντηση με την υπόλοιπη ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων, την 4η Απριλίου 2004, απέρριψε το σχέδιο, το οποίο θα ετίθετο σε εφαρμογή με μία ανακοίνωση εναντίον των επιλογών της κυβερνήσεως στο Κυπριακό (σελ. 272-273). Πολλά ερωτηματικά προκαλεί η στάση του Χιλμί Οζκιόκ, η οποία σε σχέση με την αντίδραση των αρχηγών των τουρκικών ενόπλων δυνάμεων στο παρελθόν, σε παρόμοιες περιπτώσεις, ήταν άνευ προηγουμένου. Ο Ορνέκ δεν προχωρεί στο να εξηγήσει τη στάση του προϊσταμένου του. Όμως, καταγράφει στο ημερολόγιό του ότι στις 17 Φεβρουαρίου 2004, τέσσερεις ημέρες μετά τη συμφωνία στη Νέα Υόρκη, μεταξύ Τ. Παπαδόπουλου και Ρ. Ντενκτάς, για επανέναρξη των συνομιλιών, επιδιαιτησία και εντός χρονοδιαγράμματος χωριστά δημοψηφίσματα, ο τότε Υπουργός Εξωτερικών Αμπντουλάχ Γκιουλ είχε επαφή με τον Οζκιόκ, όπου τον ενημέρωσε πλήρως και του εξήγησε την αναγκαιότητα αποδοχής της διαδικασίας. Τι ήταν αυτό που μάλλον έπεισε τον Οζκιόκ να μη θεωρήσει ότι η κυβέρνησις «ξεπουλούσε» την Κύπρο;

Η απάντησις έρχεται μέσα από το ημερολόγιο του Ορνέκ, στις σελίδες 303-304. Στις 8 Νοεμβρίου 2004, σχεδόν επτά μήνες μετά τα δημοψηφίσματα, σε μία συνάντηση του Ορνέκ με τον τότε βοηθό υφυπουργό της Τουρκίας, Μπακί Ιλκίν, ο οποίος χειριζόταν το Κυπριακό, ο δεύτερος είπε: «Αν λάβουμε υπόψη τα θέματα που περιελάμβανε το Σχέδιο Ανάν, ήταν αδύνατο να τα δεχόταν η ελληνοκυπριακή διοίκησις. Δεν θα μπορούσαν να αποδεχθούν την ίδρυση ενός νέου κράτους, ούτε την καθυστέρηση στην επιστροφή των περιουσιών. Εμείς το αντιληφθήκαμε εγκαίρως αυτό και πήραμε το ρίσκο. Το ρίσκο που πήραμε δεν ήταν μεγάλο. Κάναμε τους σχεδιασμούς μας λαμβάνοντας υπόψη ότι εμείς θα λέγαμε "ναι" και αυτοί "όχι"».

Συμπερασματικώς, η ελληνική πλευρά μπήκε σε ένα στημένο παιχνίδι, από το οποίο θα έβγαινε ηττημένη, εξαιτίας της απουσίας στρατηγικής, η οποία γεννά το μειονέκτημα αδυναμίας ορθής διαγνώσεως της τουρκικής στοχοθεσίας. Όπως συμπεραίνεται από τα λεγόμενα του Μπακί Ιλκίν, η Τουρκία είχε ξεκάθαρη προθετική δράση μπαίνοντας στη διαδικασία που οδήγησε στα δημοψηφίσματα. Ποια ήταν, όμως, η προθετική δράσις της ελληνικής πλευράς όταν απεδέχετο τη διαδικασία της Νέας Υόρκης; Προσωπικώς πιστεύω ότι μέρος της ηγεσίας ήταν αποφασισμένη να δεχθεί το τελικό προϊόν της επιδιαιτησίας, ως μία μοναδική ευκαιρία για λύση στο Κυπριακό. Από την άλλη, ο Τάσσος Παπαδόπουλος μπήκε απροθύμως σε μία διαδικασία, γιατί πήγε στη Νέα Υόρκη έχοντας μόνο μία επιλογή, η οποία ξεκινούσε από το δεδομένο ότι ο Ντενκτάς θα απέρριπτε τη διαδικασία, με αποτέλεσμα στο τέλος να δεχθεί κάτι το οποίο δεν ανέμενε και πάνω απ' όλα δεν επιθυμούσε. Συνεπώς, επεδίωξε να ξεφύγει από τον εγκλωβισμό λαμβάνοντας νομιμοποίηση μέσα από τη λαϊκή ετυμηγορία, χωρίς να μπορεί να σηκώσει το βάρος της απορρίψεως στη Νέα Υόρκη και χωρίς να μπορεί να προβλέψει τις αρνητικές συνέπειες από το δημοψήφισμα. Όπως, όμως, ορθώς εξάγεται από τα λεγόμενα του Μπακί Ιλκίν, το «ναι» θα ήταν καταστροφικό για την ελληνική πλευρά, ενώ το «όχι» ολιγότερο καταστροφικό, αμφότερα, όμως, ευνοϊκά προς την Τουρκία. Συνεπώς, η ελληνική πλευρά έπρεπε να απορρίψει τη διαδικασία στις 13 Φεβρουαρίου του 2004 στη Νέα Υόρκη. Σε στρατηγικό επίπεδο, με αυτό το κριτήριο θα πρέπει να κριθούν οι επιλογές της πολιτικής μας ηγεσίας και όχι, όπως λανθασμένα γίνεται σήμερα, με τις επιλογές στο δημοψήφισμα.

Με αυτόν τον τρόπο, ως λαός που τέρπεται παράγοντας λήρους και χορταίνει καταναλίσκοντας ανεμώλια έπη, μετατρέψαμε το δημοψήφισμα του 2004 στο δικαστήριο της ιστορίας, του οποίου η πιο σημαντική λειτουργία σήμερα είναι να μας καλλιεργεί την ανακουφιστική ψευδαίσθηση της αυτοδικαιώσεως είτε ψηφίσαμε «ναι» είτε ψηφίσαμε «όχι».

Τουρκία - ΕΕ σε κυπριακή... ομηρεία!

ΛΑΖΑΡΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΣ

Παρασκευή, 20 Νοεμβρίου 2026, στην Άγκυρα. Ο Τούρκος υπ.Εξ. «κλαψουρίζει» αυτήν τη φορά στον Ιταλό Ραφαέλε Φίτο της ΕΕ ότι η Κύπρος έθεσε υπό ομηρεία τις σχέσεις Τουρκίας - ΕΕ.

ΜΕΤΑ το «παράσημο» που απέσπασε η Κυπριακή Δημοκρατία την Τετάρτη, 11η Νοεμβρίου 2026, στην Αττάλεια της Τουρκίας, από τον «λιποτακτήσαντα ενώπιον του εχθρού» Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν, κατά την υποδοχή του Κυπρίου ΠτΔ στην COP31 του ΟΗΕ, άλλο ένα «μετάλλιο» τής απένειμε, προχθές Παρασκευή, 20τρ., ο υπ.Εξ. του Μονοκράτορα της Τουρκίας, Χακάν Φιντάν.

- Αναγόρευσε, ο Φιντάν, την Κυπριακή Δημοκρατία ως Δύναμη Ικανή να κρατά όμηρο τις σχέσεις Τουρκίας - Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνέβη στην Άγκυρα, όπου πραγματοποιήθηκαν, 20.11.2026, οι συνομιλίες για τις σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας, μεταξύ του Τούρκου υπ.Εξ. Χακάν Φιντάν και του Ιταλού Ραφαέλε Φίτο, Εκτελεστικού Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη Συνοχή και τις Μεταρρυθμίσεις και Ειδικού Εκπροσώπου της Κομισιόν για το Κυπριακό.

ΑΦ' ΕΝΟΣ, από την πλευρά της Κομισιόν ο Εκπρόσωπος ανακοίνωσε ότι: «Οι δύο πλευρές είχαν εποικοδομητικές ανταλλαγές απόψεων για τις σχέσεις ΕΕ-Τουρκίας, με έμφαση στη σημασία της διατήρησης του διαλόγου και της ενίσχυσης της συνεργασίας σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος. Στο επίκεντρο της συζήτησης τέθηκε και το Κυπριακό, με την Κομισιόν να υπογραμμίζει τη σημασία της επίτευξης μιας συνολικής λύσης στο πλαίσιο του ΟΗΕ, προς όφελος της Κύπρου, της Τουρκίας, της ΕΕ και της ευρύτερης περιοχής της Ανατολικής Μεσογείου. Όπως επισημαίνεται από τον εκπρόσωπο, υπήρξε επίσης έμφαση στο γεγονός ότι η πρόοδος προς μια διευθέτηση του Κυπριακού θα συνέβαλλε σε ένα πιο θετικό περιβάλλον για την προώθηση των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας και της συνεργασίας σε διάφορους τομείς».

ΑΦ' ΕΤΕΡΟΥ, από την πλευρά της Τουρκίας, η «Μιλλιέτ» δημοσίευσε πως: «Ο Χακάν Φιντάν υποστήριξε ότι αποτελεί λανθασμένη στρατηγική για την ΕΕ να επιτρέπει στην Κυπριακή Δημοκρατία να ΚΡΑΤΑΕΙ ΟΜΗΡΟ το μέλλον των ευρω-τουρκικών σχέσεων». Δεν ανέφερε βεβαίως το όνομα της Κυπριακής Δημοκρατίας, όνομα που απαγορεύεται να εκφωνηθεί από επίσημα τουρκικά χείλη, αφού η Τουρκία, μόνη στην υφήλιο αρνείται να αναγνωρίσει το διεθνώς αναγνωρισμένο κυπριακό κράτος. Ο Φιντάν χρησιμοποίησε τον συνηθισμένο τουρκικό προσδιορισμό «Διοίκηση Κκούπρους Ρουμλάρ Νότιας Κύπρου».

ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ για την εμμονική επανάληψη των γνωστών πλέον κλαυθμών και οδυρμών που η Τουρκία αναστενάζει διαρκώς, με οιμωγές, επί 22 συναπτά έτη: Αφ' ότου το 2004, μετά και από το 76% ΟΧΙ στο Δημοψήφισμα απόρριψης της «λύσης Ανάν» από τον κυπριακό λαό της 24ης Απριλίου 2004, η Ευρωπαϊκή Ένωση, περιφρονώντας τις απειλές της Τουρκίας ότι θα αντιδρούσε «άνευ ορίων», αποφάσισε ομοφώνως την ΕΝΤΑΞΗ της Κυπριακής Δημοκρατίας (της ΜΗ ΕΚΛΙΠΟΥΣΑΣ Κ.Δ.) ως κράτους - πλήρους μέλους της. Με αυτονόητο έκτοτε και ισότιμο δικαίωμα της Κύπρου να κρίνει και να αποφασίζει αυτόνομα και για την πορεία των σχέσεων ΕΕ - Τουρκίας.

Υπενθύμιση: Ο ίδιος ο Χακάν Φιντάν την Πέμπτη, 30 Απριλίου 2026, στη Βιέννη, στη διάρκεια κοινής συνέντευξης Τύπου με την Αυστριακή ομόλογό του Μπεάτε Μάινλ-Ράισινγκερ, οδυρόμενος δημοσίως και επισημότατα, μεμφόταν και πάλιν την ΕΕ ότι έδωσε στη λιλιπούτεια Κύπρο - ένα κράτος με «κάτω του ενός εκατομμυρίου πληθυσμό» - τη ΔΥΝΑΜΗ να καθορίζει την τύχη των... 500 εκατομμυρίων, στην πορεία των σχέσεων ΕΕ-Τουρκίας.

- Είχε πει ο Φιντάν: «Όταν η Ευρώπη και η Τουρκία έρχονται μαζί, προκύπτει ένας πληθυσμός 500 εκατομμυρίων και αυτός ο πληθυσμός έχει πολλούς τομείς στους οποίους μπορεί να συνεργαστεί. Ενώ θα μπορούσε να επιτευχθούν κοινά παραδοτέα σε όλους αυτούς τους τομείς με έναν πληθυσμό 500 εκατομμυρίων, μια χώρα με λιγότερο από ένα εκατομμύριο πληθυσμό μπορεί σε μεγάλο βαθμό να το εμποδίζει αυτό και κανείς να μην μπορεί να πει τίποτα»...

ΣΥΝΑΡΙΘΜΟΥΝΤΑΙ και αυτά ως επί μέρους ορατά επιτεύγματα της Διπλωματικής Ισχύος και δεξιοτεχνίας της εξωτερικής πολιτικής, που αναπτύσσουν, με διαρκή συναντίληψη, αμφότερα τα κράτη του Ελληνισμού. Έναντι της διαρκούς και ανέκπιωτης τουρκικής απειλής. Έναντι της μονίμως διακηρυσσόμενης και εμπράκτως μεθοδευόμενης «ώς τα σύνορα της καρδιάς» του Ερντογάν, νεο-οθωμανικής επεκτατικής στρατηγικής. Με ενδυναμωμένο το ελλαδο-κυπριακό «οπλοστάσιο» της Ισχύος των Αξιών του Διεθνούς Δικαίου. Το οποίο δεν περιορίζεται μόνο στα βελνεκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αλλ' αναπτύσσεται κι εντονότερα στην αξιοποίηση των ευκαιριών και περιστάσεων που προσφέρονται από τα συντρέχοντα «διαπλεκόμενα» ιδιαίτερα συμφέροντα πολλών άλλων κρατών και ισχυρότερων δυνάμεων της περιοχής και διεθνώς, στις ρέουσες συγκυρίες των ημερών μας.

> **Υπερασπιζόμενοι την ισχύ των αξιών μας, των αξιών του Διεθνούς Δικαίου, και μεριμνώντας ακούραστα για την αύξηση ΚΑΙ της αξίας της Ισχύος μας, διασφαλίζουμε το παρόν και διεκδικούμε ισχυρότεροι το μέλλον της απελευθερωτικής υπόθεσης της Κύπρου**

ΣΥΓΚΥΡΙΕΣ, οι οποίες εξ ανάγκης επέβαλαν και εξ ευνοίας επέτρεψαν και την ρωμαλέα ενδυνάμωση της Στρατιωτικής Αποτρεπτικής Ισχύος Ελλάδος και Κύπρου. Έτσι ώστε να κρύψει στο... συρτάρι ο Ερντογάν τις απειλές του ότι «θα 'ρθούμε ξαφνικά ένα βράδυ».

- Ήδη το γαλλικό εξειδικευμένο πλοίο υποθαλασσίων ερευνών Abeille Marengo, υπό την προστασία της φρεγάτας ΛΗΜΝΟΣ F-451 του ελλα-δικού μας Πολεμικού Ναυτικού, συνεχίζει απρόσκοπτα τις εργασίες του για την ηλεκτρική διασύνδεση Κύπρου - Κρήτης.

- Ήδη και η Αίγυπτος, όπως κι ο ΟΗΕ κι η ΕΕ, κατήγγειλε το παράνομο «τουρκο-λιβυκό μνημόνιο».

- Ήδη και εντός Τουρκίας κλαυθμυρίζουν, μαζί με την εφημερίδα «Σουντζιού» ότι: «Η Αθήνα τρυπά τη Γαλάζια Πατρίδα» του Ερντογάν με τις έρευνες της Chevron και της Hellenic Energy στις θάλασσες νοτίως της Κρήτης...

-Ήδη στις κυπριακές θάλασσες συνεχίστηκαν και οι ναυτικές ασκήσεις Ελλάδος - Κύπρου - Ισραήλ, τώρα με την επωνυμία PASSEX, τη συμμετοχή της φρεγάτας ΑΔΡΙΑΣ F-459, ένα ζεύγος αεροσκαφών F-16 της ελλα-δικής μας Πολεμικής Αεροπορίας, το Περιπολικό Ανοικτής Θαλάσσης P-61 ΠΑΘ-ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ της Διοίκησης Ναυτικού της Εθνικής Φρουράς μας, και το Ταχύ Περιπολικό Κατευθυνομένων Βλημάτων INS SUFA του ισραηλινού Πολεμικού Ναυτικού.

-Ήδη, αυτόν τον μήνα, έχουν ενταιοποιηθεί οι εργασίες των ΗΠΑ στην Αεροπορική Βάση της Ε.Φ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ στη Πάφο, ώστε να μπορεί να φιλοξενεί τουλάχιστον επτά μεταγωγικά C-17, καθώς και μαχητικά F-16 ή F-15 της αμερικανικής Αεροπορίας, τα οποία έχουν σημαντικά μεγαλύτερες ανάγκες υποστήριξης.

- Ήδη στην Βρέστη της Γαλλίας εξοπλίζεται η δεύτερη καινούργια φρεγάτα Μπελαρά ΝΕΑΡΧΟΣ F-602 και αναμένεται τέλος του μήνα να την υποδεχτεί το ελλα-δικό μας Πολεμικό Ναυτικό, όπως στις 15 παρελθόντος Ιανουαρίου σε τελετή στη Σαλαμίνα του Σαρωνικού την φρεγάτα ΚΙΜΩΝ F-601. Η οποία πρώτη αποστολή είχε αναλάβει, με την φρεγάτα ΨΑΡΑ F-454, στην Κύπρο τον περασμένο Μάρτιο.

ΑΥΤΕΣ όλες οι δειγματοληπτικές, από το ευρύτερο σύνολο, υπενθυμίσεις, σε εποχές κατά τις οποίες ο Ελληνισμός Ελλάδος - Κύπρου - Διασποράς ευλογήθηκε επιτέλους να μην απειλείται ούτε να υποφέρει από αυτοκαταστροφικούς εμφύλιους διχασμούς, καθώς τίμησε χθες και την Υπέρμαχο Στρατηγό μας την Παναγία, προστάτιδα των ελλα-δικών μας Ενόπλων Δυνάμεων, προσφέρουν σε όλες και όλους τους πολιτεύονιες και στους πολίτες τη βεβαιότητα ότι:

Υπερασπιζόμενοι την ισχύ των αξιών μας, των αξιών του Διεθνούς Δικαίου, και μεριμνώντας ακούραστα για την αύξηση ΚΑΙ της αξίας της Ισχύος μας, διασφαλίζουμε το παρόν και διεκδικούμε ισχυρότεροι το μέλλον της απελευθερωτικής υπόθεσης της Κύπρου.

Γιατί η συνάντηση Τραμπ, Πούτιν και Σι Τζινπίνγκ δεν είναι νέα Γιάλτα και η Ευρώπη, ξανά, απούσα

ΣΑΒΒΑΣ ΙΑΚΩΒΙΔΗΣ

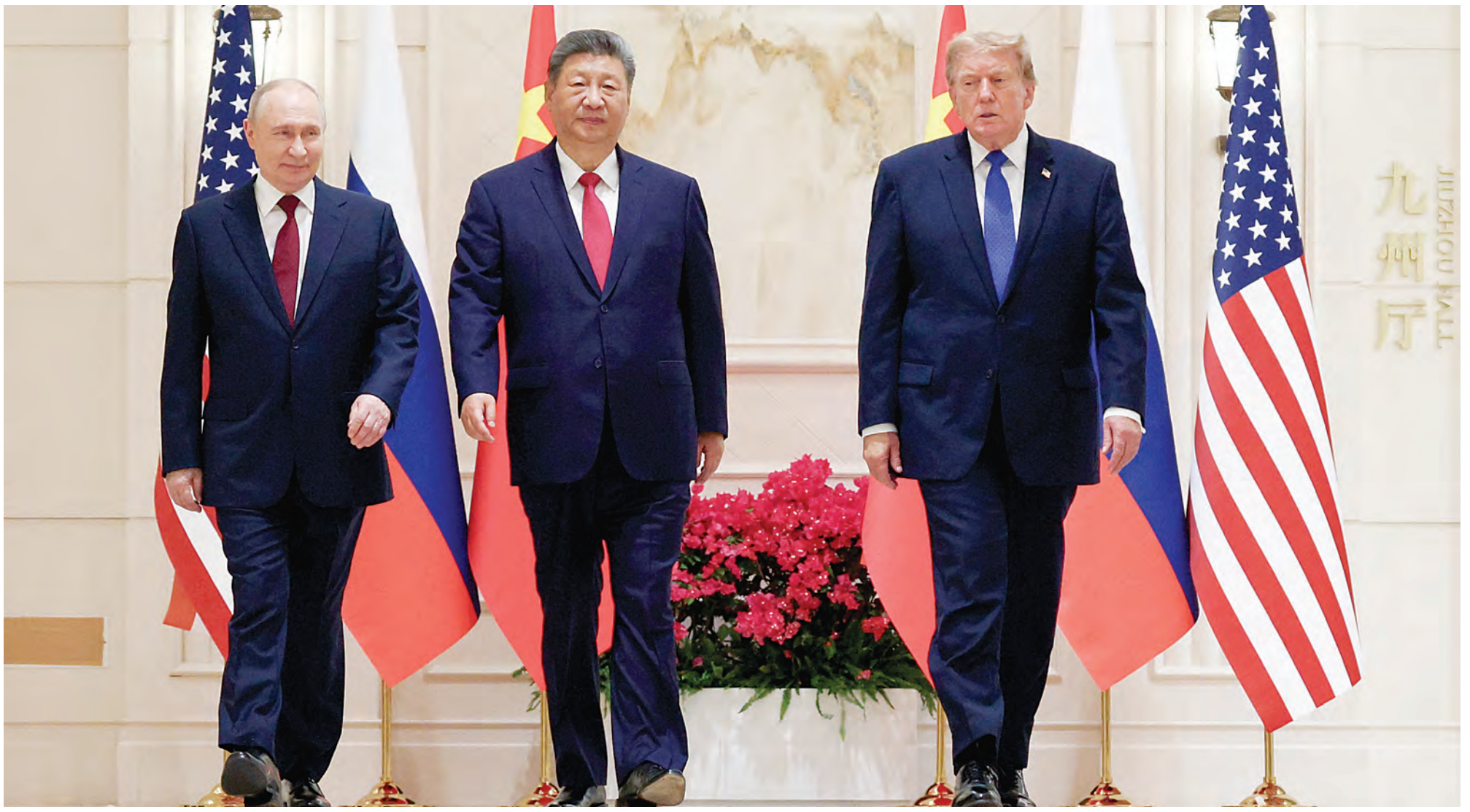

Η Διάσκεψη της Γιάλτας μεταξύ 4 και 11 Φεβρουαρίου 1945 στην τότε Σοβιετική Ένωση χώρισε τον μεταπολεμικό κόσμο σε σφαίρες επιρροής και επιχείρησε να ρυθμίσει το διεθνές σύστημα ασφάλειας. Οι ηγέτες των ΗΠΑ, Σοβ. Ένωσης και Βρετανίας, Ρούσβελτ, Στάλιν και Τσόρτσιλ συναντήθηκαν στο μέγαρο Λειβαδιά, που ανήκε στον Λάμπρο Κατσώνη, και αποφάσισαν ερήμην εκατομμυρίων ανθρώπων! Ο Γάλλος δημοσιογράφος-ιστορικός, Raymond Cartier, έγραψε ότι «η διάσκεψη παρέδωσε στη σοβιετική αυτοκρατορία 100 εκ. Ευρωπαίων».

Είχε προηγηθεί η Διάσκεψη της Τεχεράνης (28 Νοεμβρίου-1η Δεκεμβρίου 1943). Στις 9/10/1944, πραγματοποιήθηκε η τέταρτη Διάσκεψη της Μόσχας μεταξύ του Πρωθυπουργού της Βρετανίας, Τσώρτσιλ και του Στάλιν. Όπως ο Τσώρτσιλ αναφέρει στην αυτοβιογραφία του, πρότεινε η Σοβ. Ένωση να έχει 90% επιρροή στη Ρουμανία και 75% στη Βουλγαρία και η Βρετανία να έχει 90% επιρροή στην Ελλάδα. Ο Τσώρτσιλ πρότεινε επίσης όπως στην Ουγγαρία και στη Γιουγκοσλαβία, Βρετανία και Σοβ. Ένωση να έχουν επιρροή 50%-50%.

Ο Βρετανός Πρωθυπουργός έγραψε τη συμφωνία με μπλε μολύβι σε μία χαρτοπετσέτα, την έδωσε στον Στάλιν και, αφού την ενέκρινε, του την επέστρεψε. «Δεν θα θεωρηθεί πολύ κυνικό αν φανεί πως διευθετήσαμε τη μοίρα εκατομμυρίων ανθρώπων, με έναν τόσο 'πρόχειρο" τρόπο; As κάψουμε το χαρτί», είπε ο Τσώρτσιλ. «Όχι, κράτα το», απάντησε ο Στάλιν. Έτσι γράφτηκε η μοίρα λαών και κρατών. Μετά την κυνική μοιρασιά, ένα «Σιδηρούν παραπέτασμα», όπως είπε ο Τσώρτσιλ, έπεσε ως πέλεκυς στις υπό σοβιετική κατοχή κομμουνιστικές, πλέον, «δημοκρατίες».

Οι ηγέτες των κρατών-νικητών της ναζιστικής Γερμανίας σχεδίασαν και συμφώνησαν τον μεταπολεμικό διαμοιρασμό του κόσμου. Ο «κόκκινος στρατός» απείχε μόλις 100 χλμ. από το Βερολίνο, η Βρετανία επιχειρούσε να διασώσει ό,τι απέμεινε από μία ζώνη ασφαλείας γύρω από τη Σοβ. Ένωση και οι Ην. Πολιτείες κοίταζαν προς την Ιαπωνία και τον Ειρηνικό. Στη Διάσκεψη της Γιάλτας:

Επισημοποιήθηκε η πρόθεση των νικητών για τη δημιουργία του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών σε αντικατάσταση της Κοινωνίας των Εθνών. Απορρίφθηκε πρόταση του Τσώρτσιλ για διαμελισμό της Γερμανίας. Και αποφασίστηκε η εκμηδένιση του γερμανικού μιλιταρισμού, ώστε η Γερμανία να μην απειλήσει ξανά τον κόσμο.

Την περ. Πέμπτη, 19/11/2026, στην πόλη Σένζεν, τη silicon valley της Κίνας, πραγματοποιήθηκε συνάντηση των ηγετών των ΗΠΑ, Ρωσίας και Κίνας, Τραμπ, Πούτιν και Σι Τζινπίνγκ, στο πλαίσιο της Οικονομικής Διάσκεψης Ασίας-Ειρηνικού. Η συνάντηση των τριών ηγετών είναι ιστορική αλλά δεν έχει σχεδόν καμία σχέση με εκείνην της Γιάλτας πριν από 81 χρόνια. Σήμερα, δεν υπάρχει κοινός εχθρός, δεν υπάρχει κοινή νίκη και ο καθένας από τους τρεις έχει διαφορετική αντίληψη και όραμα για το διεθνές σύστημα.

Η μη ύπαρξη συγκεκριμένης ατζέντας από τους Κινέζους επέτρεψε και στους τρεις ηγέτες να θέσουν θέματα που ενδιαφέρουν αμεσότατα τα δικά τους εθνικά συμφέροντα και πολιτικές. Το 1945 είχε διαμορφωθεί ένας συσχετισμός ισχύος που εστίαζε στη συγκρουσιακή αντιπαράθεση Δύσης, με επικεφαλής τις ΗΠΑ, και Ανατολής, με ηγέτιδα τη Σοβιετική Ένωση. Σήμερα, δεν έχουν ξεκαθαρίσει ποια είναι τα όρια ισχύος του καθενός και μέχρι πού φιάνουν ή και πώς επιβάλλονται σε ένα εντεινόμενο άναρχο διεθνές σύστημα.

> **Σήμερα δεν υπολογίζονται τόσο ο αριθμός αρμάτων, στρατευμάτων ή πυρηνικών κεφαλών όσο η τεχνητή νοημοσύνη, οι ημιαγωγοί, τα διαστημικά συστήματα, η παραγωγή μικροεπεξεργαστών, οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές και η πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες, τις οποίες εποφθαλμιούν αδίστακτα κυρίως ΗΠΑ και Κίνα**

ΗΠΑ, Ρωσία και Κίνα έχουν εκ διαμέτρου αντίθετες επιδιώξεις. Ο Αμερικανός Πρόεδρος εστιάζει στα πυρηνικά και επιμένει στην αποπυρηνικοποίηση. ΗΠΑ και Ρωσία έχουν την πλειοψηφία πυρηνικών κεφαλών. Η Κίνα προσπαθεί να τους ακολουθήσει. Ο Τραμπ επέβαλε δασμούς σε μια οιονεί προσπάθεια να επαναφέρει το Δόγμα Μονρόε. Ζήτησε, επίσης, αύξηση των εξαγωγών αμερικανικών προϊόντων στην Κίνα.

Η μεγάλη ανησυχία των ΗΠΑ είναι οι τεχνολογικοί και οικονομικοί καλπασμοί της Κίνας, η στρατιωτική της αποθηρίωση και οι προσπάθειές της να αποδείξει ότι μια νέα παγκόσμια τάξη πραγμάτων δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς και τη δική της ενεργό διπλωματική συμμετοχή.

Ο Σι Τζινπίνγκ, οργανωτής και οικοδεσπότης της τριμερούς συνάντησης, επέμεινε στην ενίσχυση των στρατηγικών σχέσεων με τις ΗΠΑ, ενώ συντηρεί και τις σχέσεις του Πεκίνου με μια Ρωσία που είναι μεν πυρηνική δύναμη αλλ' όχι τεχνολογική ή οικονομική. Το Πεκίνο δεν αφίσταται των διεκδικήσεών του για την Ταϊβάν, ενώ ταυτόχρονα σχεδιάζει και υλοποιεί τον αιώνα της Κίνας, δηλ. την 100ετηρίδα από την ίδρυση του Κομμουνιστικού Κόμματος (2049). Μέχρι τότε, η Κίνα επιδιώκει να αναδειχθεί στην αδιαμφισβήτητη υπερδύναμη του κόσμου, με ό,τι αυτό μπορεί να σημαίνει για τις άλλες δυνάμεις και το διεθνές σύστημα.

Πέντε χρόνια μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, ο Πούτιν επιδίωξε να αποδείξει ότι οι κυρώσεις της Δύσης και ειδικά της Ευρώπης εναντίον της Ρωσίας απέτυχαν. Από την άλλη, πέτυχε να είναι ομοιοπαθής των Τραμπ και Σι, πράγμα που ενισχύει την εικόνα του στο εσωτερικό. Το Ουκρανικό είναι ένα αγκάθι και για τους τρεις:

Ο Τραμπ θέλει να τελειώνει ο πόλεμος επειδή, συν τοις άλλοις, επιδιώκει να εκμεταλλευτεί τις πλουσιότατες γαίες της χώρας. Ο Πούτιν απαιτεί κατοχή σημαντικού τμήματος της Ουκρανίας. Η Κίνα δεν εμπλέκεται, αλλά δεν θέλει κατάρρευση της Ρωσίας με την οποία συνεργάζεται επικερδώς.

Η συνάντηση της Σένζεν έφερε στο προσκήνιο και το θέμα του Ιράν, σε συνάρτηση προς τα στενά του Ορμούζ και την ενεργειακή κρίση, που δεν συμφέρει σε κανέναν και περισσότερο στην «αχόρταγη», ενεργειακά, Κίνα. Υπάρχει και ένα άλλο, κρίσιμο πρόβλημα: Δεν υπάρχει κανένα εχέγγυο ότι οι αποφάσεις των τριών θα γίνουν αποδεκτές από τις αναδυόμενες δυνάμεις: Ιαπωνία, Ινδία, Ν. Αφρική, Βραζιλία, Ν. Κορέα και, φυσικά, την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Αυτή και αν ήταν η μεγάλη απούσα από τη συνάντηση στη Σένζεν. Το 1945, η Βρετανία ήταν παρούσα στον σχεδιασμό του νέου διεθνούς συστήματος. Σήμερα, η ΕΕ είναι απλός αλλ' ανήσυχος παρατηρητής. Αυτό συμφέρει στη Ρωσία επειδή επιζητεί να είναι ο αποκλειστικός συνομιλητής των ΗΠΑ. Όμως, ούτε η Ουάσιγκτον ούτε το Πεκίνο θέλουν υποβάθμιση ή παραμερισμό της Ευρώπης επειδή είναι οικονομική υπερδύναμη. Το άλυτο πρόβλημα της ΕΕ είναι ότι δεν έχει κοινή εξωτερική και αμυντική πολιτική.

Σε έναν ανασφαλή και άναρχο κόσμο με δραματικές γεωπολιτικές ανακατατάξεις και πολέμους, η Ευρώπη των αξιών και της δημοκρατίας είναι τραγικά αμέτοχη... Σήμερα δεν υπολογίζονται τόσο ο αριθμός αρμάτων, στρατευμάτων ή πυρηνικών κεφαλών όσο η τεχνητή νοημοσύνη, οι ημιαγωγοί, τα διαστημικά συστήματα, η παραγωγή μικροεπεξεργαστών, οι τηλεπικοινωνιακές υποδομές και η πρόσβαση σε κρίσιμες πρώτες ύλες, τις οποίες εποφθαλμιούν αδίστακτα κυρίως ΗΠΑ και Κίνα. Το κρίσιμο ερώτημα είναι: Ο πιθανός σχεδιασμός του νέου κόσμου θα γίνει και με την Ευρώπη ή απλώς με αντικείμενο την Ευρώπη;

ΑΠΕΦΥΓΑΝ ΤΗΝ ΠΑΓΙΔΑ ΤΟΥ ΘΟΥΚΥΔΙΔΗ, ΑΛΛΑ ΥΙΟΘΕΤΗΣΑΝ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ

Τρεις παγκόσμιοι γίγαντες με πυρηνικά και οικονομικά παιχνίδια ισχύος

Το τριπολικό σύστημα, ο φτωχός συγγενής και οι εξαρτήσεις της ΕΕ από τις ΗΠΑ, την Κίνα και τη Ρωσία

ΓΙΑΝΝΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ,
Δρ των Διεθνών Σχέσεων

Η προσπάθεια συνεννόησης μεταξύ ΗΠΑ, Ρωσίας και Κίνας επαναφέρει στο προσκήνιο το ερώτημα κατά πόσον το διεθνές σύστημα εισέρχεται σε νέα περίοδο τριπολικότητας. Η συνάντηση της 19ης Νοεμβρίου στην πόλη Σενζέν της Κίνας έδειξε ότι οι τρεις «γίγαντες» δεν έχουν πρόθεση να πέσουν στην παγίδα του Θουκυδίδη, δηλαδή να μπουν ακόμη και σε πόλεμο ως αποτέλεσμα της ανταγωνιστικής τους σχέσης και των αλλαγών στα ισοζύγια δυνάμεων. Για να αποφύγουν την παγίδα του Θουκυδίδη, υιοθετούν τα άλλα του αξιώματα και δη τον ορθολογισμό και μια νέα «συμφωνία ισοζυγίων δυνάμεων». Γιατί; Διότι αντιλαμβάνονται ότι η πολιτική τους θα πρέπει να αποτρέπει τη λογική και πρακτική του «αμοιβαίου κόστους», ασχέτως εάν η σχέση τους δεν θα είναι κατ' ανάγκην «άμεσου αμοιβαίου οφέλους». Δεν έχουν ανακοινώσει συμφωνίες για περιορισμό των πυρηνικών, αλλά έχουν πρόθεση να προχωρήσουν...

Νεο-αποικισμός

Είναι δε πρόδηλον ότι επιδιώκεται η καθιέρωση ενός τριπολικού συστήματος, που έχει ως αιχμή ισχύος τα πυρηνικά, καθώς και μια σειρά άλλους παράγοντες ισχύος, όπως είναι η οικονομία, η ενέργεια και οι δρόμοι του εμπορίου επί τη βάσει ενός νεο-αποικισμού που βρίσκεται σε εξέλιξη μεταξύ των ΗΠΑ και της Κίνας. Ως προς τη Ρωσία, αυτή επανέρχεται στο διεθνές σύστημα στον χώρο της Ευρασίας με τον πόλεμο στην Ουκρανία διεκδικώντας νέο ηγεμονικό ρόλο. Όσο δε για την ΕΕ, την άφησαν εκτός συνάντησης υπό το πρόσχημα ότι συμμετείχαν κράτη για την οικονομική συνεργασία Ασίας και Ειρηνικού. Η ουσία, όμως, είναι ότι προσέδωσαν στην ΕΕ τον ρόλο του φτωχού συγγενή, καθότι είναι στρατιωτικά και στρατηγικά εγκλωβισμένη μεταξύ της ρωσικής απειλής και της αμερικανικής αποιρεπτικής εξάρτησης, που μετά τον πόλεμο στην Ουκρανία τείνει να εξελιχθεί σε ενεργειακό. Οι τρεις (ΗΠΑ, Κίνα, Ρωσία), παρότι συναντήθηκαν για οικονομική συνεργασία στην Ασία και τον Ειρηνικό, ασχολήθηκαν με παγκόσμια ζητήματα και δη αυτά που αφορούν τη Γηραιά Ήπειρο, χωρίς τους αντιπροσώπους της.

Από τη ρωσική στην αμερικανική εξάρτηση

Η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, τον Φεβρουάριο του 2022, άλλαξε τις ενεργειακές σχέσεις της ΕΕ με τη Ρωσία και τις ΗΠΑ. Ο ακόλουθος πίνακας αποτυπώνει την έκταση της μεταβολής με συγκρίσιμα στοιχεία πριν από τον πόλεμο (2021) και για το 2025.

Η ΕΕ μείωσε δραστικά την εξάρτησή της από τη ρωσική ενέργεια, ενώ ενισχύθηκε ο ρόλος των ΗΠΑ στον εφοδιασμό της με LNG. Η μεταβολή περιόρισε την ενεργειακή επιρροή της Μόσχας στην ευρωπαϊκή αγορά και αύξησε την οικονομική βαρύτητα της αμερικανικής ενεργειακής παρουσίας. Η εξάρτηση αυτή θα πρέπει να ιδωθεί σε σχέση με τη στρατιωτική και την πυρηνική διερμηνεύοντας έτσι το ρόλο του φτωχού συγγενή.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 | Ενεργειακές σχέσεις ΕΕ–Ρωσίας–ΗΠΑ: 2021 έναντι 2025

ΔΕΙΚΤΗΣ	2021	2025	ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΗ ΣΗΜΑΣΙΑ
Ρωσικό φυσικό αέριο: μερίδιο στις εισαγωγές αερίου της ΕΕ	45%	12%	Η Ρωσία χάνει το μεγαλύτερο μέρος της ευρωπαϊκής αγοράς αερίου.
Ρωσικό φυσικό αέριο προς την ΕΕ: ποσότητα	152 δισ. κ.μ.	36 δισ. κ.μ.	Μείωση εισαγόμενου όγκου κατά περίπου 76%.
Ρωσικό πετρέλαιο: μερίδιο εισαγωγών ΕΕ	27%	Κάτω από 3%	Κατάρρευση της ρωσικής παρουσίας στην αγορά πετρελαίου.
Ρωσικός άνθρακας: μερίδιο εισαγωγών ΕΕ	50%	0%	Τερματισμός των εισαγωγών λόγω κυρώσεων.
Αμερικανικό LNG προς την ΕΕ: ποσότητα	21 δισ. κ.μ.	82,9 δισ. κ.μ.	Σχεδόν τετραπλασιασμός προμηθειών από τις ΗΠΑ.
ΗΠΑ: μερίδιο στις εισαγωγές LNG της ΕΕ	—	Περίπου 56%	Οι ΗΠΑ αποτελούν τον κυριότερο προμηθευτή LNG.[3]

Σημείωση: Το 12% αναφέρεται στο σύνολο των εισαγωγών φυσικού αερίου (αγωγοί και LNG). Το 56% αφορά αποκλειστικά τις εισαγωγές LNG, δηλαδή διαφορετική βάση υπολογισμού. Οι ποσότητες LNG ενδέχεται να διαφέρουν ελαφρά μεταξύ πηγών λόγω μεθοδολογίας.

Η πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ και η δυναμική της Κίνας

Οι ΗΠΑ παραμένουν η μεγαλύτερη οικονομία του κόσμου σε ονομαστικούς όρους, ενώ η ΕΕ διαθέτει συνολικό ΑΕΠ μεγαλύτερο από εκείνο της Κίνας, η οποία έχει τη δική της δυναμική στο παγκόσμιο σύστημα, που απειλεί σταδιακά την αμερικανική πρωτοκαθεδρία. Η Ρωσία, παρότι αποτελεί μιαν από τις δύο μεγαλύτερες πυρηνικές δυνάμεις, έχει μια οικονομία αισθητά μικρότερη από εκείνες των άλλων δύο υπερδυνάμεων, καθώς και από αυτήν της ΕΕ.

Συνεπώς, η πυρηνική και στρατιωτική ισχύς δεν ταυτίζεται κατ' ανάγκην με την οικονομική. Η Ρωσία διατηρεί πυρηνικό οπλοστάσιο συγκρίσιμου συνολικού μεγέθους με εκείνο των ΗΠΑ, χωρίς να απολαμβάνει αντίστοιχη οικονομική βάση. Αντιθέτως, η Κίνα αναπτύσσει πολύ μεγαλύτερη οικονομική και παραγωγική βάση από τη Ρωσία, αλλά έχει σαφώς μικρότερο συνολικό πυρηνικό οπλοστάσιο. Υπό αυτές τις συνθήκες γίνει αντιληπτή η πρωτοκαθεδρία των ΗΠΑ, όπως αυτή καθορίζεται από βασικούς κανόνες ισχύος όπως είναι η οικονομία και τα πυρηνικά, καθώς και ο πρωταγωνιστικός ρόλος του δολαρίου στην παγκόσμια αγορά. Με βάση τα στοιχεία του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (BIS), παρά την ενίσχυση της Κίνας και την προσπάθεια της Ρωσίας να περιορίσει την εξάρτησή της από το αμερικανικό νόμισμα, το δολάριο εξακολουθεί να κυριαρχεί στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα.

Η οικονομική βαρύτητα των τεσσάρων πόλων
Πίνακας 2. ΑΕΠ – 2025, τρέχουσες τιμές σε δολάρια

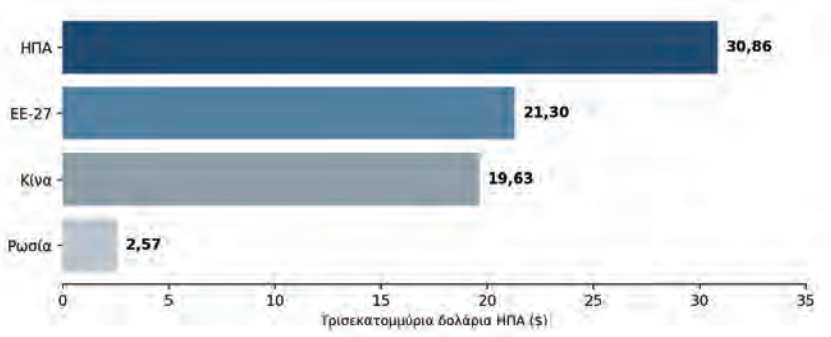

Πηγή πίνακα και διαγράμματος: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτώβριος 2026, στοιχεία 2025.

Ο ΟΗΕ

Οι τρεις υπερδυνάμεις άφησαν μεν έξω την Ευρώπη και τα ισχυρά κράτη της, αλλά έβαλαν στο κάδρο τον ΟΗΕ, αποφασίζοντας, χωρίς να καθορίσουν ακόμη πώς, ότι θα γίνουν αλλαγές, αναγνωρίζοντας έτσι την αδυναμία του. Το ίδιο ισχύει και για το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο, το οποίο δεν είναι θεσμός του ΟΗΕ. Η δε κριτική, που του ασκείται, έρχεται να «δικαιώσει» τον Πρόεδρο Πούτιν, εναντίον του οποίου υπάρχει ένταλμα σύλληψης, καθώς και τον Βενιαμίν Νετανιάχου, ο οποίος τελεί υπό την προστασία του Προέδρου Τραμπ.

Νοέμβριος 2026

Πίνακας 3. Μερίδιο στα παγκόσμια συναλλαγματικά αποθέματα Β΄ τρίμηνο 2026 · Ποσοστά επί των κατανεμημένων συναλλαγματικών αποθεμάτων

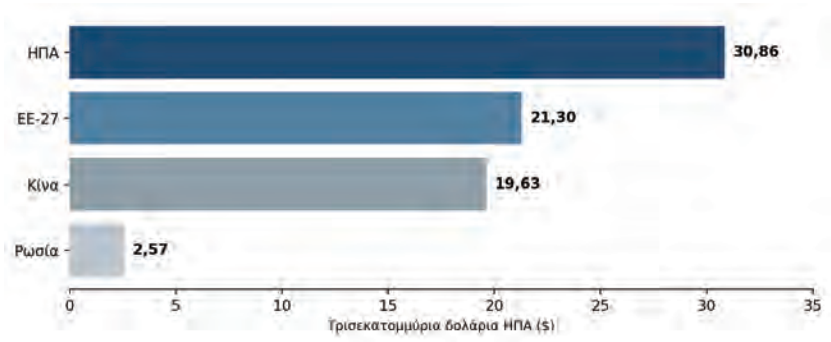

Πηγή: ΔΝΤ, Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves (COFER), δημοσίευση 30/09/2026.

Πίνακας 4. Συμμετοχή στην παγκόσμια αγορά συναλλάγματος Απρίλιος 2025 · Ποσοστό συναλλαγών στις οποίες συμμετέχει κάθε νόμισμα

Σημείωση: Τα ποσοστά όλων των νομισμάτων αθροίζονται σε 200%, καθώς κάθε συναλλαγή περιλαμβάνει δύο νομίσματα.
Πηγή: BIS, Triennial Central Bank Survey, OTC foreign exchange turnover in April 2025, Σεπτέμβριος 2025.

Πίνακας 5. Μερίδιο στα παγκόσμια συναλλαγματικά αποθέματα Β΄ τρίμηνο 2026 · Πηγή: ΔΝΤ (COFER)

Νόμισμα	Ποσοστό
Αμερικανικό δολάριο	56,70%
Ευρώ	20,60%
Ιαπωνικό γεν	4,96%
Κινεζικό γουάν	2,11%
Ρωσικό ρούβλι	Δεν καταγράφεται χωριστά

Πηγή: ΔΝΤ, COFER, 30 Σεπτεμβρίου 2026.

Το δολάριο διατηρεί μερίδιο σχεδόν 2,75 φορές μεγαλύτερο από το ευρώ και περίπου 27 φορές μεγαλύτερο από το κινεζικό γουάν. Η κυριαρχία του παραμένει ισχυρή, παρά τη σταδιακή υποχώρηση του ποσοστού του στα διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα.

Τα στοιχεία της Eurostat και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το 2025 παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα:

Πίνακας 6. Εμπόριο αγαθών της ΕΕ με ΗΠΑ, Κίνα και Ρωσία – 2025 (δισ. ευρώ)

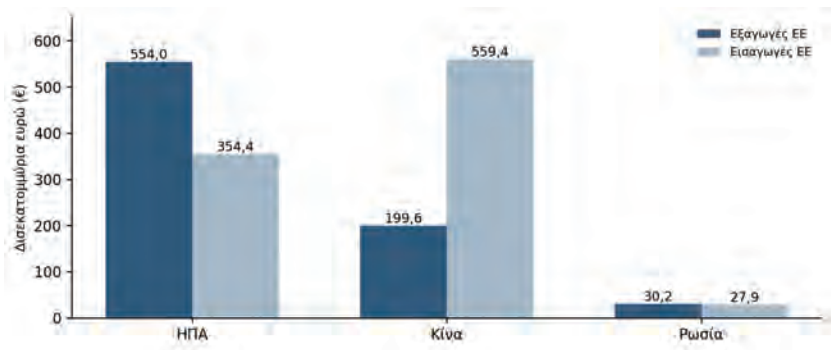

Πηγές: Eurostat (ΗΠΑ, Κίνα) και Ευρωπαϊκή Επιτροπή – ΓΔ Εμπορίου (Ρωσία). Τα στοιχεία αφορούν αποκλειστικά αγαθά, όχι υπηρεσίες. Οι σειρές προέρχονται από διαφορετικές δημοσιεύσεις του 2026 και είναι δυνατόν να έχουν αναθεωρηθεί μεταγενέστερα.

Η οικονομική αλληλεξάρτηση με την Ευρωπαϊκή Ένωση

Η διαφορετική οικονομική βαρύτητα των τριών υπερδυνάμεων αποτυπώνεται στις εμπορικές τους σχέσεις με την ΕΕ. Επί τούτου επισημαίνουμε τα εξής: Πρώτον, οι ΗΠΑ αποτελούν τη σημαντικότερη εξαγωγική αγορά αγαθών της ΕΕ, με ευρωπαϊκές εξαγωγές €554 δισ. το 2025. Το εμπορικό πλεόνασμα της ΕΕ έναντι των ΗΠΑ ανήλθε σε €199,6 δισ. στα αγαθά. Η εικόνα διαφοροποιείται όταν συνυπολογίζονται οι υπηρεσίες, όπου η αμερικανική οικονομία διατηρεί ισχυρή θέση.

Δεύτερον, η Κίνα αποτελεί τη μεγαλύτερη πηγή εισαγωγών αγαθών της ΕΕ. Το ευρωπαϊκό εμπορικό έλλειμμα έναντι του Πεκίνου έφθασε τα €359,8 δισ. το 2025. Η σχέση αυτή καταδεικνύει την έκταση της εξάρτησης της ευρωπαϊκής αγοράς από την κινεζική βιομηχανική παραγωγή και τις διεθνείς εφοδιαστικές αλυσίδες.

Τρίτον, η σχέση ΕΕ–Ρωσίας έχει περιοριστεί δραστικά μετά τη ρωσική εισβολή στην Ουκρανία και την επιβολή κυρώσεων. Το εμπόριο αγαθών από €257,5 δισ. το 2021 μειώθηκε σε €58,1 δισ. το 2025. Η Ρωσία έχει ενισχύσει τις οικονομικές της σχέσεις με την Κίνα, ιδιαίτερα στους τομείς της ενέργειας, των πρώτων υλών και των βιομηχανικών προϊόντων.

Πυρηνική ισχύς: Η σχέση ΗΠΑ, Ρωσίας και Κίνας με την Ευρώπη

Η εικόνα της οικονομικής αλληλεξάρτησης πρέπει να εξεταστεί σε σχέση με τη μεγάλη ανισορροπία στην πυρηνική ισχύ. Σύμφωνα με το Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI), τον Ιανουάριο του 2026 η Ρωσία διέθετε εκτιμώμενο συνολικό απόθεμα 5.420 πυρηνικών κεφαλών και οι ΗΠΑ 5.042, έναντι 620 της Κίνας. Η Γαλλία, το μοναδικό κράτος μέλος της ΕΕ με δικό της εθνικό πυρηνικό οπλοστάσιο, διέθετε συνολικά 370 πυρηνικές κεφαλές, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο, που είναι εκτός ΕΕ, διαθέτει 225.

Πίνακας 7. Συνολικό πυρηνικό απόθεμα, Ιανουάριος 2026

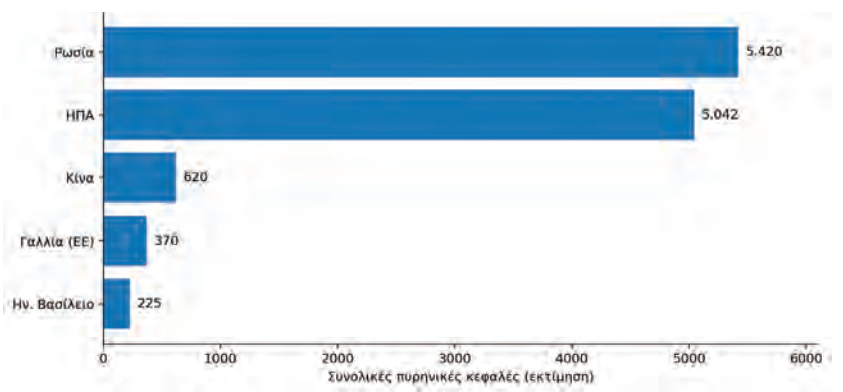

Πηγή πίνακα και διαγράμματος: SIPRI Yearbook 2026, αποθέματα Ιανουαρίου 2026. Το συνολικό απόθεμα περιλαμβάνει και αποσυρμένες κεφαλές που αναμένουν διάλυση.

Οι ΗΠΑ και η Ρωσία συγκεντρώνουν μαζί 10.462 κεφαλές, περίπου το 86% του εκτιμώμενου παγκόσμιου συνόλου των 12.187. Η κινεζική πυρηνική ισχύς παραμένει αριθμητικά πολύ μικρότερη, αλλά ενισχύεται ταχύτερα από εκείνην των άλλων πυρηνικών δυνάμεων, σύμφωνα με το SIPRI. Υπό αυτές τις συνθήκες, η διαμόρφωση ενός τριμερούς στρατηγικού διαλόγου δεν ισοδυναμεί με πυρηνική ισοτιμία των τριών κρατών.

Η διάκριση μεταξύ συνολικού και στρατιωτικά διαθέσιμου αποθέματος έχει σημασία διότι από τις 370 κεφαλές που διαθέτει η Γαλλία, περίπου 80 έχουν αποσυρθεί και αναμένουν διάλυση. Το γαλλικό επιχειρησιακό και αποθηκευμένο στρατιωτικό απόθεμα εκτιμάται συνεπώς σε περίπου 290 κεφαλές. Η πυρηνική αποτροπή της Γαλλίας παραμένει εθνική και δεν συνιστά ενιαίο πυρηνικό οπλοστάσιο της ΕΕ.

Ιδιαίτερη σημασία αποκτά η λήξη, στις 5 Φεβρουαρίου 2026, της συνθήκης New START, η οποία περιόριζε τα αναπτυγμένα στρατηγικά πυρηνικά όπλα των ΗΠΑ και της Ρωσίας. Η λήξη της δεν συνεπάγεται αυτομάτως αύξηση των οπλοστασίων, αλλά καταργεί το τελευταίο ισχύον διμερές πλαίσιο δεσμευτικών ορίων για τις δύο μεγαλύτερες πυρηνικές δυνάμεις. Η ένταξη της Κίνας σε ένα μελλοντικό πλαίσιο ελέγχου εξοπλισμών καθίσταται έτσι ζήτημα ιδιαίτερης στρατηγικής σημασίας.

Η εξάρτηση

Ποια είναι η σχέση μεταξύ των τεσσάρων; ΗΠΑ και Ρωσία κυριαρχούν αριθμητικά στα πυρηνικά, οι ΗΠΑ και η Κίνα διαθέτουν πολύ μεγαλύτερη οικονομική βαρύτητα, ενώ η ΕΕ αποτελεί μεγάλο οικονομικό πόλο χωρίς αντίστοιχο κοινό πυρηνικό σύστημα. Συνιστά οικονομικό γίγαντα με γυάλινα πόδια ως προς την άμυνα και την ασφάλεια. Η ΕΕ και τα κράτη μέλη της δεν συμμετείχαν στην τριμερή διαπραγμάτευση, παρότι οι συζητήσεις για την Ουκρανία και την πυρηνική ασφάλεια αφορούν άμεσα την ευρωπαϊκή ήπειρο. Με τον τρόπο αυτό αναδεικνύεται η αδυναμία μιας αυτόνομης στρατηγικής από την ΕΕ. Ως εκ τούτου, το ευρωπαϊκό συλλογικό σύστημα ασφάλειας εξακολουθεί να στηρίζεται σε σημαντικές αμερικανικές δυνατότητες μέσω του ΝΑΤΟ.

Η ετήσια έκθεση του ΝΑΤΟ για το 2025 καταγράφει ότι οι ΗΠΑ προσφέρουν στο ευρωπαϊκό σύστημα ασφάλειας το 60% των συνολικών ονομαστικών αμυντικών δαπανών. Το 52% αναφέρεται στο μερίδιο των ΗΠΑ στο συνολικό ΑΕΠ των συμμάχων και όχι στις αμυντικές δαπάνες. Αυτή η ασυμμετρία δημιουργεί την εξάρτηση, η οποία αυξάνεται όσο αυξάνεται η ρωσική απειλή.

Η ρωσική θέση για τα γαλλικά και βρετανικά πυρηνικά

Η Μόσχα έχει ζητήσει να συνυπολογιστούν τα πυρηνικά οπλοστάσια της Γαλλίας και της Βρετανίας σε ενδεχόμενη μελλοντική ευρύτερη συμφωνία ελέγχου των πυρηνικών εξοπλισμών. Στις 9 Φεβρουαρίου 2026 ο Ρώσος Υφυπουργός Εξωτερικών Σεργκέι Ριαμπκόφ συνέδεσε την προοπτική τέτοιων συνομιλιών με τη συμμετοχή των δύο ευρωπαϊκών πυρηνικών δυνάμεων. Αυτή η πρόταση συμφέρει και τις ΗΠΑ αλλά και την Κίνα, διότι το σύστημα ασφάλειας της Ευρώπης εξακολουθεί να είναι παγιδευμένο και εξαρτώμενο στις τρεις υπερδυνάμεις, αφού από πλευράς ισχύος συνιστά τον φτωχό συγγενή.

ΗΠΑ και Κίνα: Εμπόριο, δολάριο και αμερικανικά ομόλογα

Η διαμόρφωση στρατηγικής αντιπαράθεσης δεν συνεπάγεται πλήρη οικονομική αποσύνδεση. Το 2025 το διμερές εμπόριο αγαθών ΗΠΑ–Κίνας ανήλθε σε $414,7 δισ. Η Κίνα παραμένει σημαντική πηγή εισαγωγών της αμερικανικής αγοράς, ενώ οι αμερικανικές εξαγωγές εξαριώνται, σε μικρότερο απόλυτο ύψος, και από την πρόσβαση στην κινεζική αγορά.

Πίνακας 4. Διμερές εμπόριο αγαθών ΗΠΑ–Κίνας, 2025 (δισ. δολάρια)

Δείκτης	Αξία
Εξαγωγές ΗΠΑ προς Κίνα	106,3
Εισαγωγές ΗΠΑ από Κίνα	308,4
Συνολικό εμπόριο αγαθών	414,7
Εμπορικό ισοζύγιο ΗΠΑ	−202,1

Πηγή: U.S. Bureau of Economic Analysis, ετήσια στοιχεία 2025. Τα στοιχεία αφορούν αγαθά, όχι υπηρεσίες.

Η χρηματοοικονομική αλληλεξάρτηση των δύο γιγάντων είναι εξίσου σημαντική. Η Κίνα διατηρεί αμερικανικούς κρατικούς τίτλους ως μέρος των διεθνών της τοποθετήσεων, ενώ η διεθνής ζήτηση για αμερικανικά ομόλογα στηρίζει τη ρευστότητα και τη χρηματοδότηση του Δημοσίου των ΗΠΑ. Η χρήση του δολαρίου στις διεθνείς συναλλαγές παρέχει στις ΗΠΑ ισχυρό χρηματοπιστωτικό πλεονέκτημα, χωρίς αυτό να συνεπάγεται ότι ελέγχουν μονομερώς όλες τις κινεζικές συναλλαγές . Γίνεται αντιληπτό ότι υπάρχει τέτοια αλληλεξάρτηση μεταξύ των δυο υπερδυνάμεων, που τους επιβάλλει να αποφύγουν την παγίδα του Θουκυδίδη για να μην πέσουν και οι δυο γίγαντες και μαζί τους το διεθνές σύστημα.

Πίνακας 5. Αμερικανικά κρατικά ομόλογα καταγεγραμμένα στην ηπειρωτική Κίνα (δισ. δολάρια)

Χρονική περίοδος	Αξία	Μεταβολή
Σεπτέμβριος 2025	699,2	—
Σεπτέμβριος 2026	563,9	−135,3
Ετήσια μεταβολή	−19,4%	Περίπου

Πηγή: U.S. Treasury, TIC. Οι καταγραφές βάσει χώρας θεματοφυλακής δεν αποτυπώνουν κατ' ανάγκην τον τελικό πραγματικό δικαιούχο όλων των τίτλων.

Τα στοιχεία αυτά συμπληρώνουν τα τρία προηγούμενα διαγράμματα για το ΑΕΠ, το εμπόριο της ΕΕ και τα πυρηνικά αποθέματα. Η Σενζέν δείχνει ότι διαμορφώνεται ιδιαίτερο τριμερές πλαίσιο στρατηγικού διαλόγου: οι αγορές, το δολάριο και οι εφοδιαστικές αλυσίδες δείχνουν ότι το διεθνές οικονομικό σύστημα παραμένει βαθιά αλληλεξαρτώμενο.

Κύπρος και γεωπολιτική σημασία

Η ανάδυση ενός τριπολικού συστήματος ΗΠΑ-Κίνας-Ρωσίας αφορά και στην Κύπρο και δη σε περιφερειακό επίπεδο. Αυξάνει τους κινδύνους, εάν δεν γίνει αντιληπτός ο ρόλος, τον οποίο θέλει να έχει η Τουρκία ως περιφερειακή δύναμη και φέρνει εκ νέου στο προσκήνιο τη σημασία της αποτροπής μέσω συμμαχιών της αυτοδύναμης άμυνας. Η Ανατολική Μεσόγειος αποτελεί πεδίο ανταγωνισμού για ενεργειακούς πόρους, θαλάσσιες οδούς, εμπορικούς διαδρόμους και στρατιωτική παρουσία. Οι ΗΠΑ επιδιώκουν τον έλεγχο κρίσιμων διαδρομών και τον περιορισμό της ρωσικής και κινεζικής επιρροής. Η Κίνα ενδιαφέρεται για εμπορική και επενδυτική πρόσβαση, ενώ η Ρωσία επιδιώκει να διατηρήσει γεωπολιτικά ερείσματα στη Μεσόγειο. Και η Τουρκία διεκδικεί ρόλο περιφερειακής δύναμης στη λογική του εκκρεμούς. Κινείται παντού. Παίζει με τα δικά της συμφέροντα και των μεγάλων δυνάμεων. Η κίνηση συνεργασίας της Κύπρου με τις ΗΠΑ στη Βάση Ανδρέας Παπανδρέου και με τη Γαλλία σε διάφορα επίπεδα θα ήταν δυνατό να συνεχισθεί με πρόταση που θα καθιστά το νησί κέντρο διοίκησης της ΕΕ στην περιοχή με τη συνδρομή της Ουάσιγκτον στη λογική των νέων συμφωνιών με την Κίνα και τη Ρωσία ως χώρου σταθερότητας και αποτροπής.

Ο ΡΕΠΟΥΜΠΛΙΚΑΝΟΣ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΙΛΑ ΣΤΗ «ΣΗΜΕΡΙΝΗ» ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΕΣΗ ΚΥΠΡΟΥ-ΗΠΑ-ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΙΑΣ

Μάικλ Τανούσης: Ο γιος Κυπρίων προσφύγων στη Βουλή της Νέας Υόρκης

ΜΑΡΙΟΣ ΠΟΥΛΛΑΔΟΣ

Την εκτίμηση ότι η Ελλάδα και η Κύπρος αποτελούν τους πλέον αξιόπιστους στρατηγικούς εταίρους των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ανατολική Μεσόγειο εκφράζει, σε συνέντευξή του στη «Σημερινή», ο ομογενής πολιτικός Μάικλ Τανούσης (Michael Tannousis), ο οποίος επανεξελέγη στη Βουλή της Πολιτείας της Νέας Υόρκης με το Ρεπουμπλικανικό Κόμμα. Παράλληλα, υποστηρίζει ότι η Ουάσιγκτον πρέπει να υιοθετεί αυστηρότερη στάση απέναντι σε χώρες στις οποίες δεν μπορεί να βασιστεί ως στρατηγικούς εταίρους, ενώ απορρίπτει την προοπτική διεθνούς αναγνώρισης ενός κράτους που δημιουργήθηκε μέσω στρατιωτικής εισβολής και κατοχής.

Γεννημένος στις 8 Δεκεμβρίου 1983 στο Στάτεν Άιλαντ της Νέας Υόρκης, ο Μάικλ Τανούσης είναι γιος Κυπρίων προσφύγων από την Αγία Μαρίνα και την Καρπασία, που εγκατέλειψαν την Κύπρο μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Η οικογενειακή του ιστορία και η εμπειρία της προσφυγιάς αποτελούν, όπως εξηγεί, αναπόσπαστο μέρος της προσωπικής και πολιτικής του ταυτότητας.

Ο Τανούσης είναι Ρεπουμπλικανός πολιτικός, δικηγόρος και πρώην εισαγγελέας. Σπούδασε Πολιτικές Επιστήμες στο Πανεπιστήμιο Binghamton και Νομική στο Πανεπιστήμιο Pace. Πριν από την είσοδό του στην πολιτική εργάστηκε ως εισαγγελέας στο Στάτεν Άιλαντ και στο Μπρονξ, ενώ διετέλεσε σύμβουλος του δημοτικού συμβούλου Τζο Μπορέλι.

Εξελέγη για πρώτη φορά στη Βουλή της Πολιτείας της Νέας Υόρκης το 2020, αναλαμβάνοντας καθήκοντα την 1η Ιανουαρίου 2021. Έκτοτε επανεκλέγεται σταθερά, με τελευταία εκλογική νίκη στις ενδιάμεσες εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 2026. Εκπροσωπεί την 64η εκλογική περιφέρεια, η οποία περιλαμβάνει περιοχές του Στάτεν Άιλαντ και του Μπρούκλιν.

Παράλληλα με την πολιτική του σταδιοδρομία, έχει διατηρήσει ενεργό παρουσία στους οργανωμένους φορείς της κυπριακής ομογένειας στις Ηνωμένες Πολιτείες. Έχει διατελέσει μέλος του διοικητικού συμβουλίου του Κυπροαμερικανικού Εμπορικού Επιμελητηρίου (Cyprus-US Chamber of Commerce), καθώς και αντιπρόσωπος της Κυπριακής Ομοσπονδίας Αμερικής (Cyprus Federation of America). Το 2022 τιμήθηκε από το Κυπροαμερικανικό Εμπορικό Επιμελητήριο με το βραβείο Cypriot Young Professional Award, ως αναγνώριση της επαγγελματικής του πορείας.

Στη συνέντευξή του στο SigmaLive, μετά την επανεκλογή του τον Νοέμβριο του 2026, αναφέρεται στο πολιτικό μήνυμα των αμερικανικών ενδιάμεσων εκλογών, στην εξωτερική πολιτική του Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, στον ρόλο της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στις προοπτικές ενίσχυσης της αμυντικής συνεργασίας μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κυπριακής Δημοκρατίας.

Ιδιαίτερη σημασία έχει η τοποθέτησή του για την επιδίωξη του Τούρκου Προέδρου Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν να εξασφαλίσει διεθνή αναγνώριση δύο χωριστών κρατών στην Κύπρο. Όπως επισημαίνει, είναι δύσκολο να υποστηριχθεί η διεθνής αναγνώριση ενός κράτους που δημιουργήθηκε μέσω στρατιωτικής εισβολής και κατοχής.

> **«Η κυπροαμερικανική κοινότητα διαδραματίζει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην προώθηση των κυπριακών θέσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Η συνέχιση των προσπαθειών άσκησης επιρροής από την πλευρά της θα διασφαλίσει ότι η Κύπρος θα παραμείνει ψηλά στην ατζέντα»**

Κύριε Τανούση, συγχαρητήρια για την επανεκλογή σας. Ποιο μήνυμα πιστεύετε ότι έστειλαν οι ψηφοφόροι και ποιες θα είναι οι βασικές προτεραιότητές σας κατά τη νέα σας θητεία;

Στο Στάτεν Άιλαντ και στο Μπέι Ριτζ του Μπρούκλιν, περιοχές τις οποίες εκπροσωπώ στη Βουλή, πιστεύω ότι οι ψηφοφόροι έστειλαν το μήνυμα πως, ανεξάρτητα απ' όσα συμβαίνουν σε εθνικό επίπεδο, θέλουν έναν εκπρόσωπο που θα αγωνίζεται γι' αυτούς και θα φροντίζει για τα συμφέροντά τους. Για τον λόγο αυτό, πιστεύω ότι κατάφερα να κερδίσω με ευκολία την επανεκλογή μου στη Βουλή.

Πώς ερμηνεύετε τα αποτελέσματα των ενδιάμεσων εκλογών του 2026; Τι αποκαλύπτουν για το σημερινό πολιτικό κλίμα στις Ηνωμένες Πολιτείες και τη μελλοντική κατεύθυνση του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος;

Όσοι βρίσκονται εκτός των Ηνωμένων Πολιτειών πρέπει να κατανοήσουν ότι η εθνική πολιτική στις ΗΠΑ κινείται κατά κύματα. Όταν βρίσκεται στην εξουσία ένας Ρεπουμπλικανός Πρόεδρος, οι ενδιάμεσες εκλογές συνήθως στρέφονται προς το αντίπαλο κόμμα. Το ίδιο ισχύει όταν ο Πρόεδρος προέρχεται από το Δημοκρατικό Κόμμα. Η πολιτική σε εθνικό επίπεδο μετακινείται διαρκώς από το ένα κόμμα στο άλλο.

Ως εκλεγμένος αξιωματούχος του Ρεπουμπλικανικού Κόμματος, πώς αξιολογείτε την εξωτερική πολιτική του Προέδρου Ντόναλντ Τραμπ, ιδιαίτερα σε σχέση με την Ανατολική Μεσόγειο, την Ελλάδα, την Κύπρο και την Τουρκία;

Οι σχέσεις μεταξύ των Ηνωμένων Πολιτειών και τόσο της Ελλάδας όσο και της Κύπρου είναι πιθανότατα ισχυρότερες από ποτέ. Αυτό οφείλεται στις αλλαγές της αμερικανικής πολιτικής, καθώς και στις προσπάθειες άσκησης επιρροής από την ελληνοαμερικανική και την κυπροαμερικανική κοινότητα.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν αρχίσει να συνειδητοποιούν ότι οι πιο αξιόπιστοι εταίροι τους στην Ανατολική Μεσόγειο είναι η Ελλάδα και η Κύπρος. Ως εκ τούτου, στόχος μας πρέπει να είναι η περαιτέρω ενίσχυση αυτών των σχέσεων προς όφελος της περιοχής.

Οι γονείς σας εγκατέλειψαν την Κύπρο μετά την τουρκική εισβολή του 1974. Πώς έχει επηρεάσει η εμπειρία της οικογένειάς σας την πολιτική σας ταυτότητα και τη δέσμευσή σας απέναντι στο Κυπριακό;

Ως γιος προσφύγων από την Κύπρο, η εισβολή είναι χαραγμένη στην ταυτότητά μου από τότε που ήμουν μικρό παιδί.

Ο πατέρας μου ήρθε στις Ηνωμένες Πολιτείες χωρίς να έχει τίποτα και εργάστηκε σκληρά για να πραγματοποιήσει το αμερικάνικο όνειρο.

Αυτό είναι κάτι που κουβαλώ μαζί

μου καθημερινά, καθώς προσπαθώ να επιτύχω το καλύτερο τόσο για τον εαυτό μου όσο και για τους πολίτες που εκπροσωπώ.

Περισσότερο από πέντε δεκαετίες μετά την τουρκική εισβολή, η Κύπρος παραμένει διαιρεμένη. Πιστεύετε ότι η Ουάσιγκτον κάνει αρκετά για να στηρίξει τις προσπάθειες επίλυσης του Κυπριακού και αποχώρησης των τουρκικών στρατευμάτων;

Πιστεύω ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν υποστηρίξει και συνεχίζουν να υποστηρίζουν μια λύση στο Κυπριακό.

Εναπόκειται στους Ελληνοαμερικανούς και τους Κυπροαμερικανούς που ζουν στις Ηνωμένες Πολιτείες, συμπεριλαμβανομένου και εμού, να συνεχίσουν τις προσπάθειες άσκησης επιρροής, ώστε να εξακολουθήσουν να στρέφουν την προσοχή σε αυτό το εξαιρετικά σημαντικό ζήτημα.

Ο Τούρκος Πρόεδρος Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν συνεχίζει να υποστηρίζει τη διεθνή αναγνώριση δύο χωριστών κρατών στην Κύπρο. Πώς αξιολογείτε αυτήν τη θέση και ποια θα πρέπει να είναι η αμερικανική απάντηση;

Είναι δύσκολο να υποστηρίξει κανείς τη διεθνή αναγνώριση ενός κράτους που δημιουργήθηκε μέσω στρατιωτικής εισβολής και κατοχής.

Οι Ελληνοαμερικανοί και οι Κυπροαμερικανοί υποστηρίζουν εδώ και πολλά χρόνια τον τερματισμό της κατοχής.

Με αυτά τα δεδομένα, οι Ηνωμένες Πολιτείες θα πρέπει να καθοδηγούνται ως προς τη στάση και τον τόνο τους από τους αξιόπιστους εταίρους τους στην περιοχή, την Ελλάδα και την Κύπρο.

Οι Ηνωμένες Πολιτείες θεωρούν την Τουρκία σημαντικό σύμμαχο στο ΝΑΤΟ, παρά τις συνεχιζόμενες εντάσεις μεταξύ Άγκυρας, Ελλάδας και Κύπρου. Πιστεύετε ότι η Ουάσιγκτον πρέπει να υιοθετήσει αυστηρότερη στάση απέναντι στην Τουρκία, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά το Κυπριακό και την περιφερειακή ασφάλεια;

Όπως ανέφερα προηγουμένως, οι πιο αξιόπιστοι εταίροι των Ηνωμένων Πολιτειών στην Ανατολική Μεσόγειο είναι η Ελλάδα και η Κύπρος.

Με αυτά τα δεδομένα, η Ουάσιγκτον θα πρέπει να συνεχίσει να υιοθετεί αυστηρότερη στάση απέναντι σε οποιονδήποτε δεν μπορεί να θεωρήσει αξιόπιστο στρατηγικό εταίρο.

Η αμυντική συνεργασία μεταξύ Ηνωμένων Πολιτειών και Κύπρου έχει ενισχυθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια. Ποια επιπλέον βήματα θα πρέπει να κάνει η Ουάσιγκτον για να ενδυναμώσει αυτήν τη στρατηγική εταιρική σχέση και πώς μπορεί η κυπροαμερικανική κοινότητα να συμβάλει στη διατήρηση του Κυπριακού ψηλά στην αμερικανική πολιτική ατζέντα;

Η κυπροαμερικανική κοινότητα διαδραματίζει εξαιρετικά σημαντικό ρόλο στην προώθηση των κυπριακών θέσεων στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η συνέχιση των προσπαθειών άσκησης επιρροής από την πλευρά της θα διασφαλίσει ότι η Κύπρος θα παραμείνει ψηλά στην ατζέντα.

Αυτήν την περίοδο βλέπουμε τους καρπούς αυτών των προσπαθειών μέσα από την υφιστάμενη αμυντική συνεργασία μεταξύ των δύο συμμάχων.

Ο ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΨΑΧΝΕΙ ΠΡΟΣΧΗΜΑΤΑ ΜΕΣΩ ΜΟΕ

Δύο κράτη στην... Ευρώπη

Ξεκαθάρισε τη θέση της Άγκυρας ο Φιντάν στον Φίτο και αποσύνδεσε Ευρωτουρκικά από Κυπριακό

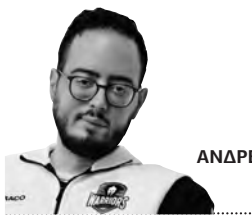

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΚΚΙΝΟΣ

Ο Χακάν Φιντάν ξεκαθάρισε τη θέση της Άγκυρας λίγες ημέρες πριν από τη νέα συνάντηση Νίκου Χριστοδουλίδη και Τουφάν Έρχιουρμαν. Δύο λαοί, δύο δημοκρατίες, δύο κράτη στην Κύπρο, διακήρυξε ενώπιον της Τουρκικής Εθνοσυνέλευσης. Και όταν υποδέχθηκε την Παρασκευή τον Εκτελεστικό Αντιπρόεδρο της Κομισιόν, Ραφαέλε Φίτο, απαίτησε να μην εξαρτάται η αναβάθμιση των ευρωτουρκικών σχέσεων από το Κυπριακό. Πρόκειται για διπλό μήνυμα: Η Τουρκία αξιώνει ευρωπαϊκά οφέλη, χωρίς να εγκαταλείπει τη διχοτομική της πολιτική. Στη Λευκωσία, αντιθέτως, η διπλωματική κινητικότητα μετριέται κυρίως με συναντήσεις, οδοφράγματα και Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης.

Η απάντηση Φιντάν στον Φίτο

Η συνάντηση της 20ής Νοεμβρίου στην Άγκυρα είχε συγκεκριμένη ευρωπαϊκή αποστολή. Ο Φίτο μετέφερε τη θέση ότι η πρόοδος προς λύση του Κυπριακού θα μπορούσε να δημιουργήσει ευνοϊκότερο περιβάλλον στις σχέσεις ΕΕ–Τουρκίας, με την προοπτική συζητήσεων για εκσυγχρονισμό της Τελωνειακής Ένωσης.

Ο Φιντάν απάντησε ότι θα ήταν λανθασμένη στρατηγική να επιτρέπεται στην Κυπριακή Δημοκρατία, την οποία αποκάλεσε «Ελληνοκυπριακή Διοίκηση», να κρατά «όμηρο» το μέλλον των ευρωτουρκικών σχέσεων. Επέμεινε ότι η Τελωνειακή Ένωση εξυπηρετεί αμοιβαία οικονομικά συμφέροντα και δεν πρέπει να συνδέεται με το Κυπριακό.

Η τουρκική θέση αποκαλύπτει την ουσία της επιδιωκόμενης διαπραγμάτευσης: Τα οφέλη από την Ευρώπη να προχωρήσουν ανεξαρτήτως των υποχρεώσεων της Άγκυρας έναντι κράτους-μέλους της Ένωσης. Η Λευκωσία αντιτείνει ότι, για να συναινέσει, απαιτείται ουσιαστική επανέναρξη συνομιλιών από το Κραν Μοντανά. Αρκεί, όμως, η επιστροφή σε ένα τραπέζι για να ξεκινήσει η συζήτηση ευρωπαϊκών ανταλλαγμάτων, όταν η Τουρκία εμμένει στα δύο κράτη;

> **Η Άγκυρα ζητά αναβάθμιση της Τελωνειακής Ένωσης χωρίς σύνδεση με το Κυπριακό, ενώ επιμένει στα δύο κράτη. Τι θα εξασφαλίσει η Κυπριακή Δημοκρατία εάν ξεκινήσουν οι ευρωτουρκικές συζητήσεις χωρίς ουσιαστική μετατόπιση της Τουρκίας;**

Τα ΜΟΕ ως πολιτικό άλλοθι

Στις 9 Νοεμβρίου, Χριστοδουλίδης και Έρχιουρμαν συμφώνησαν, υπό την αιγίδα της Μαρίας Άνχελα Ολγκίν, για δύο σημεία διέλευσης, Λουρουτζίνα–Λύμπια και Κάμπο–Καραβοστάσι, και για δικοινοτικές συνεργασίες. Ανακοινώθηκε επίσης η επανέναρξη του προγράμματος Imagine. Δεν υπήρξε, όμως, συμφωνία για τη βάση επανέναρξης των διαπραγματεύσεων, ούτε οποιαδήποτε μεταβολή στις διακηρυγμένες τουρκικές θέσεις.

Ο Πρόεδρος προβάλλει τις επιμέρους συμφωνίες ως βήματα προς τη νέα συνάντηση με τον Αντόνιο Γκουτέρες. Πολιτικά, ωστόσο, δημιουργείται η εντύπωση ότι τα ΜΟΕ χρησιμοποιούνται ως απόδειξη προόδου εκεί όπου απουσιάζει πρόοδος στην ουσία. Το άνοιγμα δρόμων μπορεί να διευκολύνει τις μετακινήσεις, αλλά δεν απαντά στα ζητήματα της εισβολής, της κατοχής, της ασφάλειας και των εγγυήσεων. Ούτε αίρει την τουρκική απαίτηση για χωριστή κρατική υπόσταση.

Το πρόβλημα αποκτά μεγαλύτερες διαστάσεις όταν η Άγκυρα επιχειρεί να εμφανίσει τα ΜΟΕ ως συνεργασία μεταξύ δύο χωριστών πολιτικών οντοτήτων. Έτσι, η ίδια διαδικασία που η Λευκωσία παρουσιάζει ως προετοιμασία επανένωσης μπορεί, υπό την τουρκική ερμηνεία, να αξιοποιηθεί για την εμπέδωση της διχοτόμησης. Η διάσταση αυτή απαιτεί πολιτική απάντηση και όχι απλώς νέα ανακοίνωση οδοφραγμάτων.

Η δοκιμασία της Τρίτης

Η συνάντηση της 24ης Νοεμβρίου, στις 15:00, αφορά τη μεθοδολογία και την ουσία, ενόψει της επαφής με τον Γενικό Γραμματέα του ΟΗΕ, για την οποία δεν ανακοινώθηκε ακόμη ημερομηνία.

Ο Έρχιουρμαν ζητά εκ των προτέρων αποδοχή συγκεκριμένων ρυθμίσεων πολιτικής ισότητας, διαφύλαξη προηγούμενων συγκλίσεων, χρονοδιαγράμματα και διασφαλίσεις για την περίπτωση νέας αποτυχίας. Η τελευταία απαίτηση απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή: Ποιο θα είναι το αποτέλεσμα ενός νέου ναυαγίου και ποιος θα αποφασίζει ποια πλευρά ευθύνεται;

Για τη Λευκωσία το δίλημμα αφορά τη βάση και τα εχέγγυα μιας νέας διαδικασίας. Η Κυπριακή Δημοκρατία διαθέτει ευρωπαϊκή ιδιότητα, δικαιώματα και εργαλεία. Το Πρωτόκολλο 10 και η Αντιδήλωση της 21ης Σεπτεμβρίου 2005 υπενθυμίζουν ότι η Κύπρος αποτελεί κράτος-μέλος της ΕΕ, με συγκεκριμένες υποχρεώσεις της Τουρκίας απέναντί της.

Ο Φιντάν ξεκαθάρισε την τουρκική γραμμή. Την Τρίτη, ο Χριστοδουλίδης καλείται να ξεκαθαρίσει τι ακριβώς διεκδικεί πέρα από μία ακόμη συνάντηση και μερικά ακόμη ΜΟΕ.

Εκ περιτροπής Προεδρία: Η ιστορική αλήθεια

Τουρκική απαίτηση από το 1974/75 – και οι «εναλλακτικές» εξυπνάδες δικών μας...

ΦΑΝΟΥΛΑ ΑΡΓΥΡΟΥ,
Ερευνήτρια/ δημοσιογράφος

Διαβάζοντας το άρθρο του Ανδρέα Δ. Συμεού, πρώην επικεφαλής/μέλους της ε/κ ομάδας εργασίας για το περιουσιακό, «Σημερινή», 8.11.2026, «Η εκ περιτροπής Προεδρία με διασταυρούμενη σταθμισμένη ψήφο: Μια μαθηματική προσέγγιση», επανέρχομαι για το ιστορικό της εκ περιτροπής Προεδρίας. Το οποίο δημοσίευσα την 1/8/2008 στη «Σημερινή» και στις 7/8/2008 στην «Ελευθερία» Λονδίνου και ξανά στις «Σημερινή», 22.2.2026 και «Ελευθερία», 12.2.2026.

Γιατί καμία μαθηματική ή άλλη προσέγγιση δεν μπορεί να ωραιοποιήσει τα απότοκα λύσεων «Ανάν», τα οποία στόχο έχουν τους κατά Νιχάτ Ερίμ και Φόρεϊν Όφις από το 1955 σχεδιασμούς.

6.6.1992, «Σημερινή»: Προωθείται φόρμουλα για εκ περιτροπής Προεδρία από Αμερικανούς και ΟΗΕ, που θα ικανοποιεί την τουρκική αξίωση για εναλλασσόμενη Προεδρία τρεις θητείες Έλληνας και μία Τούρκος.

(Υπενθυμίζεται η αποδοχή του βρετανικού Ψηφίσματος του Σ.Α. 649/90, από τον Γ. Βασιλείου, που έκανε ό,τι του ζητούσαν οι Βρετανοί, με το οποίο το Φόρεϊν Όφις κατόρθωσε να προωθήσει τα σχέδιά του, αρχικά με τις «Ιδέες Γκάλι» και ΜΟΕ).

6.11.1992, «Σημερινή»: Οι Τούρκοι επιμένουν στην εκ περιτροπής Προεδρία, πολιτική ισότητα, διζωνικότητα και κυριαρχία.

31.1.1998, «Χαραυγή»: Κατηγόρησε τον τότε Πρόεδρο, Γλ. Κληρίδη, ότι από το 1994 είχε δεχθεί την τουρκική απαίτηση και δημοσίευσε επιστολή τού Βρετανού βουλευτή του Εργατικού Κόμματος, Ρόμπιν Κόρμπιτ, ο οποίος έγραφε ότι η πρώτη φορά που έγινε εισήγηση για εκ περιτροπής Προεδρία ήταν το 1994, όταν η Κυπριακή Κυβέρνηση την εισηγήθηκε επίσημα. Δηλαδή, ο κ. Κληρίδης την εισηγήθηκε δύο χρόνια μετά που την απαίτησαν οι Τούρκοι!!!

Πριν από το δημοσίευμα της «Χαραυγής», όμως, προηγήθηκε η προεκλογική εκστρατεία των Εργατικών του 1997. Ο υποψήφιος ΥΠΕΞ, Ρόμπιν Κουκ, επισκεπτόμενος την Κύπρο για ενίσχυση του εκλογικού του αγώνα, σε συνέντευξη στο «Λήδρας Πάλας» («Σάιπρους Γουίκλι», 31 Ιανουαρίου - 6 Φεβρουαρίου 1997), αναφέρθηκε σε εισήγηση σχεδίου λύσης που περιελάμβανε και το στοιχείο της εκ περιτροπής Προεδρίας.

Αντιδρώντας ο τότε Κυβερνητικός Εκπρόσωπος, Ι. Κασουλίδης, δήλωσε ότι τέτοιες προτάσεις δεν είχαν καν γίνει προς την κυπριακή Κυβέρνηση. Και, όμως, σύμφωνα με έγκυρες πληροφορίες, η προεκλογική ομιλία του Εργατικού Τζον Πρέσκοτ στο Λονδίνο προς την Ομογένεια, στις 23 Ιανουαρίου 1997 (στην οποία διαφημίστηκε ότι θα μιλούσε και ο Ρόμπιν Κουκ, αλλά αντ' αυτού βρέθηκε στην Κύπρο), κατ' αρχάς περιελάμβανε και συγκεκριμένη αναφορά για εκ περιτροπής Προεδρία, καθ' υπόδειξιν του Φόρεϊν Όφις!

Κατόπιν έντονων υποδείξεων από ορισμένους Ελληνοκύπριους (Λονδίνου) υποστηρικτές του Εργατικού Κόμματος προς τον κ. Πρέσκοτ, ο τελευταίος με μεγάλη δυσκολία αναγκάστηκε ν' αφαιρέσει τη συγκεκριμένη αναφορά, εφόσον του τόνισαν ότι κάτι τέτοιο θα στερούσε ψήφους προς το κόμμα.

Δηλαδή, η εικόνα που είχε δοθεί ήταν ότι η τουρκική πρόταση (δίχως να ξεκαθαρίζει κιόλας ότι ήταν όντως ΤΟΥΡΚΙΚΗ) είχε υιοθετηθεί και προταθεί σε πρώτο στάδιο από την Κυβέρνηση Κληρίδη το 1994, και το.... 1997 την προωθούσε και το Φόρεϊν Όφις, επικαλούμενο ότι η δική μας πλευρά την εισηγήθηκε πρώτη!

25.2. 2004, «Σημερινή»: Ο Δρ Β. Λυσσαρίδης κατήγγειλε τους Γιώργο Βασιλείου, Γλαύκο Κληρίδη και Αλέκο Μαρκίδη ότι μας οδήγησαν στο «Σχέδιο Ανάν» και ότι ο Αλέκος Μαρκίδης, επί προεδρίας Κληρίδη, σε συνεδρία τού Εθνικού Συμβουλίου, είχε παραδεχθεί ότι η πρόνοια για εκ περιτροπής Προεδρία στο «Σχέδιο Ανάν» περιλήφθηκε στο Σχέδιο κατόπιν πρότασης της ελληνοκυπριακής πλευράς.

Ε, λοιπόν, η εκ περιτροπής Προεδρία δεν μας ήλθε ούτε το 1992, ούτε το 1994, ούτε το 1997. Ήταν τουρκική απαίτηση μάλλον από το 1974 και το Φόρεϊν Όφις την προωθούσε από το 1975...

Ιδού:

Ο Βρετανός Ύπατος Αρμοστής στη Λευκωσία, στις 22 Αυγούστου 1975 σε έκθεσή του προς το Λονδίνο, έγραψε μεταξύ άλλων: «Ο Μακάριος... δεν δέχτηκε την τουρκική πρόταση για εκ περιτροπής Προεδρία...».

Σημειώνεται ότι, δύο μήνες μετά (Οκτώβριος 1975), ο Βρετανός ΥΠΕΞ, Τζέιμς Κάλαχαν, σε έντονες διαπραγματεύσεις με την Ελλάδα και την Τουρκία, πρότεινε πακέτο με τρία στοιχεία - Διζωνική ομοσπονδία, αναπροσαρμογή συνόρων και κεντρική κυβέρνηση με αδύναμες εξουσίες, δύο συνιστώντα κράτη. Τότε ήταν που, μετά τις δύο βάρβαρες τουρκικές εισβολές, πρωτοαναφέρθηκαν στα δύο constituent states (υπήρξε και χάρτης στον Economist), όμως το Φόρεϊν Όφις είχε ξεκινήσει να επεξεργάζεται την ανασύσταση της Κυπριακής Δημοκρατίας σε δύο συνιστώντα κράτη από τις 3.1.1964... και τελεσίδικα στις 16.8.1974 αποφάσισαν ότι η λύση θα ήταν η βρετανο-τουρκική τους ΔΔΟ, που ήθελε ο Ντενκτάς.

Γλ. Κληρίδης.

Ι. Κασουλίδης.

Α. Μαρκίδης.

Εναλλακτική Κληρίδη

2.2.1977, δέκα ημέρες πριν από τις 4 κατευθυντήριες γραμμές Μακαρίου/Ντενκτάς, ο Γλαύκος Κληρίδης σε συνάντηση στο Λονδίνο με τον τότε ΥΠΕΞ, Ντέιβιντ Όουεν, μεταξύ άλλων συζήτησαν και την εκ περιτροπής Προεδρία. Ο Μακάριος, είπε ο Κληρίδης, δεν την δεχόταν. Ο Κληρίδης εισηγήθηκε εναλλακτική λύση, να υπάρχει ένας Έλληνας Πρόεδρος και ένας Τούρκος Αντιπρόεδρος, ή ένας Πρόεδρος και ένας Πρωθυπουργός...

Επιπλέον, στο βιβλίο «Άκρως Απόρρητον» του πρώην πρέσβη, Χρήστου Ζαχαράκη, στη σελίδα 275, ο συγγραφέας καταγράφει ότι ο Τουρκοκύπριος ηγέτης, Ραούφ Ντενκτάς, στις τότε προτάσεις του προς τον Πρόεδρο Σπύρο Κυπριανού, μέσω του τότε Γ.Γ. του ΟΗΕ, Πέρεζ Ντε Κουεγιάρ, φάνηκε να δέχεται την απόσυρση του τουρκικού αιτήματος της εκ περιτροπής Προεδρίας. Αυτό συνέβη, σύμφωνα με τον πρώην πρέσβη Ζαχαράκη, στις 27 Νοεμβρίου 1984. Η δική μας πλευρά δεν δέχθηκε τις προτάσεις εκείνες, οι οποίες είχαν προταθεί στον Πρόεδρο Κυπριανού από τον ΓΓ...

24.1.2010: Τελικά ο Αλέκος Μαρκίδης δήλωσε στην «Αλήθεια» ότι η εκ περιτροπής Προεδρία ήταν αξίωση του Ρ. Ντενκτάς.

Εναλλακτική Κασουλίδη

26.6.2018, Sigmalive: «Υπέρ της εκ περιτροπής Προεδρίας στο Κυπριακό, με συγκεκριμένη φόρμουλα, φέρεται να τάχθηκε ο τέως Υπουργός Εξωτερικών, Ιωάννης Κασουλίδης, από την Αθήνα».

Η ανάρτηση αναφερόταν στο δημοσίευμα της αθηναϊκής «Εστίας»: «Τούρκος στον προεδρικό θώκο της Κυπριακής Δημοκρατίας – Πρόταση – βόμβα Κασουλίδη: 20 μήνες θητεία εκ περιτροπής», και που έλεγε ότι:

«Ο Κασουλίδης, σε εκδήλωση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Δημοσίου Δικαίου στην Αθήνα, τάχθηκε ευθέως υπέρ της εκ περιτροπής Προεδρίας Ελληνοκυπρίου και Τουρκοκυπρίου, στα πλαίσια της επανενωμένης Κύπρου... Η πρόταση του κ. Κασουλίδη είναι για πενταετή θητεία, που θα χωρίζεται σε τρία εικοσάμηνα...».

Η ανάρτηση εδώ - http://www.sigmalive.com/news/politics/516361/efimerida-estia-protasi-i-kasoulidi-gia-ek-peritropis-proedria

Σωστά υπολόγιζαν οι Τούρκοι από το 1957 ότι, με λίγη βοήθεια από τους Ελληνοκυπρίους, μπορούσαν να εξασφαλίσουν την ομοσπονδία/συνομοσπονδία δύο ζωνών (βλέπε δύο κράτη).

Πηγές – Βρετανικό Εθνικό Αρχείο, βιβλίο Φ.Α. «Διζωνική vs Δημοκρατία 1955-2019».

Προηγούμενα:

«Ο Ερχιουρμάν δεν πάει σε διαπραγματεύσεις χωρίς προδέσμευση Χριστοδουλίδη για εκ περιτροπής Προεδρία»!!! («Ελευθερία» Λονδίνου, 12.2.2026, σελ.16).

https://www.eleftheria.co.uk/pdf/212202673944Eleftheria_1280.pdf

HTTPS://SIMERINI.SIGMALIVE.COM/ARTICLE/2026/2/22/EK-PERITROPES-PROEDRIA-E-ISTORIKE-ALETHEIA/

Ο χάρτης στον Economist, 1975, για συνομοσπονδία δύο component parts.

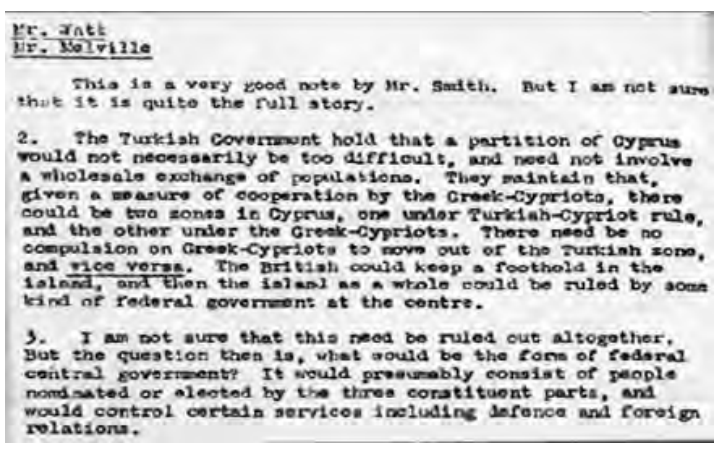

Mr. Watt
Mr. Melville

This is a very good note by Mr. Smith. But I am not sure that it is quite the full story.

2. The Turkish Government hold that a partition of Cyprus would not necessarily be too difficult, and need not involve a wholesale exchange of populations. They maintain that, given a measure of cooperation by the Greek-Cypriots, there could be two zones in Cyprus, one under Turkish-Cypriot rule, and the other under the Greek-Cypriots. There need be no compulsion on Greek-Cypriots to move out of the Turkish zone, and vice versa. The British could keep a foothold in the island, and then the island as a whole could be ruled by some kind of federal government at the centre.

3. I am not sure that this need be ruled out altogether. But the question then is, what would be the form of federal central government? It would presumably consist of people nominated or elected by the three constituent parts, and would control certain services including defence and foreign relations.

Το βρετανικό έγγραφο 1957 «με λίγη συνεργασία με τους Ελληνο-κυπρίους...».

ΗΡΩΑΣ ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΜΑΤΣΗΣ

Ακατάβλητος αγωνιστής, ιδεολόγος και οραματιστής

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

Συμπληρώθηκαν 68 χρόνια από τη μέρα που ο Αετός του Πενταδακτύλου, Κυριάκος Μάτσης, πρωτοκορυφαίος ήρωας του Απελευθερωτικού Αγώνα, δίπλα στον Σταυραετό του Μαχαιρά, Γρηγόρη Αυξεντίου, πέταξε με τα φτερά της δόξας στο Πάνθεον των Αθανάτων. Ο μόνος αγωνιστής που ομολόγησε μπροστά στον αιμοσταγή κυβερνήτη Χάρντινγκ, ότι ήταν μέλος της ΕΟΚΑ, που αγωνιζόταν για τη λευτεριά της Κύπρου. Και, χτυπώντας το χέρι στο τραπέζι, του πέταξε κατάμουτρα την υπέροχη απάντηση, όταν ο σφαγέας της Κύπρου τού πρότεινε να του πει πού ήταν ο Γρίβας: «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής».

Ήταν 19 Νοέμβρη του 1958, όταν ο Μιλτιάδης της ΕΟΚΑ, προδομένος στο κρησφύγετό του, στο κατεχόμενο Κάτω Δίκωμο, πήρε τη μεγάλη απόφαση να μείνει εκεί και να γίνει σπονδή στο θυσιαστήρι της λευτεριάς. Αφού διέταξε τους συντρόφους του, Σοφιόπουλο και Κωσταρή, να βγουν και να παραδοθούν, εκείνος έμεινε μέσα. Και στους στρατιώτες που τον καλούσαν επανειλημμένα να παραδοθεί, απάντησε με αποφασιστικότητα, προειδοποιώντας τους για την απόφασή του: «Αν βγω, θα βγω πυροβολώντας». Και οι Βρετανοί στρατιώτες, στην υπερήφανη απάντηση του ενσυνείδητου αγωνιστή της ΕΟΚΑ, δεν τόλμησαν να προχωρήσουν και ν' αναμετρηθούν μαζί του. Φοβήθηκαν τον Έναν οι πολλοί. Ήταν περισσότερο από βέβαιοι ότι ο ιδεολόγος αγωνιστής θα έβγαινε για να δώσει μόνος τη μάχη του. Και δειλοί κι άνανδροι, όπως ήταν, έριξαν χειροβομβίδες και διαμέλισαν στο κρησφύγετό του τον Αετό του Πενταδακτύλου.

Μετά το αποτρόπαιο έγκλημά τους οι Βρετανοί επέτρεψαν στους δημοσιογράφους να μπουν στο ανατιναγμένο κρησφύγετο και ν' αντικρίσουν τον διαμελισμένο από τις χειροβομβίδες νεκρό ήρωα. Όπως έγραψαν τότε: «Το θέαμα που αντίκρισαν ήταν φρικτό. Το δεξί πόδι του Μάτση ήταν αποκομμένο και απανθρακωμένο, νωπό δε αίμα έσταζε στο δάπεδο του κρησφυγέτου. Ο νεκρός έφερε στρατιωτικό χιτώνιο και άρβυλα, δίπλα του δε υπήρχαν δύο οπλοπολυβόλα, από τα οποία το ένα ήταν τύπου "Στέρλινγκ"...».

Στη συνέχεια οι κατακτητές επανέλαβαν την απανθρωπιά τους και στην ταφή του ήρωα. Και νεκρό τον φοβούνταν. Αρνήθηκαν να τον δώσουν στους δικούς του για να τον κηδέψουν και να τον θάψουν με τις τιμές που του άξιζαν. Σαν κλέφτες τον έθαψαν μυστικά, μακριά από τα μάτια του κόσμου, στις Κεντρικές Φυλακές. Ακόμα κι εκεί φοβόντουσαν μήπως αντιληφθούν οι πολιτικοί κατάδικοι το ανοσιούργημά τους και εξεγερθούν. Την κηδεία τέλεσε μυστικά ο Παπαντώνης Ερωτοκρίτου στην παρουσία του μυσαρού διευθυντή των Κεντρικών Φυλακών, Άιρον.

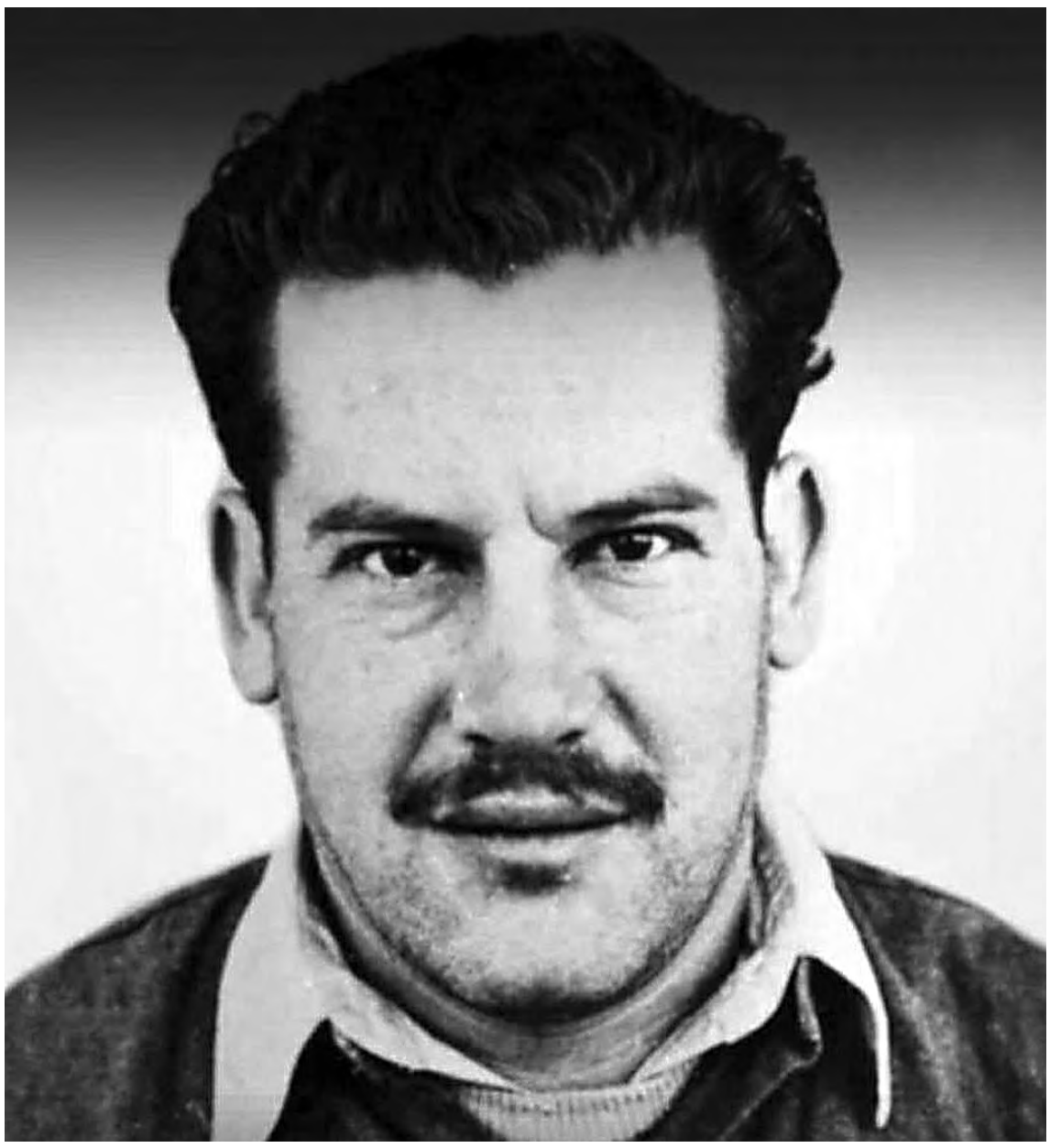

Μεγαλοσύνη ψυχής

Τη μεγαλοσύνη της ψυχής του, που την επισφράγισε με την υπέροχη θυσία του, ο Κυριάκος Μάτσης την έδειξε πολλές φορές κατά τη διάρκεια της πλούσιας αγωνιστικής του δράσης. Την έκανε να λάμψει όταν έμεινε αλύγιστος στα άγρια βασανιστήρια των «Νταχάου» της Ομορφίτας. Όταν κεραυνοβολούσε τον Χάρντινγκ με το ιστορικό του «ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής». Την έδειξε έμπρακτα ως στενότατος και πλέον έμπιστος συνεργάτης του Αρχηγού Διγενή, ως Γενικός Υπεύθυνος του οπλισμού της ΕΟΚΑ, ως Κεντρικός Σύνδεσμος της Οργάνωσης και τέλος ως Τομεάρχης Κερύνειας.

Ακόμα και ο αιμοσταγής κυβερνήτης στρατάρχης Χάρντινγκ θαύμασε αυτήν τη μεγαλοσύνη της ψυχής του ήρωα κατά τη συνάντησή τους στα κρατητήρια Ομορφίτας. Όταν ο «σαιραπίσκος» ενημερώθηκε από τους βασανιστές για την απίστευτα αλύγιστη στάση τού Μάτση, πήγε να τον δει από κοντά και να μιλήσει μαζί του για τον αγώνα της ΕΟΚΑ. Στη συνομιλία τους επάνω ο άθλιος κυβερνήτης επιχείρησε να εξαγοράσει τον αγωνιστή. Του πρότεινε το μυθικό, για την εποχή εκείνη, ποσό των 500 χιλιάδων λιρών, για να προδώσει τον Διγενή. Κι εκείνος, χωρίς δεύτερη σκέψη, κτυπώντας με ιερό θυμό το χέρι του στο τραπέζι, βλέποντας κατάματα τον δήμιο της Κύπρου, του ξεφώνισε κατάμουτρα την ιστορική φράση, που μόνο ένας μεγαλόψυχος, ενσυνείδητος αγωνιστής της λευτεριάς μπορούσε να ξεφωνίσει: «Ου περί χρημάτων τον αγώνα ποιούμεθα, στρατάρχα μου, αλλά περί αρετής». Η θαρραλέα, αποστομωτική απάντηση του ακατάβλητου αγωνιστή, έπεσε σαν κεραυνός στον Χάρντινγκ, ο οποίος ενδόμυχα θαύμασε την αγέρωχη στάση του. Και ταπεινωμένος, νικημένος έφυγε από την Ομορφίτα, αφού πρώτα έδωσε εντολές στους κακούργους βασανιστές να μην ενοχλήσουν ξανά τον αγωνιστή.

> **Ο Μάτσης, 68 χρόνια μετά την υπέροχη θυσία του, εξακολουθεί να μας δείχνει, αυτές τις δύσκολες μέρες που περνά η Κύπρος μας, τον δρόμο της τιμής και του καθήκοντος. Τον δρόμο του αδικαίωτου απελευθερωτικού μας αγώνα**

Την εντιμότητα, τον άδολο πατριωτισμό και γενικά τον αδαμάντινο χαρακτήρα του υπέροχου ιδεολόγου αγωνιστή Κυριάκου Μάτση την είχε διακρίνει νωρίς με την έναρξη του Αγώνα ο Αρχηγός Διγενής, ο οποίος του έδωσε το ψευδώνυμο «Μιλτιάδης» και τον περιέβαλε με απόλυτη εμπιστοσύνη. Του είχε αναθέσει τις πιο υπεύθυνες αποστολές και πάντοτε τις έφερνε εις πέρας. Ακόμα και όταν ήταν κρατούμενος στην Κοκκινοτριμιθιά, τον είχε εμπιστευτεί να συνομιλεί στο παρασκήνιο με Βρετανούς πράκτορες για τρόπους εξεύρεσης λύσης του Κυπριακού.

Ο ίδιος ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ αποκαλύπτει στ' «Απομνημονεύματά» του και στο «Χρονικό Αγώνος ΕΟΚΑ 1955-59» ότι: «Όταν ο Μάτσης κρατείτο στην Κοκκινοτριμιθιά από τον Γενάρη του 1958 μέχρι την απόδρασή του, εφτά μήνες αργότερα, Βρετανοί πράκτορες με οδηγίες του Χάρντινγκ τον πλησίασαν και άρχισαν να συνομιλούν μαζί του για τις πιθανότητες λύσης του Κυπριακού». Ο Μάτσης ενημέρωσε σχετικά τον Διγενή μ' επιστολή και του ζητούσε οδηγίες για τον χειρισμό του θέματος. Ήθελε να γνωρίζει κάθε επαφή του ο Αρχηγός. Και την πρώτη Μαΐου 1956, ο Διγενής έγραψε στον "Μιλτιάδη" (αυτό ήταν το ψευδώνυμο του Μάτση):

ΜΙΛΤΙΑΔΗΝ

Επί της επιστολής σας απαντώ τα εξής:

Ο ένοπλος αγώνας θα λήξη μόνον όταν επιτευχθεί συμφωνία.

Εκεχειρία, με αυτάς τας υποχρεώσεις εκατέρωθεν δύναται να γίνει κατά την διάρκειαν των διαπραγματεύσεων.

Διαπραγματεύσεις μόνον με τον Μακάριον δύνανται να γίνουν, αφού ούτος αφεθή ελεύθερος.

Η ΕΟΚΑ θα πειθαρχήσει εις πάσαν συμφωνίαν, την οποίαν θα συνάψει ελεύθερος ο Μακάριος ως εντολοδόχος και ηγέτης των διεκδικούντων την ελευθερίαν των Ελλήνων Κυπρίων.

Αυτοί είναι οι όροι μας.

Ο ΑΡΧΗΓΟΣ
Διγενής
1/5/56

Οι όροι του Διγενή απορρίφθηκαν από τους Βρετανούς και ο Μάτσης διέκοψε κάθε άλλη επαφή μαζί τους.

Απόδραση από τα κρατητήρια Κοκκινοτριμιθιάς

Εφτά μήνες μετά την κράτησή του στην Κοκκινοτριμιθιά, ο Μάτσης απέδρασε με άλλους έξι συναγωνιστές του και ο Διγενής, που γνώριζε τις ικανότητες, τον πατριωτισμό και το πάθος του ν' αγωνιστεί ολόψυχα, όπου ταχθεί, του ανέθεσε τον Τομέα Κυρηνείας. Εκεί, γράφει ο Διγενής, «δεν έμενε περιορισμένος εις το παρά την Καλογραίαν αρχηγείον του. Περιήρχετο ολόκληρον τον τομέα, διακινδυνεύων πολλάκις, ίνα συνομιλήση μετά των αγωνιστών των διαφόρων ομάδων, να ακούσει τα παράπονά των και να επιλύσει τας διαφοράς των. Τίμιος, ειλικρινής, ακραιφνής πατριώτης, με απεριόριστον πίστιν εις το δίκαιον του αγώνος, κατέστη διά την περιοχήν το ζηλευτόν πρότυπον, το οποίον ώφειλον να έχουν προ οφθαλμών όσοι ερρίπτοντο εις τον υπέρ ελευθερίας αγώνα. Εργασθείς εντατικώτατα και με μέθοδον, αναδιοργάνωσε τον τομέα και ανέπτυξε πλουσίαν πράγματι δράσιν μέχρι της ημέρας του ενδόξου θανάτου του...».

Μέσα από τα γραφτά που μας άφησε ο ήρωας - ιστορικά κειμήλια- και τα υπέροχα παραδείγματά του, ως κοινωνικού ανθρώπου, ως αγωνιστή και ως οραματιστή, αναδύεται η ευγενική, φεγγοβόλα μορφή του. Και 68 χρόνια μετά την υπέροχη θυσία του, εξακολουθεί να μας δείχνει, αυτές τις δύσκολες μέρες που περνά η Κύπρος μας, τον δρόμο της τιμής και του καθήκοντος. Τον δρόμο του αδικαίωτου απελευθερωτικού μας αγώνα. Και μας επιτάσσει να τον μιμηθούμε. Ν' αγωνιστούμε και αν παραστεί ανάγκη να θυσιαστούμε, όπως εκείνος, για τη λευτεριά της Κύπρου μας. Όσοι πιστοί...

Η Τρίτη Ρώμη του Πούτιν και η Νέα Ρώμη που εγκαταλείπουμε

Η Μόσχα διεκδικεί τον ρόλο του θεματοφύλακα της Ορθοδοξίας, την ώρα που Ελλάδα και Κύπρος απομακρύνονται από την πνευματική τους κληρονομιά

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ

Πριν από δύο μέρες, σε συνέντευξή του στον Σέρβο σκηνοθέτη Εμίρ Κουστουρίτσα για το ντοκιμαντέρ «Our Baptism: The Primate», ο Βλαντίμιρ Πούτιν επανέφερε τη θεωρία της «Τρίτης Ρώμης», δηλώνοντας πως «η Μόσχα είναι η Τρίτη Ρώμη. Τέταρτη δεν θα υπάρξει». Παρουσίασε τη Ρωσία ως θεματοφύλακα της χριστιανικής πίστεως και των παραδόσεών της, ικανή να αποτελέσει μια σύγχρονη κιβωτό για τους Χριστιανούς.

ΤΑ ΑΝΤΙΒΙΟΤΙΚΑ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΠΑΥΣΙΠΟΝΑ
ΣΥΜΒΟΥΛΕΥΣΟΥ ΤΟΝ ΓΙΑΤΡΟ ΣΟΥ

antibiotics-awareness.cy

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ
ecdc
EUROPEAN ANTIBIOTIC AWARENESS DAY
A EUROPEAN HEALTH INITIATIVE

Από την Άλωση στη διεκδίκηση της πνευματικής πρωτοκαθεδρίας

Η θεωρία διαμορφώθηκε στη Ρωσία μετά την Άλωση της Κωνσταντινουπόλεως το 1453 και, σύμφωνα με αυτήν, μετά την Παλαιά Ρώμη και τη Νέα Ρώμη, την Κωνσταντινούπολη, η Μόσχα αναλαμβάνει τον ρόλο του πνευματικού κέντρου της Ορθοδοξίας.

Από εκκλησιολογικής απόψεως, η θεωρία της Τρίτης Ρώμης δεν μπορεί να θεμελιώσει τη διαδοχή τής Κωνσταντινουπόλεως από τη Μόσχα, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι η πολιτική θέση της Κωνσταντινουπόλεως ως πρωτεύουσας της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας δεν διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην εκκλησιαστική της ανύψωση. Η τιμητική πρωτοκαθεδρία και ο συντονιστικός ρόλος εντός της Εκκλησίας, χωρίς εξουσία τύπου Πάπα επί των άλλων τοπικών Εκκλησιών, του Οικουμενικού Πατριαρχείου έχουν κατοχυρωθεί από τους Αγίους Πατέρες στις Οικουμενικές Συνόδους. Η πολιτική ισχύς μιας νεότερης πρωτεύουσας δεν μεταβιβάζει αυτομάτως τα κανονικώς κατοχυρωμένα προσβεία. Συνεπώς, η θεωρία της Τρίτης Ρώμης αποτελεί πρωτίστως ιστορική και πολιτική διεκδίκηση.

Η Ρωμιοσύνη πέρα από αυτοκρατορίες και σύνορα

Ακόμα κι έτσι, όμως, βάσει της θεολογίας του μακαριστού π. Ιωάννη Ρωμανίδη, η Ρωμιοσύνη μολονότι έχει στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία τις ρίζες της, δεν εξανιλείται στα πολιτικά της σύνορα και αποτελεί φορέα μιας οικουμενικής εκκλησιαστικής και πνευματικής παράδόσεως, της οποίας η αυθεντικότητα και η συνέχεια δεν καθορίζονται από την ισχύ ή τις διεκδικήσεις οποιασδήποτε αυτοκρατορικής Αρχής, αλλά από τη διαφύλαξη της ορθόδοξης πίστεως, που έχει ως επίκεντρο την κάθαρση, τον φωτισμό και τη θέωση του ανθρώπου.

Θα μπορούσε βεβαίως κάποιος να υποστηρίξει ότι η εικόνα της σημερινής ρωσικής κοινωνίας ή οι δημόσιες τοποθετήσεις της ρωσικής πολιτικής ηγεσίας, ως προς την προβολή και την προστασία ορισμένων παραδοσιακών χριστιανικών αξιών, βρίσκονται πλησιέστερα σε αυτό το πρότυπο από τα υπόλοιπα κράτη του πλανήτη.

Πώς αφήσαμε τη Μόσχα να εμφανίζεται ως προστάτιδα της Ορθοδοξίας;

Και εδώ αρχίζει η δική μας αυτοκριτική. Ανεξαρτήτως αν συμφωνεί ή όχι κανείς με τον Πούτιν, πώς φτάσαμε στο σημείο να μπορεί να παρουσιάζει τη χώρα του ως την Τρίτη Ρώμη βρίσκοντας απήχηση σε τόσο πολλούς Ορθοδόξους Χριστιανούς ανά τον κόσμο και σε Ελλάδα και Κύπρο που διατηρούν παραδοσιακά στενούς ιστορικούς και γλωσσικούς δεσμούς με το Οικουμενικό Πατριαρχείο;

Είναι φυσικό επακόλουθο. Στην υπόλοιπη Ευρώπη συζητούν αν τα φύλα είναι ή όχι περισσότερα από δύο. Και πόσο θεματοφύλακας της Ορθοδοξίας μπορεί να εμφανίζεται ο Κυριάκος Μητσοτάκης ως ο Πρωθυπουργός που οδήγησε την Ελλάδα ως την πρώτη Ορθόδοξη χώρα που νομιμοποίησε τον γάμο και την τεκνοθεσία μεταξύ προσώπων του ιδίου φύλου; Και πόσο αυθεντικά εκπροσωπούν την πνευματική κληρονομιά της Νέας Ρώμης ορισμένοι ημέτεροι παράγοντες που μοιάζουν περισσότερο ερωτευμένοι με την Παλαιά, εκκλησιαστικά και πνευματικά έκπτωτη Ρώμη, παρά προσηλωμένοι στην υπεράσπιση της ορθόδοξης παραδόσεως;

Αλήθεια, πόσο προστατεύουμε τον θεσμό της οικογένειας, την Ορθοδοξία και την πνευματική μας κληρονομιά; Πόσο συχνά ανεχόμαστε την απαξίωση των ιερών μας; Εμείς οι ίδιοι, με το χαμηλό πνευματικό μας ανάστημα, δίνουμε οξυγόνο στη θεωρία της Τρίτης Ρώμης.

ΠΕΡΙΜΕΝΟΥΝ ΕΚΠΤΩΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ

Η ακρίβεια στέλνει τα νοικοκυριά στην Black Friday

Η ακρίβεια, οι δόσεις και οι παραπλανητικές εκπτώσεις πίσω από τις προσφορές της Black Friday – Οι οικονομικές αντοχές των νοικοκυριών, το πραγματικό όφελος των αγορών και οι καταγγελίες που φτάνουν στον Κυπριακό Σύνδεσμο Καταναλωτών

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η Black Friday υπόσχεται χαμηλότερες τιμές, όμως για πολλά νοικοκυριά το περιθώριο για αγορές κρίνεται πριν ακόμη αρχίσουν οι προσφορές: στο ενοίκιο, στους λογαριασμούς, στα τρόφιμα και στις υποχρεώσεις που πρέπει να καλυφθούν κάθε μήνα. Μέσα σε αυτές τις συνθήκες, η αναζήτηση μιας έκπτωσης αποκτά διαφορετικό βάρος. Μπορεί να είναι η ευκαιρία για μιαν αγορά που προγραμματιζόταν καιρό, η προσδοκία ότι θα καλυφθεί επιτέλους μια ανάγκη ή ένας πειρασμός που τελικά θα πιέσει περισσότερο τον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Ο οικονομολόγος Ιωάννης Τελώνης εξηγεί στη «Σημερινή» γιατί η ίδια έκπτωση δεν προσφέρει το ίδιο όφελος σε όλους, ενώ η Νομική Λειτουργός του Κυπριακού Συνδέσμου Καταναλωτών, Βιργινία Χρήστου, παρουσιάζει καταγγελίες για παραπλανητικές προσφορές και τις δυσκολίες έγκαιρης παρέμβασης.

Το 42% της δαπάνης σε στέγαση και τρόφιμα

Επικαλούμενος την Έρευνα Οικογενειακών Προϋπολογισμών 2023 της Στατιστικής Υπηρεσίας, που δημοσιεύθηκε το 2025, αναφέρει ότι η μέση ετήσια καταναλωτική δαπάνη ανά νοικοκυριό έφθασε τις €43.263, αυξημένη κατά 38,6% έναντι του 2015–2016. Στέγαση και τρόφιμα απορροφούσαν μαζί το 42%, πριν συνυπολογιστούν μεταφορές, υγεία, εκπαίδευση και άλλες ανάγκες. Στη στέγαση περιλαμβάνονται και δαπάνες ενέργειας και υπηρεσιών κατοικίας.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παραθέτει, ο μέσος ακαθάριστος μηνιαίος μισθός αυξήθηκε κατά 3% το δεύτερο τρίμηνο του 2026, στις €2.548. Ωστόσο, το 33,6% των μισθωτών λαμβάνουν λιγότερα από €1.500 ακαθάριστα, ενώ ο διάμεσος ακαθάριστος μισθός για το 2025 ήταν €1.953. Ο μέσος όρος, επομένως, δεν αποτυπώνει επαρκώς τις δυνατότητες του τυπικού εργαζομένου.

Η ίδια έκπτωση, διαφορετικές δυνατότητες

Καθοριστικός παράγοντας είναι και η διαθέσιμη ρευστότητα. Ο κ. Τελώνης επικαλείται στοιχεία της Eurostat, που δημοσιεύθηκαν στις 11 Νοεμβρίου 2026, σύμφωνα με τα οποία το 32% του πληθυσμού στην Κύπρο αδυνατεί να αντιμετωπίσει μιαν απρόβλεπτη οικονομική δαπάνη, ποσοστό ελαφρώς υψηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ο δείκτης αφορά άτομα, όχι νοικοκυριά, και δαπάνη συγκεκριμένου ύψους που ορίζεται στην έρευνα. Δεν σημαίνει ότι ένας στους τρεις αδυνατεί να αγοράσει εκπτωτικά προϊόντα, καταδεικνύει όμως περιορισμένη οικονομική ανθεκτικότητα.

Ένα νοικοκυριό με αποταμιεύσεις μπορεί να αγοράσει αναγκαία συσκευή αξίας €1.000 με έκπτωση 30%, πληρώνοντας €700 και εξοικονομώντας €300. Ένα άλλο, με την ίδια ανάγκη αλλά χωρίς διαθέσιμα €700, είτε αναβάλλει την αγορά είτε χρησιμοποιεί πίστωση, με πιθανό πρόσθετο κόστος. Προκύπτει έτσι το παράδοξο όσοι έχουν μεγαλύτερη ανάγκη εξοικονόμησης να δυσκολεύονται περισσότερο να αξιοποιήσουν τις προσφορές.

Ο τζίρος δεν αποδεικνύει οικονομική άνεση

Ανάλογη προσοχή χρειάζεται στην ερμηνεία του τζίρου, καθώς η αυξημένη αξία συναλλαγών δεν αποδεικνύει αυτομάτως μεγαλύτερη αγοραστική δύναμη. Ο κ. Τελώνης παραθέτει στοιχεία του Skroutz για την Black Friday του 2025, σύμφωνα με τα οποία οι παραγγελίες μέσω της πλατφόρμας στην Κύπρο αυξήθηκαν κατά 85% και ο τζίρος κατά 97% έναντι του 2024, με μέση αξία παραγγελίας €148. Πρόκειται, όμως, για τη δραστηριότητα της συγκεκριμένης πλατφόρμας και όχι για αντίστοιχη αύξηση της συνολικής κυπριακής κατανάλωσης.

Πώς οι τόκοι «ροκανίζουν» την έκπτωση

Μια έκπτωση μπορεί να περιοριστεί σημαντικά όταν η αγορά χρηματοδοτείται με πίστωση. Στο υποθετικό παράδειγμα του οικονομολόγου, πλυντήριο αρχικής τιμής €1.000 προσφέρεται με έκπτωση 25%, στα €750. Εάν αγοραστεί με πιστωτική κάρτα, με ετήσιο ονομαστικό επιτόκιο 18% και αποπληρωμή σε 24 μήνες, η μηνιαία δόση διαμορφώνεται περίπου στα €37,44 και η συνολική αποπληρωμή στα €898,63. Από την έκπτωση των €250 απομένει όφελος €101,37, περίπου το 40% της αρχικής εξοικονόμησης.

Ξοδεύοντας περισσότερα για να «εξοικονομήσουμε»

Η οικονομική πίεση μπορεί να κάνει τους καταναλωτές πιο προσεκτικούς αλλά και πιο ευάλωτους στην υπόσχεση μιας μεγάλης προσφοράς. Ο φόβος απώλειας της ευκαιρίας και η σύγκριση με την αναγραφόμενη αρχική τιμή μπορούν να επισκιάσουν την πραγματική ανάγκη για το προϊόν. Αντί κάποιος να σκέφτεται ότι θα δαπανήσει €700, επικεντρώνεται στο ότι θα εξοικονομήσει €300.

> «Η εμπορική επιτυχία της Black Friday, συνεπώς, δεν ταυτίζεται με βελτίωση της ευημερίας των νοικοκυριών»

«Μια έκπτωση 30% σε ένα προϊόν που δεν χρειάζεται το νοικοκυριό δεν δημιουργεί εξοικονόμηση 30%. Δημιουργεί δαπάνη ίση με το 70% της αρχικής τιμής», υπογραμμίζει.

Βιργινία Χρήστου: Άλλη τιμή στη διαφήμιση, άλλη στο ταμείο

Περισσότερες από 50 καταγγελίες για προσφορές και εκπτώσεις δέχθηκε ο Κυπριακός Σύνδεσμος Καταναλωτών κατά την περσινή Black Friday. Σύμφωνα με τη Νομική Λειτουργό του, Βιργινία Χρήστου, σε 35 περιπτώσεις διαπιστώθηκε παραβίαση της νομοθεσίας και, μετά την παρέμβαση του Συνδέσμου, τα ζητήματα επιλύθηκαν προς όφελος των καταναλωτών, με εφαρμογή των υποσχεθέντων εκπτώσεων, επιστροφές χρημάτων ή ακυρώσεις συναλλαγών. Οι υπόλοιπες καταγγελίες είτε δεν τεκμηριώνονταν επαρκώς είτε δεν αφορούσαν παραβίαση της νομοθεσίας.

Το συχνότερο παράπονο αφορούσε διαφορετική τιμή στο ράφι ή στη διαφήμιση από εκείνη στο ταμείο. Καταγράφηκαν επίσης καταγγελίες για εκπτώσεις έως 75%, χωρίς επαρκή προϊόντα διαθέσιμα στις συγκεκριμένες τιμές, και για διαφημιζόμενα είδη που εμφανίζονταν ως εξαντλημένα ή μη διαθέσιμα κατά την επίσκεψη στο κατάστημα.

Οι πρώτες φετινές καταγγελίες έχουν ήδη φτάσει, καθώς αρκετές επιχειρήσεις άρχισαν τις προωθητικές ενέργειες από τα τέλη Οκτωβρίου. Αφορούν κυρίως αποκλίσεις μεταξύ διαφημιζόμενης και τελικής τιμής, αλλά και διαδικτυακές «εταιρείες-φαντάσματα», με καταναλωτές να χάνουν χρήματα χωρίς να παραλαμβάνουν τις παραγγελίες τους.

Η κ. Χρήστου μεταφέρει, παράλληλα, την εικόνα από την επαφή του Συνδέσμου με νοικοκυριά που περιμένουν τις εκπτώσεις για βασικές ανάγκες: ηλεκτρικές συσκευές, υπολογιστές για εργασία ή εκπαίδευση και χειμερινά ρούχα και παπούτσια. Ιδιαίτερα οι γονείς αναφέρουν ότι μεταθέτουν αγορές για τα παιδιά τους, ενώ αρκετοί παρακολουθούν τις τιμές εβδομάδες ή μήνες νωρίτερα.

Η έκπτωση 50% που έκρυβε όφελος €100

Σε συγκεκριμένο περιστατικό που παρουσιάζει η κ. Χρήστου, ηλεκτρονικό προϊόν διαφημιζόταν με έκπτωση 50%, από €1.000 στα €500. Τα στοιχεία των καταναλωτών έδειξαν ότι τις προηγούμενες εβδομάδες επωλείτο προς €600. Η πραγματική μείωση ήταν, επομένως, €100 αντί €500.

Σε άλλη περίπτωση, οικιακή συσκευή εμφανιζόταν με έκπτωση 40%, από €250 στα €150, ενώ προηγουμένως επωλείτο προς €170. Το πραγματικό όφελος περιοριζόταν σε €20. Η κ. Χρήστου υπενθυμίζει ότι, βάσει του άρθρου 45 του Ν.112(Ι)/2021, η μείωση πρέπει να υπολογίζεται στη χαμηλότερη τιμή πώλησης του ίδιου κατά ποιότητα ή ποσότητα προϊόντος κατά τις προηγούμενες 30 ημέρες.

Η προσφορά λήγει πριν ολοκληρωθεί ο έλεγχος

Η κ. Χρήστου αναφέρει ότι ο χρόνος ανταπόκρισης των αρμόδιων Αρχών εξαρτάται από την πολυπλοκότητα και τον όγκο των υποθέσεων. Ωστόσο, έχουν υπάρξει περιπτώσεις όπου, ακόμη και με άμεση διαβίβαση της καταγγελίας, η προωθητική ενέργεια ολοκληρώθηκε πριν τελειώσει ο έλεγχος ή ληφθούν διορθωτικά μέτρα. Αυτό δεν αναιρεί την ανάγκη διερεύνησης και κυρώσεων, αλλά δυσκολεύει την άμεση αποκατάσταση της ζημιάς.

Ο Σύνδεσμος ζητεί ταχύτερους μηχανισμούς παρέμβασης, περισσότερους προληπτικούς ελέγχους, ψηφιακή παρακολούθηση τιμών και διαφημίσεων και αποτρεπτικές κυρώσεις.

Τα μεγαλύτερα εμπόδια στην επίλυση υποθέσεων εντοπίζονται στις διαδικτυακές αγορές, ιδιαίτερα όταν οι πωλητές εδρεύουν στο εξωτερικό ή δεν μπορούν να ταυτοποιηθούν. Την τεκμηρίωση δυσχεραίνει και η απουσία αποδεικτικών στοιχείων. Η κ. Χρήστου καλεί τους καταναλωτές να διατηρούν αποδείξεις, στιγμιότυπα διαφημίσεων και αλληλογραφία και να καταγγέλλουν άμεσα πιθανές παραβιάσεις.

Η ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Μια φανέλα της Μακάμπι Τελ Αβίβ πρόσφερε ο Σιμόν Μιζράχι, ισχυρός άνδρας του ισραηλινού συλλόγου, στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, Νίκο Χριστοδουλίδη. Ο Πρόεδρος παρακολούθησε το βράδυ της Τρίτης την αναμέτρηση της Μακάμπι με τον Ολυμπιακό στην καλαθόσφαιρα. Είχε προηγηθεί η απόφαση της Κυβέρνησης Χριστοδουλίδη να δώσει στη Μακάμπι το πράσινο φως για να δίνει τους ευρωπαϊκούς της αγώνες στην Κύπρο.

Άφησαν το «πόπαστον» για τον Γκουτέρες

Δεν ξέρω ποιανού ήταν αυτή η φαεινή ιδέα. Αν είναι της Ολγκίν, να την προτείνουμε για το επόμενο Όσκαρ σκηνοθεσίας! Άφησαν, λένε οι δημοσιογραφικές πληροφορίες, τη διάνοιξη των δύο πολυσυζητημένων σημείων διέλευσης Μιας Μηλιάς και Αθηένου-Πυροΐου-Αγλαντζιάς, για την αναμενόμενη τριμερή συνάντηση των «δύο ηγετών» με τον Γενικό Γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Α, μάλιστα! Γι' αυτό ανακοίνωσαν το άνοιγμα μόνο δύο οδοφραγμάτων, από τα τέσσερα που πιστευόταν ότι θα άνοιγαν, στην τριμερή Χριστοδουλίδη-Έρχιουρμαν-Ολγκίν. Άφησαν το... «πόπαστον» για την τριμερή με τον Γκουτέρες.

Ώστε να δώσουν στην ανακοίνωση πανηγυρικό τόνο, ως εάν να βρισκόμαστε κοντά στη λύση του Κυπριακού. Ε, να βοηθηθεί και ο φουκαράς ο Αντόνιο να δείξει ότι κάτι αφήνει ως κληρονομιά του, η οποία έχει να προσφέρει το απόλυτο τίποτε στα μεγάλα διεθνή προβλήματα κατά τις δύο θητείες του.

Η απορία μας είναι για ποιο λόγο δεν είχε ανακοινωθεί η διάνοιξη των σημείων διέλευσης Μιας Μηλιάς και Αθηένου-Πυροΐου κατά την παρουσία του Γκουτέρες στην Κύπρο τον περασμένο Ιούλιο, ώστε να κερδίζαμε χρόνο.

Αλλά και να ανακοινωθεί τώρα από τον ΓΓ του ΟΗΕ το άνοιγμα των δύο νέων οδοφραγμάτων, μήπως θα είναι αυτό αρκετό για την πραγματοποίηση της περιβόητης διευρυμένης συνάντησης 5+1; Και αν πραγματοποιηθεί τελικά η διευρυμένη, λίγο πριν αποχωρήσει ο Γκουτέρες, τι πιθανότητες έχει να οδηγήσει σε αυτό που προβάλλει σε κάθε δήλωσή του ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης, για επανάληψη των διαπραγματεύσεων «από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντανά»; Τη στιγμή που ο Ερντογάν προβάλλει, σε κάθε δήλωσή του, ότι δεν δέχονται τίποτε άλλο από τη λύση των δύο κρατών;

Το πολύ-πολύ να ανακοινωθεί ένας νέος οδικός χάρτης για τα επόμενα βήματα στο Κυπριακό, που θα τον παραλάβει ο νέος (ή η νέα) ΓΓ του ΟΗΕ και θα τον τακτοποιήσει στο ράφι όπου αραχνιάζουν όλοι οι προηγούμενοι οδικοί χάρτες του διεθνούς Οργανισμού.

Εν τω μεταξύ, οι... «οδικοί χάρτες» για το άνοιγμα των δύο οδοφραγμάτων, που έχουν ήδη ανακοινωθεί, αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα. Στο οδόφραγμα Λυμπιών-Λουρουτζίνας υπάρχουν έντονες ενστάσεις από κατοίκους των Λυμπιών, που δεν θέλουν ο δρόμος να περνά μέσα από την κοινότητά τους. Όσο για τη διάνοιξη οδοφράγματος μεταξύ Κάμπου και Καραβοστασίου, δεν θα γίνει αμέσως, αλλά θα χρειαστεί πολύ χρόνο, αφού προϋποθέτει την κατασκευή δρόμου. Έτσι, επί του παρόντος, το οδόφραγμα θα είναι ανοιχτό μόνο... για τα αγρινά!

ΜΠΟΞΕΡ

Ο «ιός του ψηφιακού χάους»

Η ανθρωπότητα βρίσκεται στο έλεος ενός νέου ιού, που είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντιμετωπιστεί. Πρόκειται για τον «ιό του ψηφιακού χάους» (δικός μου χαρακτηρισμός), που εμφανίζεται όλο και συχνότερα το τελευταίο διάστημα, προσβάλλοντας εκατομμύρια ανθρώπους σε όλον τον κόσμο.

Ήδη η Τεχνητή Νοημοσύνη άρχισε να κυριαρχεί παντού, ενώ ειδικοί προειδοποιούν ότι, αν δεν ανακοπεί έγκαιρα η εξάπλωση του «ιού του ψηφιακού χάους», με συμπτώματα ΤΝ, η ανθρωπότητα θα βρεθεί αντιμέτωπη ακόμη και με τον κίνδυνο αφανισμού!

Όσο περισσότερο εξαρτιόμαστε από τον ψηφιακό κόσμο, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να βρεθούμε όμηροι ενός παγκόσμιου χάους, το οποίο δεν θα ξέρουμε πώς να διαχειριστούμε.

Μόλις πρόσφατα η Ευρώπη έμεινε άναυδη από τις πρωτόγνωρες κυβερνοεπιθέσεις σε... ψυγεία υπεραγορών σε επτά χώρες. Χάκερ κατάφεραν να ανεβάσουν, εκ του μακρόθεν, τις θερμοκρασίες στα ψυγεία μέχρι και στους 50 βαθμούς, με αποτέλεσμα να καταστραφούν εκατομμύρια προϊόντα!

Και, μάλιστα, εμπειρογνώμονες στην κυβερνοασφάλεια προειδοποιούν ότι παρόμοιες επιθέσεις θα μπορούσαν να επεκταθούν σε κρίσιμες υποδομές και καθημερινά συστήματα, από τα δίκτυα ηλεκτροδότησης και ύδρευσης έως τους ανελκυστήρες και τις πόρτες ασφαλείας.

Την περασμένη εβδομάδα, ο «ιός του ψηφιακού χάους» χτύπησε και τον κολοσσό Microsoft, με τους χρήστες να αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα σε δεκάδες χώρες, εξαιτίας εκτεταμένης τεχνικής βλάβης.

Την ίδια ώρα, η Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πολιτικής Προστασίας των Ηνωμένων Πολιτειών απαγόρευσε την απογείωση αεροσκαφών, λόγω προβλήματος στις επικοινωνίες, το οποίο προκάλεσε χάος στις αερομεταφορές και τη μεγαλύτερη σε διάρκεια παράλυση σε εθνικό επίπεδο μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001.

Στις εμπόλεμες Ουκρανία και Ρωσία προκλήθηκε μεγάλη αναταραχή, όταν χάκερ παραβίασαν εφαρμογές στα κινητά εκατομμυρίων πολιτών και έστειλαν ψευδή συναγερμό για πυρηνικά και χημικά πλήγματα!

Στη Γαλλία πραγματοποιήθηκε μία από τις μεγαλύτερες παραβιάσεις προσωπικών δεδομένων, όταν χάκερ απέκτησαν πρόσβαση σε προσωπικά δεδομένα 22 εκατομμυρίων ανθρώπων, προκαλώντας έντονο προβληματισμό για την ασφάλεια των ψηφιακών συστημάτων που διαχειρίζονται μεγάλο όγκο προσωπικών πληροφοριών.

Ακόμα και ο Πρόεδρος Χριστοδουλίδης ανησυχεί για τη χρησιμοποίηση της τεχνολογίας από κακόβουλους πρωταγωνιστές, έτσι ώστε να επηρεαστούν ακόμη και αποτελέσματα εκλογικών διαδικασιών σε κράτη μέλη της ΕΕ, μη εξαιρουμένης της Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως είπε.

Αμάν, παιδιά! Δηλαδή υπάρχει πιθανότητα να μας εκλέξει Πρόεδρο το 2028 η... Τεχνητή Νοημοσύνη; Ας έχουμε το μυαλό μας όσοι διαθέτουμε... φυσική νοημοσύνη (όσην έχουμε, τέλος πάντων), ίσως αποτρέψουμε αυτό το ενδεχόμενο!

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

Άρωμα... γιασεμιού για το ΑΚΕΛ;

Ενώ στον ΔΗΣΥ θα γνωρίζουμε το ερχόμενο Σάββατο ποιος θα είναι ο εκλεκτός του κόμματος που θα ριχτεί στην αρένα των προεδρικών εκλογών, στο ΑΚΕΛ βρίσκονται ακόμα στο ράψιμο του προεδρικού κοστουμιού. Βεβαίως, υπάρχει πάντα και το ενδεχόμενο να ξαναχρησιμοποιήσουν το παλιό κοστούμι του 2023, που θα το ξαναφορέσει ο Αντρέας Μαυρογιάννης. Εκτός αν ανακαλύψουν ότι το έφαε ο... «σκώρος» του Κυπριακού (αφού κάποιοι στο κόμμα της Αριστεράς θεωρούν ότι ο κ. Μαυρογιάννης υπονόμευσε την καταγγελτική θέση του ΑΚΕΛ ότι φταίει ο Αναστασιάδης για την αποτυχία στο Κραν Μοντανά).

Από την Εξεκία Παπαϊωάννου τονίζουν συνεχώς ότι σε αυτό το στάδιο δεν συζητούν ονόματα, αλλά είναι γεγονός ότι ονόματα πάνε κι έρχονται και υποψήφιοι μνηστήρες στέλνουν τις... διαστάσεις του σώματός τους στο Πολιτικό Ραφείο του κόμματος, ώστε να ετοιμαστεί το ανάλογο κοστούμι για να το προβάρουν όταν έρθει η ώρα.

Ένα από τα ονόματα που αφήνει το... άρωμά του να διαχέεται στην ατμόσφαιρα, καθότι θυμίζει γιασεμί, ως πιθανού υποψηφίου του ΑΚΕΛ, είναι εκείνο του γνωστού οικονομολόγου Τάσου Γιασεμίδη. Η στήλη φαντάστηκε ήδη μια σχετική παρωδία του παραδοσιακού μας τραγουδιού «Το γιασεμίν στην πόρταν σου», με ερμηνευτή τον Στέφανο Στεφάνου:

«Ο... Γιασεμίδης στην πόρταν σου,
γιασεμίν μου,
ήρτα να τον προτείνω,
ωχ γιαβρίν μου,
για υποψήφιον του ΑΚΕΛ,
ωχ σύντροφοί μου!»

Εν τω μεταξύ, ο Ζαχαρίας Κουλίας εξακολουθεί να φλερτάρει απροκάλυπτα με το ΑΚΕΛ, για συνεργασία στις Προεδρικές του 2028. Μιλώντας στο «Μεσημέρι και Κάτι» του «Σίγμα», ο βουλευτής του ΔΗΚΟ θυμήθηκε ότι υπήρξαν τρεις διαφορετικές περιπτώσεις συμπόρευσης του ΔΗΚΟ με το ΑΚΕΛ, οι οποίες, κατά την εκτίμησή του, «ωφέλησαν τον τόπο». Μάλλον ξέχασε ότι το ΑΚΕΛ συγκυβερνούσε με το ΔΗΚΟ κατά την τραγωδία στο Μαρί.

Τέλος πάντων. Αυτή η επιμονή του βετεράνου πολιτικού να κοιτάζει αριστερά, ίσως και να αποσκοπεί στο να κάνει τον Χριστοδουλίδη να... ζηλέψει και να κάνει καλύτερη προσφορά στην... πολύφερνη ΔΗΚΟϊκή νύφη, για να την κρατήσει παρά το πλευρό του.

Την ίδια ώρα, αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να διεκδικήσει την Προεδρία της Δημοκρατίας και η βουλευτής του Κινήματος «Άλμα», Ειρήνη Χαραλαμπίδου, αποκαλύπτοντας στην εκπομπή του Χρίστου Μιχάλαρου, στο «Σίγμα», ότι ο πρόεδρος του Κινήματος, Οδυσσέας Μιχαηλίδης, την έχει παροτρύνει να εξετάσει μια ενδεχόμενη υποψηφιότητά της.

Όπως αντιλαμβάνεστε, ο μπαχτσές των προεδρικών εκλογών θα έχει μεγάλη ποικιλία ανθέων, από γιασεμί μέχρι... φούλι, μέχρι ηλιοτρόπια, μέχρι και... μαργαρίτες για μάδημα, ώστε να καταλήξουν κάποιοι στον εκλεκτό τους, αν δυσκολευτούν!

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

ΑΠΟΕΛ ο Φούλης; ΑΠΟΕΛικότερος ο Παμπορίδης!

Και γεύση από... μάππαν πήρε ο προεκλογικός αγώνας στον Συναγερμό, ενόψει των εκλογών του ερχόμενου Σαββάτου για την εξασφάλιση του προεδρικού χρίσματος.

Είδαμε τον Αβέρωφ να παρευρίσκεται, σε κατάσταση έκστασης, στους πρόσφατους εορτασμούς για τα εκατοντάχρονα του ΑΠΟΕΛ. Ε, δεν είναι δα και λίγα τα μέλη του ΔΗΣΥ που είναι ΑΠΟΕΛίστες και θα πάνε να ψηφίσουνε το ερχόμενο Σάββατο. Δεν ήθελε καλύτερη ευκαιρία ο Φούλης για να κάνει προεκλογική εμφάνιση και να δείξει ότι είναι φανατικός πορτοκαλί (δεν ξέρω αν διατηρεί και λίγο γαλάζιο από την... Πάφος FC και τον «Ευαγόρα», αλλά μάλλον όχι, διότι του θυμίζουν... τον Χριστοδουλίδη).

Ο ανθυποψήφιός του, όμως, ο Γιώργος Παμπορίδης, δεν έμεινε με σταυρωμένα χέρια (και... πόδια). Πήρε αμέσως την μπάλα και πέρασε στην αντεπίθεση. «Εγώ αναγιώθηκα μέσα στο ΑΠΟΕΛ. Δώδεκα χρονών μπήκα στα τσικό και μέχρι τα δεκαοχτώ μου έπαιξα στα δεύτερα. Είχα την τιμή να παίξω με παίκτες όπως ο Μουρς, ο Γιάννος Ιωάννου, ο Κάσιντυ. Έπαιξα με τον Μακιέρμοντ. Ήταν μεγάλη τιμή για μένα. Είναι μεγάλη χαρά να βλέπω τον ΑΠΟΕΛ να μεσουρανεί στα ευρωπαϊκά σαλόνια», δήλωσε στον Στέλιο Ξιουρή, στο podcast «Κουρείον».

Έτσι οι οπαδοί της λευκωσιάτικης ομάδας θα έχουν την ευκαιρία να κρίνουν ποιος είναι ο πιο ΑΠΟΕΛίστας από τους δύο μονομάχους και να ψηφίσουν αναλόγως.

Όπως ευρύτερα τα μέλη του Συναγερμού θα πρέπει να αποφασίσουν ποιος από τους δύο είναι και ο... Κληριδικότερος! Διότι διεκδικούν και αυτήν την ιδιότητα. Με αφορμή το ετήσιο μνημόσυνο του ιδρυτή του κόμματος, ο Αβέρωφ έγραψε σε ανάρτησή του: «Ο Γλαύκος Κληρίδης μάς δίδαξε τι σημαίνει να υπηρετείς την πατρίδα με σύνεση και πολιτική τόλμη. Να συνδυάζεις τον ρεαλισμό με το όραμα».

Ο Παμπορίδης, όμως, ήταν πολύ πιο προχωρημένος και συναισθηματικός. Θυμήθηκε την 1η Απριλίου 1985, όταν ο ίδιος ήταν πρόεδρος της ΜΑΚΙ (Μαθητική Κίνηση) στη ΝΕΔΗΣΥ και διοργάνωσαν την πρώτη μαζική λαμπαδηφορία για τις εθνικές επετείους της 25ης Μαρτίου και της 1ης Απριλίου. Ο Κληρίδης εντυπωσιάστηκε τόσο πολύ, ώστε συναντήθηκε με τον 16χρονο τότε Παμπορίδη και την υπόλοιπη νεολαία του ΔΗΣΥ και κουβέντιασε μαζί τους με μεγάλο ενθουσιασμό! Ίσως να τους είπε και κανένα ανέκδοτο.

Είναι φανερό ότι ο Παμπορίδης δεν θέλει με τίποτε να αφήσει τον Φούλη να... ψαρεύει ανενόχλητος στις δεξαμενές των Συναγερμικών ψηφοφόρων.

ΜΠΟΞΕΡ

Ποδοσφαιροποίηση του Κυπριακού;

Το Κυπριακό έχει κάτι κοινό με τον φούρπον. Έχουμε και εδώ δύο ομάδες που προσπαθούν να βάλουν γκολ η μία στην άλλη. Απλώς η δική μας ακολουθεί με συνέπεια το fair play, ενώ η άλλη καταφεύγει σε βρόμικο ποδόσφαιρο και θέλει να παίζει με δικούς της κανόνες.

Για τον λόγο αυτό, δεν είμαι σίγουρος αν η απόφαση του Τουφάν Έρχιουρμαν να αποδεχθεί την πρόταση του Προέδρου Χριστοδουλίδη για τη διοργάνωση φιλικών ποδοσφαιρικών αγώνων μεταξύ Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων θα αλλάξει και το γενικότερο unfair play της άλλης πλευράς στο γήπεδο του Κυπριακού.

Πάντως εγείρεται και ένα άλλο ζήτημα. Από τη στιγμή που θα παίζουμε εμείς φιλικό ποδόσφαιρο με τους Τουρκοκυπρίους, με ποια λογική θα τους απαγορεύσουμε να παίζουν και με τις Ακαδημίες της Μπαρτσελόνα;

Εν πάση περιπτώσει, μια και μπήκαμε στα γήπεδα, εντόπισα μια παλαιότερη δήλωση του Ερντογάν με... ποδοσφαιρικούς όρους (ο ίδιος είχε διατελέσει και ποδοσφαιριστής): «Ο πραγματικός διπλωματικός αγώνας για το Κυπριακό τώρα αρχίζει. Θα πρεσάρουμε σε όλο το γήπεδο. Έχουμε μεταφέρει το παιχνίδι στο γήπεδο του αντιπάλου και δεν είμαστε πια εμείς η πλευρά που θα υπερασπίζεται την εστία της». Δεν κάνω πλάκα. Είναι πραγματικές δηλώσεις του σουλτάνου, το 2004 και ισχύουν μέχρι σήμερα.

Οπότε δεν θα είναι έκπληξη αν η Τουρκία αξιώσει να παίζει η ομάδα μας μόνο στο... μισό γήπεδο, το δικό μας, και μάλιστα χωρίς δικαίωμα να κάνει μακρινά σουτ προς την τουρκική εστία!

Τώρα θυμήθηκα και ένα σχόλιο που είχε κάνει ο πρώην ΥΠΕΞ της Ελλάδας, Θεόδωρος Πάγκαλος: «Είναι σαν να παίζουν οι άλλοι ποδόσφαιρο με τα πόδια και οι Τούρκοι να το παίζουν με τα χέρια»!

Και να έχεις και τον Έρχιουρμαν να διαμαρτύρεται διότι... δεν καθόμαστε να τις φάμε.

Ο κατοχικός ηγέτης φιλοδοξεί να παίξει Τσάμπιονς Λιγκ, τη στιγμή που η ομάδα του δεν αναγνωρίζεται καν σαν ομάδα!

Η αλήθεια, πάντως, είναι ότι θα χρειαστεί μεγάλη προσπάθεια για να ισοφαρίσουμε, αφού ο αντίπαλος προηγείται ήδη με διαφορά... δύο Ατίλων.

Α! Και να θυμόμαστε ότι ένα ματς τελειώνει πάντα με το τελικό σφύριγμα του διαιτητή. Έτσι και στο Κυπριακό, ο αγώνας θα τελειώσει μόνο με το τελικό «σφύριγμα» του κυπριακού Ελληνισμού, σε ένα δημοψήφισμα για τη λύση που θα συμφωνηθεί (αν συμφωνηθεί).

ΚΥΠΡΟΦΡΕΝΗΣ

ART AERI

Μάγια Αγγέλου

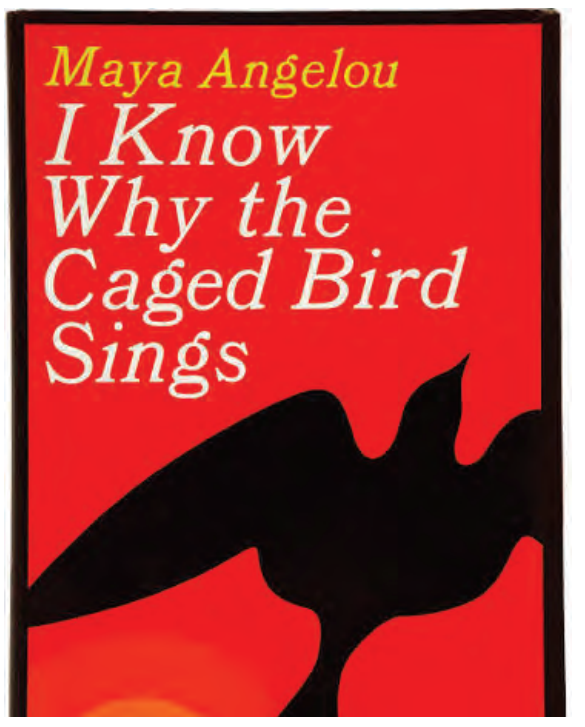

Η Μάγια Αγγέλου γεννήθηκε στις 4 Απριλίου 1928 στο Σαιντ Λούις του Μιζούρι και πέθανε στις 28 Μαΐου 2014, σε ηλικία 86 ετών. Ήταν Αμερικανίδα ποιήτρια, τραγουδίστρια, πεζογράφος, ακτιβίστρια για τα δικαιώματα των πολιτών και καθηγήτρια πανεπιστημίου. Κυκλοφόρησε επτά αυτοβιογραφίες, τρεις μελέτες, αρκετές ποιητικές συλλογές, καθώς και μια λίστα από θεατρικές παραστάσεις, ταινίες και τηλεοπτικά προγράμματα μέσα σε 50 χρόνια. Έλαβε δεκάδες βραβεία και πάνω από 50 τιμητικές διακρίσεις. Η Αγγέλου είναι περισσότερο γνωστή για τις επτά αυτοβιογραφίες της, οι οποίες επικεντρώνονται στην παιδική της ηλικία και στα πρώτα χρόνια της ενήλικης ζωής της. Η πρώτη αυτοβιογραφία της, με τίτλο I Know Why the Caged Bird Sings (1969), περιγράφει τη ζωή της μέχρι την ηλικία των 17 ετών και της χάρισε διεθνή αναγνώριση.

Με την έκδοση του βιβλίου I Know Why the Caged Bird Sings, η Αγγέλου παρουσίασε διάφορα θέματα της προσωπικής της ζωής. Ήταν εκπρόσωπος των μαύρων και των γυναικών της Αμερικής και τα έργα της θεωρούνται ότι υπερασπίζονται τον πολιτισμό των μαύρων. Η Αγγέλου ανέδειξε την εμπειρία τού να είναι κανείς αφρικανικής καταγωγής στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θεωρείται από τις πιο σπουδαίες Αμερικανίδες ποιήτριες και συγγραφείς, ως «μια από τις σημαντικότερες καλλιτεχνικές μορφές της Αμερικής κατά την τελευταία 50ετία» και μια από τις «μεγαλύτερες μορφές της παγκόσμιας λογοτεχνίας». Το 1951 η Αγγέλου παντρεύτηκε τον Έλληνα ηλεκτρολόγο, πρώην ναυτικό και μουσικό Tosh Angelos, παρά την καταδίκη των διαφυλετικών σχέσεων εκείνη την εποχή και την αποδοκιμασία της μητέρας της. Μετά τη λήξη του γάμου της Αγγέλου το 1954, η ίδια άρχισε να χορεύει επαγγελματικά σε διάφορα κλαμπ του Σαν Φρανσίσκο, συμπεριλαμβανομένου του Purple Onion, όπου τραγουδούσε και χόρευε ταυτόχρονα. Το 1977 η Αγγέλου εμφανίστηκε στην τηλεοπτική μίνι-σειρά Roots. Έλαβε μια πληθώρα βραβείων κατά τη διάρκεια αυτής της περιόδου, συμπεριλαμβανομένων πάνω από τριάντα τιμητικών διακρίσεων από κολέγια και πανεπιστήμια όλου του κόσμου. Το 2014, λίγο πριν από τον θάνατό της, κυκλοφόρησε ένα μουσικό αφιέρωμα στην ποίηση της Μάγιας Αγγέλου, με τίτλο Caged Bird Songs. Πρόκειται για απαγγελίες της ποιήτριας, με μουσική επένδυση σε ύφος χιπ χοπ και τζαζ, σε παραγωγή των Σον Ριβέρα και RoccStar. Η Μάγια Αγγέλου έλαβε δημόσιες θέσεις, όπως στη Bicentennial Commission, όπου διορίστηκε από τον Πρόεδρο Τζέραλντ Φορντ το 1970, στην Commission for International Woman of the Year, όπου διορίστηκε από τον Πρόεδρο Τζίμι Κάρτερ και πολλές τιμητικές βραβεύσεις και διακρίσεις. Το 1993 απήγγειλε το ποίημα «On the Pulse of the Morning» κατά την τελετή ανάληψης της Προεδρίας των ΗΠΑ από τον Μπιλ Κλίντον και το 2000 έλαβε, για τη συνολική προσφορά της στην ποίηση, το Εθνικό Μετάλλιο Τεχνών. Συνέθεσε, επιπλέον, το ποίημα «Amazing Peace» για την τελετή φωτισμού του χριστουγεννιάτικου δέντρου του Λευκού Οίκου το 2005. Το 2010 η Μάγια Αγγέλου έλαβε από τον Πρόεδρο Ομπάμα το Προεδρικό Μετάλλιο της Ελευθερίας, την ύψιστη πολιτική διάκριση που προβλέπεται από το αμερικανικό κράτος.

Πολλοί κριτικοί της λογοτεχνίας θεωρούν τις αυτοβιογραφίες της Αγγέλου περισσότερο σημαντικές από την ποίησή της. Παρόλο που όλα τα βιβλία της έχουν γίνει μπεστ-σέλερ, η ποίησή της δεν γίνεται αντιληπτή στον ίδιο σημαντικό βαθμό.

Για περισσότερες πληροφορίες απευθείτε στο www.artaeri.com. Μακαρίου 71, Λ/σία.

Το ιρανικό τρομοκρατικό δίκτυο στα Βαλκάνια επιβάλλει δράση της Μοσάντ

Μόνιμο κέντρο πληροφοριών στη Λευκωσία, με συμμετοχή Μοσάντ, ΚΥΠ, ΕΥΠ και βαλκανικών υπηρεσιών, εισηγείται Αμερικανοϊσραηλινός αναλυτής, στον απόηχο σχεδίου δολοφονίας στην Ελλάδα

JOSÉ LEV ALVAREZ GÓMEZ

Το άρθρο, με τίτλο «Iran's Balkan Terror Network Demands Mossad Action», υπογράφει ο Αμερικανοϊσραηλινός αναλυτής Χοσέ Λεβ Άλβαρες Γκόμες (Jose Lev Alvarez Gomez). Δημοσιεύθηκε στις 18 Νοεμβρίου 2026, στην ενότητα «The Blogs» της ισραηλινής ειδησεογραφικής ιστοσελίδας The Times of Israel.

Στις 17 Νοεμβρίου 2026, οι υπηρεσίες ασφαλείας της Βόρειας Μακεδονίας και της Ελλάδας εξάρθρωσαν ένα σχέδιο δολοφονίας που καθοδηγείτο από το Ιράν, αποκαλύπτοντας ένα ολοένα και μεγαλύτερο κενό ασφαλείας στη Νοτιοανατολική Ευρώπη. Συνεργαζόμενες από τις αρχές του 2026, η Υπηρεσία Εθνικής Ασφάλειας της Βόρειας Μακεδονίας και η Εθνική Υπηρεσία Πληροφοριών της Ελλάδας συνέλαβαν πέντε πολίτες της Βόρειας Μακεδονίας - τέσσερεις στα Σκόπια και έναν στην Ελλάδα, ο οποίος στη συνέχεια εκδόθηκε - ενώ ένας έκτος ύποπτος εξακολουθεί να διαφεύγει της σύλληψης. Ενεργώντας υπό τις άμεσες οδηγίες του Ιρανού υπηκόου Ενρίς Τζαχανγκίρι Μαβανέχ (Edris Jahangiri Mavaneh), συνεργάτη του ιρανικού κράτους που συνδέεται με τον βαρόνο των ναρκωτικών Ναζί Σαρίφι Ζινταστι (Naji Sharifi Zindashti), η ομάδα πραγματοποίησε προπαρασκευαστικές ενέργειες οργανωτικής και υλικοτεχνικής υποστήριξης με σκοπό τη δολοφονία Ισραηλινού στελέχους εταιρείας που εδρεύει στην Ελλάδα. Κατά τις εφόδους εναντίον των υπόπτων, οι Αρχές κατέσχεσαν όπλα, πυρομαχικά, χειρόγραφες σημειώσεις και χάρτες στους οποίους επισημαίνονταν συγκεκριμένες τοποθεσίες-στόχοι.

Το σχέδιο που αποτράπηκε δεν αποτελεί μεμονωμένο περιστατικό, αλλά την πιο πρόσφατη επιχειρησιακή αξιοποίηση μιας παρουσίας που έχει εδραιωθεί εδώ και δεκαετίες. Ιρανοί πράκτορες άρχισαν να εκμεταλλεύονται το έδαφος των Βαλκανίων κατά τη διάρκεια του πολέμου της Βοσνίας, την περίοδο 1992–1995, όταν μονάδες των Φρουρών της Ισλαμικής Επανάστασης (IRGC) μετέφεραν περίπου 14.000 τόνους οπλισμού, μέσω Κροατίας, προς τις βοσνιακές μουσουλμανικές δυνάμεις, μεταξύ Μαΐου 1994 και Ιανουαρίου 1996. Μέσα από αυτές τις οδούς λαθρεμπορίου της πολεμικής περιόδου, η Τεχεράνη δημιούργησε μακροχρόνια δίκτυα πληροφοριών και εγκληματικής δραστηριότητας, τα οποία οι περιφερειακές Αρχές ουδέποτε εξάρθρωσαν πλήρως.

Σήμερα, οι ολοένα διευρυνόμενες ισραηλινές κοινότητες βρίσκονται μέσα σε αυτήν ακριβώς την ευάλωτη γεωγραφική περιοχή. Η Κύπρος φιλοξενεί σχεδόν 20.000 Ισραηλινούς, οι οποίοι θεωρούν το νησί σπίτι τους, ενώ μεταξύ 2021 και 2024 καταγράφηκαν 3.851 μεταβιβάσεις ακινήτων και συμβόλαια πώλησης με αγοραστές Ισραηλινούς, μόνο στη Λάρνακα, την Πάφο και τη Λεμεσό. Περισσότεροι από 10.000 επιπλέον Ισραηλινοί μετεγκαταστάθηκαν στην Ελλάδα, στο πλαίσιο του κύματος αναχωρήσεων από το Ισραήλ μετά το 2023. Οι πληθυσμοί αυτοί ζουν σε μια γεωγραφική ζώνη που περιλαμβάνει εδάφη του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία οι ιρανικές υπηρεσίες πληροφοριών αντιμετωπίζουν ως χώρο όπου μπορούν να επιχειρούν με σχετική ευχέρεια, βασιζόμενες σε μεγάλο βαθμό σε εγκληματικά δίκτυα που ενεργούν για λογαριασμό τους, ώστε να διατηρείται η δυνατότητα άρνησης της εμπλοκής τους. Σε ολόκληρη την Ευρώπη, αυτό το μοντέλο τρομοκρατικής δράσης μέσω τρίτων επιταχύνεται: ερευνητές κατέγραψαν 54 ιρανικές επιχειρήσεις στο εξωτερικό μεταξύ 2021 και 2024, εκ των οποίων οι 16 χρησιμοποίησαν άτομα του εγκληματικού χώρου ως εκτελεστές. Μόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο, η MI5 κατέγραψε 25 σχέδια επιθέσεων με ιρανική υποστήριξη εναντίον κατοίκων της χώρας από τον Ιανουάριο του 2022, γεγονός που οδήγησε σε περισσότερες από 50 σχετικές συλλήψεις κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες.

Πέρα από την άμεση απειλή για τους πολίτες, η περιοχή διαθέτει ζωτική στρατηγική σημασία για τη δυτική άμυνα. Τα βαλκανικά κράτη ελέγχουν κρίσιμους αεροπορικούς και χερσαίους διαδρόμους μεταξύ της Ανατολικής Μεσογείου και της Κεντρικής Ευρώπης, ενώ ελληνικές και κυπριακές Βάσεις φιλοξενούν σημαντικά μέσα του ΝΑΤΟ. Οι βαθιά ριζωμένες εγκληματικές δομές σε χώρες όπως η Βόρεια Μακεδονία προσφέρουν στην Τεχεράνη έτοιμους ενδιάμεσους μηχανισμούς δράσης, μέσω των οποίων μπορεί να αποκρύπτει την εμπλοκή της, όπως απέδειξε το σχέδιο του Νοεμβρίου 2026. Παρότι η Μοσάντ και οι συνεργαζόμενες υπηρεσίες έχουν επιδείξει επιχειρησιακή αποτελεσματικότητα σε μεμονωμένες

> **Η πρόταση προβλέπει κοινή παρακολούθηση υπόπτων, οικονομικών συναλλαγών και μετακινήσεων, με αξιοποίηση τεχνητής νοημοσύνης. Η Μοσάντ θα παρέχει τεχνική και επιχειρησιακή υποστήριξη, ενώ οι εθνικές υπηρεσίες θα αναλαμβάνουν τις συλλήψεις**

περιπτώσεις, η απουσία ενός μόνιμου, θεσμοθετημένου μηχανισμού αφήνει επικίνδυνα κενά, τα οποία οι Ιρανοί πράκτορες εκμεταλλεύονται συστηματικά πέραν των εθνικών συνόρων.

Για να καλυφθούν αυτά τα κενά στη διασύνδεση των υπηρεσιών πληροφοριών, η Μοσάντ θα πρέπει να δημιουργήσει ένα μόνιμο Κέντρο Συντονισμού Πληροφοριών για την Αντιμετώπιση Δικτύων που Δρουν μέσω Τρίτων στα Βαλκάνια (Balkan Counter-Proxy Fusion Cell), με έδρα τη Λευκωσία. Στελεχωμένο από εξειδικευμένους αξιωματικούς-συνδέσμους της Μοσάντ, της ελληνικής ΕΥΠ, της κυπριακής ΚΥΠ, της Υπηρεσίας Εθνικής Ασφάλειας της Βόρειας Μακεδονίας (ANB) και επιλεγμένων υπηρεσιών από την Αλβανία, τη Σερβία και τη Βουλγαρία, αυτό το κέντρο θα μεταμόρφωνε τον περιφερειακό συντονισμό. Ο μηχανισμός αυτός θα πρέπει να διατηρεί έναν κοινό κατάλογο παρακολούθησης, ο οποίος θα ενημερώνεται σε πραγματικό χρόνο και θα περιλαμβάνει πρόσωπα του εγκληματικού χώρου που διευκολύνουν δραστηριότητες συνδεόμενες με το Ιράν, να συνδυάζει δεδομένα μετακινήσεων, οικονομικών συναλλαγών και επικοινωνιών βάσει αμοιβαία συμφωνημένων πρωτοκόλλων και να ενεργοποιεί συντονισμένες επιχειρήσεις αναχαίτισης μέσα σε λίγες ώρες και όχι έπειτα από μήνες. Οι συμμετέχουσες υπηρεσίες θα πρέπει επίσης να εναλλάσσουν αξιωματικούς σε κοινούς κύκλους εκπαίδευσης, με έμφαση στον εντοπισμό δικτύων που δρουν για λογαριασμό τρίτων και στη χαρτογράφηση εγκληματικών οργανώσεων, μετατρέποντας την περιστασιακή συνεργασία σε μια μόνιμη γεωστρατηγική δυνατότητα.

Παράλληλα με τη συγκέντρωση και συνδυαστική αξιοποίηση πληροφοριών, οι συνεργαζόμενες υπηρεσίες θα πρέπει να δημιουργήσουν Κοινές Μονάδες Εξάρθρωσης Δικτύων που Δρουν για Λογαριασμό Τρίτων (Joint Proxy Disruption Units), οι οποίες θα αντιμετωπίζουν τους εγκληματικούς διαμεσολαβητές της Τεχεράνης - πρόσωπα όπως ο Ζινάσι και οι τοπικοί συνεργάτες τους - ως πρωταρχικούς στόχους. Οι μονάδες αυτές θα πρέπει να καταρτίσουν μια κοινή βάση δεδομένων για τις χρηματοοικονομικές ροές, τις ακίνητες περιουσίες και τα δίκτυα υλικοτεχνικής υποστήριξης που χρησιμοποιούν οι συνεργαζόμενοι με το Ιράν ενδιάμεσοι, και στη συνέχεια να προχωρούν σε ταυτόχρονες δεσμεύσεις περιουσιακών στοιχείων, απαγορεύσεις μετακίνησης και συλλήψεις, βάσει συντονισμένων νομικών πλαισίων. Στο πλαίσιο αυτού του καταμερισμού αρμοδιοτήτων, η Μοσάντ θα παρέχει τεχνική υποστήριξη για τη συλλογή πληροφοριών και τον εντοπισμό στόχων, ενώ οι βαλκανικές υπηρεσίες θα αναλαμβάνουν τις συλλήψεις στο εσωτερικό των χωρών τους, αυξάνοντας το επιχειρησιακό κόστος της χρησιμοποίησης ενδιάμεσων δικτύων και στερώντας από την Τεχεράνη την ιδιαίτερα επιθυμητή δυνατότητα να αρνείται την εμπλοκή της.

Τέλος, το εβραϊκό κράτος και οι βαλκανικοί εταίροι του θα πρέπει επίσης να αναπτύξουν μια προγνωστική πρωτοβουλία ασφάλειας, με την ονομασία «Balkan Periphery Shield» («Ασπίδα Βαλκανικής Περιφέρειας»), προκειμένου να αποτρέπουν τις απειλές πριν αυτές εκδηλωθούν. Η πρωτοβουλία αυτή θα συνδυάζει ομάδες ταχείας αντίδρασης, οι οποίες θα έχουν εγκατασταθεί εκ των προτέρων σε επιλεγμένες θέσεις, με συστήματα εντοπισμού ασυνήθιστων δραστηριοτήτων μέσω τεχνητής νοημοσύνης, τα οποία θα παρακολουθούν διελεύσεις συνόρων, θαλάσσια κυκλοφορία και οικονομικές μεταφορές μεταξύ Ιράν, Τουρκίας και της ευρύτερης περιοχής. Ταυτόχρονα, μια μόνιμη «Κόκκινη Ομάδα» Μοσάντ–Βαλκανίων (Mossad-Balkan Red Cell) θα διεξάγει ανά τρίμηνο ασκήσεις προσομοίωσης πολεμικών σεναρίων που αφορούν ιρανικά δίκτυα τα οποία δρουν μέσω τρίτων, θα τροφοδοτεί τις τοπικές υπηρεσίες με ρεαλιστικά δεδομένα ασκήσεων και θα βελτιώνει τους δείκτες έγκαιρης προειδοποίησης. Ο εντοπισμός μετακινήσεων υψηλού κινδύνου προτού οι πράκτορες φτάσουν καν σε ελληνικό ή κυπριακό έδαφος θα επιτρέπει την προληπτική αναχαίτιση των δραστηριοτήτων τους, αντί για συλλήψεις μετά την αποκάλυψη ενός σχεδίου, προστατεύοντας τόσο τους Ισραηλινούς κατοίκους όσο και ζωτικής σημασίας περιφερειακές υποδομές.

Η Τεχεράνη εκμεταλλεύεται τα Βαλκάνια ως μια φθηνή και συγκαλυμμένη πίσω δίοδο προς τη Δύση, μόνο και μόνο επειδή η Ιερουσαλήμ και οι σύμμαχοί της εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν την άμυνα απέναντι σε δίκτυα που δρουν για λογαριασμό τρίτων ως δευτερεύουσα αντιδραστική προτεραιότητα. Εάν η Μοσάντ και οι Βαλκάνιοι εταίροι της δεν θεσμοθετήσουν τώρα έναν μηχανισμό προωθημένης αποτροπής, από τη Λευκωσία έως τα Σκόπια, η επόμενη ιρανική ομάδα εκτελεστών θα καταφέρει να δολοφονήσει Ισραηλινούς.

Times of Israel, 18 Νοεμβρίου 2026

ΑΝΙΣΗ ΣΤΗΡΙΞΗ, ΕΜΠΟΔΙΑ ΣΤΗ ΜΑΘΗΣΗ

Τα παιδιά «πληρώνουν» τα κενά της εκπαίδευσης

Ελλείψεις στη διδασκαλία, στο εκπαιδευτικό υλικό και στη συνοδεία παιδιών με αναπηρία – Γονείς διεκδικούν στήριξη με ενστάσεις, ενώ το νέο πλαίσιο εκπαίδευσης προκαλεί αντιδράσεις

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ

Η ισότιμη συμμετοχή όλων των παιδιών στη μάθηση αποτελεί το βασικό ζητούμενο της μεταρρύθμισης της ειδικής εκπαίδευσης, η συζήτηση για την οποία άρχισε την Τετάρτη, 18 Νοεμβρίου, στην Κοινοβουλευτική Επιτροπή Παιδείας. Η εφαρμογή της, όμως, κρίνεται στην καθημερινότητα της σχολικής τάξης: στη διαφοροποίηση της διδασκαλίας, στην πρόσβαση σε κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό και στην εξασφάλιση της υποστήριξης που χρειάζεται κάθε παιδί.

Παιδιά χωρίς την αναγκαία συνοδεία και παιδιά χωρίς εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους αντιμετωπίζουν καθημερινά εμπόδια στη φοίτηση και στην ουσιαστική συμμετοχή τους στο μάθημα. Τις δυσκολίες αυτές αναδεικνύει στη «Σημερινή» η πρόεδρος της Παγκύπριας Οργάνωσης «Αγκαλιά Ελπίδας», Γιούλα Πιτσιάλη, θέτοντας στο επίκεντρο την υποχρέωση του εκπαιδευτικού συστήματος να ανταποκρίνεται στις ανάγκες όλων των παιδιών.

Γονείς καταφεύγουν σε επιστολές και ενστάσεις για να διασφαλίσουν την εκπαίδευση των παιδιών τους, αμφισβητώντας αποφάσεις για τη στήριξη και το πλαίσιο φοίτησής τους. Σύμφωνα με τις καταγγελίες που μεταφέρει η Οργάνωση, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες παιδιά αντιμετωπίζονται από τις Επαρχιακές Επιτροπές ως «μη εκπαιδεύσιμα», χωρίς να έχει προηγουμένως διασφαλιστεί η κατάλληλη διδασκαλία και υποστήριξή τους. Το ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον οι προτεινόμενες αλλαγές κατοχυρώνουν στην πράξη τις προϋποθέσεις για ισότιμη εκπαίδευση.

Η «Αγκαλιά Ελπίδας», ωστόσο, εκφράζει κατηγορηματική διαφωνία με τη φιλοσοφία των τροποποιήσεων. Στο υπόμνημά της προς την Επιτροπή Παιδείας ζητά απόσυρση του νομοσχεδίου και θέσπιση νέου νόμου ενιαίας εκπαίδευσης, υποστηρίζοντας ότι οι προτεινόμενες αλλαγές διατηρούν πρακτικές διαχωρισμού.

Παραιτήσεις και εκκρεμείς ενστάσεις

Σύμφωνα με την κ. Πιτσιάλη, δύο παιδιά από οικογένειες μελών της οργάνωσης αναζητούν συνοδό μετά την παραίτηση των προσώπων που τα υποστήριζαν.

Όπως αναφέρει, ένας από τους συνοδούς εξήγησε τους λόγους της αποχώρησής του σε επιστολή προς τη σχολική εφορεία. Του είχε ανατεθεί πρόσφατα και δεύτερο παιδί, με αποτέλεσμα, όπως ο ίδιος υποστήριξε, να μην μπορεί να βοηθήσει επαρκώς κανένα από τα δύο. Παράλληλα, του ανατίθεντο άλλες εργασίες, πέραν των καθηκόντων υποστήριξης του παιδιού.

Η πρόεδρος της Οργάνωσης αναφέρεται επίσης σε δύο παιδιά στα οποία δεν δόθηκε συνοδός και για τα οποία εκκρεμούν ενστάσεις ενώπιον της Επαρχιακής Επιτροπής. Σε άλλη περίπτωση, συνοδός αντικαταστάθηκε πρόσφατα λόγω ακαταλληλότητας, κατά την ίδια.

Οι αναφορές αφορούν συγκεκριμένες περιπτώσεις από τα μέλη της Οργάνωσης και δεν αποτελούν συνολική καταγραφή των εκκρεμοτήτων παγκύπρια. Αποτυπώνουν, όμως, διαφορετικά προβλήματα: από τη διεκδίκηση έγκρισης συνοδού μέχρι την εξεύρεση κατάλληλου προσώπου και τη διασφάλιση της συνέχειας της υποστήριξης.

Όταν η έλλειψη περιορίζει τη φοίτηση

Στην περίπτωση του παιδιού που μεταβαίνει με τη μητέρα του στο σχολείο, η αδυναμία εξεύρεσης συνοδού συνδέεται, σύμφωνα με την κ. Πιτσιάλη, με την παρακολούθηση μόνο των κύριων μαθημάτων.

Αντίστοιχα, για το παιδί που δεν μπορεί να φοιτήσει στο ολοήμερο, εξηγεί ότι ο υφιστάμενος συνοδός δεν επιθυμεί να εργάζεται το απόγευμα και δεν βρίσκεται άλλο πρόσωπο για να αναλάβει τις συγκεκριμένες ώρες.

Το ζήτημα, όπως επισημαίνει, δεν εξαντλείται στην κάλυψη των κενών θέσεων. Αφορά και την καταλληλότητα των συνοδών, καθώς υπάρχουν πρόσωπα που δεν μπορούν να ανταποκριθούν σε ανάγκες πέραν της καθημερινής φροντίδας, όπως η οριοθέτηση, οι αισθητηριακές ανάγκες και η χρήση υποστηρικτικής τεχνολογίας.

Η ίδια συνδέει τη δυσκολία εξεύρεσης ατόμων με τα αναγκαία προσόντα με το επίπεδο της μισθοδοσίας. Αναφέρει ακόμη ότι υπάρχουν παιδιά που μοιράζονται συνοδό ενώ, κατά την εκτίμησή της, οι ανάγκες τους απαιτούν ξεχωριστή υποστήριξη. Οι γονείς, προσθέτει, δεν έχουν πάντοτε σαφή εικόνα για το πώς αντιπεξέρχονται τα παιδιά τους μέσα στο σχολείο.

Τι προωθεί το Υπουργείο

Κατά τη συνεδρία της Τετάρτης, η Υπουργός Παιδείας παρουσίασε αλλαγές για την ενίσχυση της συμμετοχής γονέων και παιδιών στις αποφάσεις, τη βελτίωση της λειτουργίας των Επαρχιακών Επιτροπών, τη διαφοροποίηση της διδασκαλίας και της αξιολόγησης και την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Στις παρεμβάσεις περιλαμβάνονται επίσης το πρόγραμμα ενισχυμένης υποστήριξης και η ενίσχυση του θεσμού των σχολικών βοηθών και συνοδών.

Η κ. Μιχαηλίδου αναγνώρισε το πρόβλημα των καθυστερήσεων, θέτοντας ως στόχο την έγκαιρη ολοκλήρωση των διαδικασιών, ώστε τα παιδιά να μη φτάνουν στην έναρξη της σχολικής χρονιάς χωρίς να έχει καθοριστεί η στήριξή τους. Δήλωσε επίσης ότι το Υπουργείο παραμένει ανοικτό σε εισηγήσεις για βελτίωση του νομοσχεδίου, υποστηρίζοντας τη σταδιακή μετάβαση στη συμπεριληπτική εκπαίδευση.

Να ελέγχεται η επάρκεια του σχολείου

Η βασική ένσταση της «Αγκαλιάς Ελπίδας» αφορά το ποιος αξιολογείται και με ποια κριτήρια. Στο υπόμνημά της, ημερομηνίας 18 Νοεμβρίου, υποστηρίζει ότι οι επιτροπές διατηρούν την εξουσία να καθορίζουν το εκπαιδευτικό πλαίσιο φοίτησης και τις ώρες εξατομικευμένης στήριξης, χωρίς αντίστοιχες δεσμευτικές υποχρεώσεις ελέγχου της επάρκειας του εκπαιδευτικού συστήματος.

> **«Παιδιά χωρίς την αναγκαία συνοδεία και παιδιά χωρίς εκπαιδευτικό υλικό προσαρμοσμένο στις ανάγκες τους αντιμετωπίζουν καθημερινά εμπόδια στη φοίτηση και στην ουσιαστική συμμετοχή τους στο μάθημα»**

«Γιατί εξακολουθούμε να αξιολογούμε κατά πόσον το παιδί μπορεί να ανταποκριθεί στο σχολείο και όχι κατά πόσον το σχολείο ανταποκρίνεται στις ανάγκες και στα δικαιώματα του παιδιού;», διερωτάται η Οργάνωση.

Ιδιαίτερη ανησυχία εκφράζει για την πρόνοια επαναξιολόγησης μετά τον πρώτο χρόνο στη γενική τάξη, όταν ικανοποιείται σχετικό αίτημα του γονέα, όπως αυτή περιγράφεται στο υπόμνημα. Προειδοποιεί ότι υπάρχει κίνδυνος οι δυσκολίες που προκύπτουν από ανεπαρκή υποστήριξη να αποδοθούν στο παιδί και να χρησιμοποιηθούν ως αιτιολογία απομάκρυνσής του.

Αντιπροτείνει να αξιολογούνται η ποιότητα και η αποτελεσματικότητα των υπηρεσιών που παρέχονται. Οι ελλείψεις, τονίζει, πρέπει να οδηγούν σε ενίσχυση της στήριξης και όχι σε αποκλεισμό από τη γενική τάξη.

Συγκεκριμένες υποχρεώσεις και λογοδοσία

Στις προτάσεις της Οργάνωσης περιλαμβάνεται η υποχρέωση κάθε απόφασης να καθορίζει σαφώς τις αναγκαίες προσαρμογές στη διδασκαλία και στην αξιολόγηση, τις ώρες συνοδείας, τα καθήκοντα, τα προσόντα και την κατάρτιση του συνοδού. Ζητά επίσης να προσδιορίζονται οι υπεύθυνοι εφαρμογής, η ημερομηνία έναρξης και η διαδικασία παρακολούθησης κάθε μέτρου.

Παράλληλα, υποστηρίζει ότι η μετονομασία της «ειδικής μονάδας» σε «πρόγραμμα ενισχυμένης υποστήριξης» δεν εξασφαλίζει από μόνη της αλλαγή στον τρόπο λειτουργίας. Διεκδικεί η εξατομικευμένη υποστήριξη να παρέχεται κατά κανόνα μέσα στη γενική τάξη και ο χρόνος εκτός αυτής να μην υπερβαίνει το 20% του συνολικού χρόνου φοίτησης.

Για την «Αγκαλιά Ελπίδας», ακόμη και η ύπαρξη δύο διαφορετικών νομοθετικών πλαισίων για την εκπαίδευση των παιδιών με και χωρίς αναπηρία αποτελεί διάκριση, καθώς τα παιδιά αντιμετωπίζονται εξαρχής διαφορετικά με κριτήριο την αναπηρία τους. Η Οργάνωση διεκδικεί έναν ενιαίο νόμο εκπαίδευσης για όλα τα παιδιά, με τις αναγκαίες προσαρμογές και υποστηρίξεις, συγκεκριμένο προϋπολογισμό, δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα και ανεξάρτητη παρακολούθηση της εφαρμογής του. Όπως αναφέρει χαρακτηριστικά στο υπόμνημά της: «Δεν μπορεί το κράτος να στερεί από ένα παιδί τα μέσα για να επιτύχει και στη συνέχεια να επικαλείται την αποτυχία του για να το αποκλείσει».

Όσα δεν λέγονται στο γραφείο: Μια ψυχολογική ανάγνωση

Στην εργασία η ευαλωτότητα δεν θεωρείται πάντα ασφαλής

ΜΑΡΙΑ ΝΑΛΜΠΑΝΤΗ*

Στην εργασιακή καθημερινότητα οι άνθρωποι σπάνια περιγράφουν ευθέως αυτό που βιώνουν. Μιλούν με σύντομες φράσεις, με χιούμορ, με υπονοούμενα ή με έναν τόνο που κάνει την εμπειρία να φαίνεται μικρότερη απ' ό,τι είναι. Όχι επειδή δεν έχουν επίγνωση τι τους συμβαίνει, αλλά επειδή η εργασία παραμένει ένας χώρος όπου η ευαλωτότητα δεν θεωρείται πάντα ασφαλής.

Ως εργασιακή ψυχολόγος, ακούω συχνά τις ίδιες διατυπώσεις. Δεν είναι απλώς προσωπικές αφηγήσεις. Είναι τρόποι να μιλήσουν οι άνθρωποι για την ταυτότητά τους, την αξία τους, την ανάγκη τους να ανήκουν και για το πόσο χώρο έχουν να είναι ο εαυτός τους μέσα στους Οργανισμούς όπου εργάζονται.

«Δεν έχω θέμα με τη δουλειά, απλώς έχω κουραστεί»

Πρόκειται για μιαν από τις πιο χαρακτηριστικές φράσεις ανθρώπων που αγαπούν αυτό που κάνουν. Η κούραση εδώ δεν είναι μόνο σωματική. Είναι βαθιά συναισθηματική. Είναι η εμπειρία τού να δίνεις συνεχώς χωρίς να ανανεώνεσαι. Είναι η απόσταση ανάμεσα στο νόημα που έχει η εργασία για σένα και στους πόρους που έχεις για να κάνεις σωστά τη δουλειά σου.

Πίσω από αυτήν τη φράση βρίσκεται συνήθως η ανάγκη για φροντίδα, για όρια και για αναγνώριση, όχι για λιγότερη δουλειά.

«Δεν μπορώ να πω όχι»

Σε ψυχολογικό επίπεδο, αυτή η φράση δεν αφορά τη διαχείριση χρόνου. Αφορά τη σχέση του ατόμου με την αποδοχή. Για πολλούς εργαζομένους, η αξία τους συνδέθηκε νωρίς με το να είναι συνεργάσιμοι, διαθέσιμοι και «καλοί». Το «όχι» βιώνεται ως κίνδυνος απώλειας της εικόνας του αξιόπιστου ανθρώπου.

Έτσι, η υπερφόρτωση δεν είναι μόνο θέμα ρόλου. Είναι θέμα ταυτότητας.

«Όλα είναι επείγοντα»

Η συνεχής αίσθηση επείγοντος δημιουργεί μια κατάσταση μόνιμης εσωτερικής ενεργοποίησης. Ο εργαζόμενος δεν προλαβαίνει να ολοκληρώσει ένα έργο πριν αναλάβει το επόμενο, να νιώσει ικανοποίηση, να πάρει ψυχική απόσταση. Με τον καιρό, χάνεται η εμπειρία της αποτελεσματικότητας και αντικαθίσταται από μια διάχυτη αίσθηση ότι «τρέχω συνεχώς αλλά δεν φτάνω πουθενά».

> **Η εργασία δεν είναι μόνο τόπος απόδοσης. Είναι τόπος ταυτότητας. Και οι Οργανισμοί που το κατανοούν αυτό, δεν χρειάζεται να ζητούν περισσότερη δέσμευση, την δημιουργούν**

Αυτό δεν είναι μόνο οργανωτική δυσλειτουργία. Είναι μια εμπειρία απώλειας ελέγχου.

«Αν δεν το κάνω εγώ, δεν θα γίνει σωστά»

Η φράση αυτή ακούγεται ως επαγγελματισμός, αλλά συχνά κρύβει μια ταύτιση της προσωπικής αξίας με την απόδοση και μια δυσκολία εμπιστοσύνης. Το άτομο αναλαμβάνει περισσότερα από όσα του αναλογούν όχι μόνο επειδή έχει υψηλά standards, αλλά επειδή το λάθος βιώνεται ως προσωπική αποτυχία.

Εξωτερικά πρόκειται για υψηλή υπευθυνότητα. Εσωτερικά για συνεχή ένταση και αδυναμία αποφόρτισης.

«Δεν θέλω να φαίνεται ότι δεν τα καταφέρνω»

Αυτή η φράση εμφανίζεται συχνά σε ικανούς και υπεύθυνους ανθρώπους. Δεν αφορά την πραγματική επάρκεια, αλλά τον φόβο της έκθεσης. Σε περιβάλλοντα με χαμηλή ψυχολογική ασφάλεια, το λάθος βιώνεται ως απειλή για την επαγγελματική ταυτότητα. Έτσι, η ανάγκη για βοήθεια δεν εκφράζεται και η δυσκολία παραμένει αόρατη.

Ο εργαζόμενος δεν προστατεύει απλώς την εικόνα του. Προστατεύει τη θέση του μέσα στο σύστημα.

Από τις φράσεις στις ανάγκες

Αν ακούσουμε αυτές τις φράσεις όχι ως παράπονα αλλά ως ψυχολογικά δεδομένα, αποκαλύπτονται πέντε βασικές ανθρώπινες ανάγκες στον εργασιακό χώρο:

να ανήκω,
να έχω επίδραση,
να αναγνωρίζομαι,
να έχω όρια,
να βρίσκω νόημα.

Οι Οργανισμοί που ανταποκρίνονται σε αυτές τις ανάγκες δεν έχουν απλώς πιο ικανοποιημένους εργαζομένους. Έχουν ανθρώπους που μπορούν να επενδύσουν ουσιαστικά στον ρόλο τους.

Ακούγοντας διαφορετικά

Η μεγαλύτερη αλλαγή δεν βρίσκεται στις πολιτικές ή στα προγράμματα ευεξίας. Βρίσκεται στον τρόπο που ακούμε.

Όταν ακούμε μόνο τις λέξεις, σχεδιάζουμε παρεμβάσεις. Όταν ακούμε τις ανάγκες, διαμορφώνουμε κουλτούρα.

Γιατί, τελικά, όταν οι άνθρωποι μιλούν για τη δουλειά τους, μιλούν για κάτι πολύ περισσότερο από τη δουλειά. Μιλούν για το πόσο χώρο έχουν να είναι άνθρωποι μέσα σε αυτήν.

Η εργασία δεν είναι μόνο τόπος απόδοσης. Είναι τόπος ταυτότητας. Και οι Οργανισμοί που το κατανοούν αυτό, δεν χρειάζεται να ζητούν περισσότερη δέσμευση, την δημιουργούν.

** Εργασιακή Ψυχολόγος, KPMG Κύπρου*

Η Κύπρος επενδύει στην κλιματική προσαρμογή

Νέα εργαλεία που αναπτύχθηκαν από μια κοινοπραξία έγκυρων ευρωπαϊκών ερευνητικών Οργανισμών παρέχουν προς τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τις επιχειρήσεις και τις τοπικές Αρχές, σημαντικές κατευθύνσεις σχετικά με τους κινδύνους από την κλιματική αλλαγή και τα οφέλη της προσαρμογής.

Η έρευνα του έργου ACCREU («Αξιολόγηση των Κινδύνων της Κλιματικής Αλλαγής στην Ευρώπη»), που ολοκληρώθηκε τον Νοέμβριο του 2026 και συντονίστηκε από το Ιταλικό Ευρωμεσογειακό Κέντρο για την Κλιματική Αλλαγή (CMCC), παρήγαγε νέα γνώση σχετικά με τις φυσικές και κοινωνικο-οικονομικές πτυχές της κλιματικής αλλαγής. Η γνώση αυτή έχει ενσωματωθεί σε ολοκληρωμένες πανευρωπαϊκές αναλύσεις, με τρόπο που να διευκολύνεται η αξιοποίηση των ερευνητικών αποτελεσμάτων για τον σχεδιασμό πολιτικής. Τέτοια αποτελέσματα αποκτούν ολοένα μεγαλύτερη σημασία για την Ευρώπη, η οποία αποτελεί την ταχύτερα θερμαινόμενη ήπειρο του πλανήτη λόγω της ανθρωπογενούς κλιματικής αλλαγής. Υπενθυμίζεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε στις 27 Οκτωβρίου 2026 το «Πλαίσιο για την Κλιματική Ανθεκτικότητα» – μια κοινή ευρωπαϊκή προσέγγιση για την ενσωμάτωση της κλιματικής ανθεκτικότητας στην οικονομική πολιτική και τις επενδύσεις.

Ανάμεσα στους 15 ερευνητικούς Οργανισμούς του έργου ACCREU περιλαμβάνεται και το Ινστιτούτο Κύπρου (IKu), που συμμετείχε με δύο από τα Ερευνητικά Κέντρα του. Οι ερευνητές του IKu αξιολόγησαν τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα ευρωπαϊκά ενεργειακά συστήματα, διερεύνησαν τις επιπτώσεις στην υγεία που προκύπτουν από την αλληλεπίδραση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης με κλιματικά σενάρια και υπολόγισαν τις επενδυτικές ανάγκες στην Κύπρο για προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή.

> **Τουλάχιστον €4 σε ζημιές μπορούν να αποφευχθούν για κάθε €1 που επενδύεται στην κλιματική προσαρμογή στην Κύπρο, σύμφωνα με την εκτίμηση των ερευνητών**

Το έργο παρήγαγε πολύ πλούσια αποτελέσματα, τα οποία είναι δημοσίως διαθέσιμα μέσω ενός Καταλόγου Δεδομένων, μιας βάσης δεδομένων Επιπτώσεων και Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή, καθώς και μέσω ενός Πανευρωπαϊκού Εγχειριδίου Κλιματικής Προσαρμογής, το οποίο περιέχει τα αποτελέσματα 15 συγκεκριμένων μελετών από όλη την Ευρώπη, μεταξύ των οποίων και μία για την Κύπρο.

Ο καθηγητής Θεόδωρος Ζαχαριάδης, που συντόνισε τη συμμετοχή του IKu στο έργο ACCREU, δήλωσε: «Βασικό συμπέρασμα του έργου μας είναι ότι η προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή είναι ιδιαίτερα συμφέρουσα: στις περισσότερες περιπτώσεις ανά την Ευρώπη, προσφέρει οφέλη που υπερβαίνουν κατά πολύ το κόστος. Εκτός από τη μείωση των αρνητικών κλιματικών επιπτώσεων, η επένδυση στην κλιματική προσαρμογή συμβάλλει και στη μείωση των κοινωνικών ανισοτήτων, καθώς προστατεύει ιδιαίτερα τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα, που είναι τα πιο ευάλωτα σε ακραία φαινόμενα τα οποία προκαλούνται από την κλιματική αλλαγή. Η αξιολόγηση που πραγματοποιήσαμε στο πλαίσιο του έργου σχετικά με τις επενδυτικές ανάγκες της Κύπρου για κλιματική προσαρμογή φανερώνει ότι, επενδύοντας σήμερα στην προσαρμογή, μπορούμε να αποτρέψουμε τουλάχιστον τετραπλάσιες ζημιές που θα προκαλούσε η ανεξέλεγκτη κλιματική αλλαγή στις επόμενες δεκαετίες».

Το έργο ACCREU χρηματοδοτήθηκε από το πρόγραμμα «Ορίζοντας Ευρώπη» της Ευρωπαϊκής Ένωσης, στο πλαίσιο της συμφωνίας επιχορήγησης αριθ. 101081358.

Τι σημαίνει για την παγκόσμια οικονομία η συνάντηση Τραμπ, Σι και Πούτιν στη Σενζέν

Για να καταλάβουμε τι μπορεί να αλλάξει στην οικονομία, δεν αρκεί να δούμε τι υποσχέθηκαν οι τρεις

ΤΑΣΟΣ ΓΙΑΣΕΜΙΔΗΣ

Στις 19 Νοεμβρίου, στο περιθώριο της Συνόδου APEC στη Σενζέν, ο Ντόναλντ Τραμπ, ο Σι Τζινπίνγκ και ο Βλαντιμίρ Πούτιν κάθισαν για πρώτη φορά και οι τρεις στο ίδιο τραπέζι. Η συνάντηση κράτησε περίπου ογδόντα λεπτά και έκλεισε με κοινή δήλωση τεσσάρων σημείων. Οι τρεις ηγέτες μίλησαν για μεταρρύθμιση του ΟΗΕ, για σταθερή ροή ενέργειας και περισσότερα καύσιμα στην αγορά, για διάλογο με στόχο τη μείωση των πυρηνικών κινδύνων και για περιορισμό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου. Ο Τραμπ έδωσε στη συνάντηση βαθμό «12 στα 10». Οι αγορές δεν έδειξαν τον ίδιο ενθουσιασμό.

Η απόσταση ανάμεσα στους πανηγυρισμούς και στην ψυχρή αντίδραση των επενδυτών λέει πολλά. Για να καταλάβουμε τι μπορεί να αλλάξει στην οικονομία, δεν αρκεί να δούμε τι υποσχέθηκαν οι τρεις. Πρέπει να δούμε ποιες από αυτές τις υποσχέσεις μπορούν πράγματι να επηρεάσουν τιμές, εμπόριο και επενδύσεις.

Το πιο συγκεκριμένο οικονομικό σημείο της δήλωσης αφορά την ενέργεια. Οι τρεις χώρες δεσμεύτηκαν να αυξήσουν την παραγωγή και τη διάθεση καυσίμων, όπως το ντίζελ και η βενζίνη. Η δέσμευση έχει βάρος, επειδή η αγορά πετρελαίου ζει εδώ και μήνες σε κατάσταση κρίσης. Από τον Φεβρουάριο, μετά την αμερικανική επίθεση στο Ιράν, η Τεχεράνη έκλεισε τα Στενά του Ορμούζ, από όπου περνούσε περίπου το ένα πέμπτο του πετρελαίου που καταναλώνει ο πλανήτης. Οι ουκρανικές επιθέσεις σε ρωσικές ενεργειακές εγκαταστάσεις επιβαρύνουν ακόμη περισσότερο την εικόνα. Ο Τραμπ είπε ότι ο Σι συμφωνεί πως τα Στενά πρέπει να μείνουν ανοιχτά.

Η δήλωση όμως δεν λέει πόσα καύσιμα, πότε και με ποιον τρόπο. Γι' αυτό το Brent ανέβηκε μόλις 0,18% την ημέρα της συνάντησης και το αμερικανικό αργό 0,15%. Υπάρχει και ένα πρόσφατο προηγούμενο. Όταν Τραμπ και Πούτιν ανακοίνωσαν στις 9 Οκτωβρίου συμφωνία για το ντίζελ, η τιμή του στις ΗΠΑ έπεσε κατά 32 σεντς, στα 5,96 δολάρια περίπου το γαλόνι. Παραμένει ωστόσο 58% ακριβότερο από πέρσι. Οι πολιτικές συμφωνίες, δηλαδή, μπορούν να ρίξουν λίγο τις τιμές, δεν μπορούν όμως να αντικαταστήσουν την επαναλειτουργία του Ορμούζ.

Αξίζει να προσέξουμε ότι η δήλωση μιλά για έτοιμα καύσιμα και όχι για αργό πετρέλαιο. Η Ρωσία και η Κίνα διαθέτουν μεγάλα διυλιστήρια και μπορούν να εξάγουν ντίζελ και βενζίνη σε μεγάλες ποσότητες. Αν η υπόσχεση τηρηθεί, θα φθηνύνουν πρώτα τα καύσιμα κίνησης, κάτι που θα μειώσει το κόστος των μεταφορών και θα φρενάρει τις ανατιμήσεις. Υπάρχει και μια δεύτερη, λιγότερο ορατή συνέπεια. Η Washington Post γράφει ότι οι τρεις ηγέτες θέλουν να μειώσουν τις κυρώσεις στην ενέργεια, άρα στην πράξη τα ρωσικά καύσιμα θα κυκλοφορούν πιο ελεύθερα.

Επενδυτές

Οι επενδυτές αντέδρασαν χλιαρά και για έναν ακόμη λόγο. Η προσοχή τους είναι στραμμένη στον πληθωρισμό των ΗΠΑ, που δεν λέει να υποχωρήσει. Τα πρακτικά της τελευταίας συνεδρίασης της Fed έδειξαν ανησυχία, και οι αγορές θεωρούν σχεδόν βέβαιη (πιθανότητα 92%) μια νέα αύξηση επιτοκίων κατά 0,25 μονάδες τον Δεκέμβριο. Τα υψηλότερα επιτόκια ενισχύουν το δολάριο και πιέζουν τις μετοχές, τα κρυπτονομίσματα και τα εμπορεύματα.

Εδώ η Σενζέν μπορεί να παίξει ρόλο. Αν τα περισσότερα καύσιμα φτάσουν πράγματι στην αγορά, ο πληθωρισμός θα χαλαρώσει και οι κεντρικές τράπεζες θα αποκτήσουν περιθώριο να σταματήσουν τις αυξήσεις. Αν όχι, ο κόσμος κινδυνεύει με τον χειρότερο συνδυασμό, ακριβές τιμές και αδύναμη ανάπτυξη. Η Ευρωζώνη, που εισάγει το μεγαλύτερο μέρος της ενέργειας που χρειάζεται, είναι από τις πιο εκτεθειμένες περιοχές.

Η τριμερής έριξε στη σκιά τη διμερή συνάντηση Τραμπ και Σι, που για την οικονομία είναι ίσως πιο σημαντική. Η εμπορική εκεχειρία που οι δύο ηγέτες συμφώνησαν στο Μπουσάν τον Οκτώβριο του 2025 προέβλεπε χαμηλότερους αμερικανικούς δασμούς. Σε ανταλλαγμα, η Κίνα θα αγόραζε αμερικανική σόγια, θα έλεγχε τις ουσίες που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή φεντανύλης και θα πάγωνε τους περιορισμούς στις σπάνιες γαίες. Η εκεχειρία λήγει στις 10 Ιανουαρίου 2027 και στη Σενζέν δεν ανακοινώθηκε παράτασή της.

> **Το πιο ανησυχητικό, ιδίως για μικρές ανοιχτές οικονομίες όπως η κυπριακή, είναι ότι ο κόσμος περνά από τους κοινούς κανόνες στις συμφωνίες των ισχυρών. Όσοι παίρνουν αποφάσεις, σε επιχειρήσεις και κυβερνήσεις, καλά θα κάνουν να κοιτάξουν λιγότερο τους τίτλους των ειδήσεων και περισσότερο τα βαρέλια, τα φορτία και τα κείμενα των κανονισμών**

Η κόντρα πια δεν αφορά τόσο τους δασμούς όσο την τεχνολογία. Η Ουάσιγκτον περιορίζει τις πωλήσεις προηγμένων τσιπ στην Κίνα, με νέο κανονισμό που ισχύει από τις 16 Νοεμβρίου. Το Πεκίνο απαντά με τις σπάνιες γαίες, μέταλλα απαραίτητα για κινητά τηλέφωνα, ηλεκτρικά αυτοκίνητα και όπλα. Σύμφωνα με το αμερικανικό ινστιτούτο CSIS, οι κινεζικές εξαγωγές σπάνιων γαιών προς τις ΗΠΑ βρίσκονται ακόμη περίπου 75% κάτω από το κανονικό. Οι ΗΠΑ, από την πλευρά τους, διατηρούν δασμό 50% στους κινεζικούς ημιαγωγούς.

Το πιθανότερο λοιπόν είναι να συνεχιστεί μια ελεγχόμενη αντιπαράθεση, χωρίς κλιμάκωση αλλά και χωρίς πραγματική λύση. Οι βιομηχανίες που χρειάζονται κρίσιμα ορυκτά, όπως η αυτοκινητοβιομηχανία, τα ηλεκτρονικά και η άμυνα, θα συνεχίσουν να κρατούν μεγάλα αποθέματα και να ψάχνουν προμηθευτές εκτός Κίνας. Αυτό έχει κόστος, που τελικά περνά στον καταναλωτή.

Ρωσία

Για τη Ρωσία το όφελος είναι κυρίως πολιτικό. Ο Πούτιν υποστήριξε στη σύνοδο ότι οι κυρώσεις απέτυχαν, και η κοινή δέσμευση για περισσότερη ενέργεια δίνει έμμεσα το πράσινο φως στις ρωσικές εξαγωγές. Η Ουάσιγκτον έχει ένα δίλημμα. Θέλει να πιέσει τη Μόσχα για την Ουκρανία, αλλά χρειάζεται και το ρωσικό πετρέλαιο στην αγορά για να μην ξεφύγουν οι τιμές. Χαρακτηριστικό είναι ότι το Ουκρανικό σχεδόν δεν συζητήθηκε στην τριμερή.

Ούτε η ενεργειακή συνεργασία Ρωσίας και Κίνας προχωρεί όσο γρήγορα θα ήθελε το Κρεμλίνο. Ο αγωγός Power of Siberia 2, κόστους 36 δισ. δολαρίων, παραμένει στο στάδιο της μελέτης. Οι δύο πλευρές διαφωνούν για την τιμή και το Πεκίνο δεν θέλει να εξαρτηθεί υπερβολικά από έναν μόνο προμηθευτή.

Η Ευρώπη έμεινε έξω από την αίθουσα. Αν οι ΗΠΑ χαλαρώσουν στην πράξη τις κυρώσεις, η ΕΕ θα βρεθεί μπροστά σε δύσκολη επιλογή. Ή θα ακολουθήσει, με πολιτικό κόστος, ή θα κρατήσει αυστηρότερους κανόνες και θα πληρώνει ακριβότερη ενέργεια. Για χώρες με μεγάλη ναυτιλία, όπως η Κύπρος και η Ελλάδα, η αβεβαιότητα για το τι επιτρέπεται στη μεταφορά ρωσικών καυσίμων δημιουργεί πρόσθετο νομικό ρίσκο.

Ίσως το πιο σημαντικό αποτέλεσμα της συνάντησης δεν είναι καθαρά οικονομικό. Οι τρεις ηγέτες συμφώνησαν να περιορίσουν τους διεθνείς θεσμούς που βάζουν όρια στη δύναμή τους, από τον ΟΗΕ μέχρι το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Για την οικονομία οι κοινοί κανόνες έχουν αξία, γιατί κάνουν το μέλλον πιο προβλέψιμο και τον δανεισμό φθηνότερο. Όταν οι αποφάσεις λαμβάνονται ανάμεσα σε δύο ή τρεις ισχυρούς, χωρίς τους υπόλοιπους, η αβεβαιότητα μεγαλώνει. Το κόστος το πληρώνουν πρώτες οι αναδυόμενες αγορές και οι μικρές χώρες.

Η υπόσχεση για διάλογο γύρω από τα πυρηνικά είναι καλό νέο, γιατί μειώνει τον φόβο ενός ακραίου σεναρίου. Χωρίς ημερομηνίες και συγκεκριμένα βήματα, όμως, δεν αρκεί για να αλλάξει τη διάθεση των αγορών.

Για τους επόμενους μήνες διακρίνονται τρία σενάρια. Στο καλύτερο, τα καύσιμα φτάνουν στην αγορά, τα Στενά του Ορμούζ ανοίγουν σταδιακά και ΗΠΑ και Κίνα παρατείνουν την εκεχειρία στη Σύνοδο των G20 στο Μαϊάμι τον Δεκέμβριο. Η ενέργεια φθηναίνει, ο πληθωρισμός υποχωρεί και τα επιτόκια σταματούν να ανεβαίνουν.

Στο πιθανότερο σενάριο, οι υποσχέσεις μένουν στα χαρτιά. Οι τιμές συνεχίζουν να εξαρτώνται από το Ορμούζ, τα αποθέματα πετρελαίου και τη Fed, ενώ οι εμπορικές διαπραγματεύσεις τραβούν μέχρι την τελευταία στιγμή, τον Ιανουάριο.

Στο χειρότερο, η εκεχειρία δεν ανανεώνεται, οι περιορισμοί σε τσιπ και ορυκτά πολλαπλασιάζονται και το διεθνές σύστημα συνεργασίας αδυναμίζει ακόμη περισσότερο. Ο δανεισμός ακριβαίνει και οι επιχειρήσεις αναγκάζονται να μεταφέρουν την παραγωγή τους σε άλλες χώρες με ταχύτερους ρυθμούς.

Η Σενζέν δεν άλλαξε την οικονομική πραγματικότητα από τη μια μέρα στην άλλη. Άλλαξε όμως το σκηνικό μέσα στο οποίο θα κινηθεί. Στο άμεσο μέλλον όλα θα κριθούν από την ενέργεια, και εκεί μετρούν οι πράξεις, όχι οι δηλώσεις. Λίγο πιο μακριά βρίσκεται το εμπόριο ΗΠΑ και Κίνας, με ορόσημα τη G20 και τη 10η Ιανουαρίου. Το πιο ανησυχητικό, ιδίως για μικρές ανοιχτές οικονομίες όπως η κυπριακή, είναι ότι ο κόσμος περνά από τους κοινούς κανόνες στις συμφωνίες των ισχυρών. Όσοι παίρνουν αποφάσεις, σε επιχειρήσεις και κυβερνήσεις, καλά θα κάνουν να κοιτάζουν λιγότερο τους τίτλους των ειδήσεων και περισσότερο τα βαρέλια, τα φορτία και τα κείμενα των κανονισμών.

Γιατί ενώ οι αριθμοί ευημερούν, τα νοικοκυριά δυσκολεύονται

Κυπριακή οικονομία δύο ταχυτήτων

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ
panagiotouc@sigmalive.com

Διαδοχικές αναβαθμίσεις από διεθνείς οίκους αξιολόγησης, ισχυροί ρυθμοί ανάπτυξης, δημοσιονομικά πλεονάσματα και μείωση του δημόσιου χρέους αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά της πορείας της κυπριακής οικονομίας. Η εικόνα αυτή, ωστόσο, δεν αποτυπώνει την καθημερινή εμπειρία όλων των πολιτών. Το αυξημένο κόστος διαβίωσης εξακολουθεί να ασκεί πιέσεις στα νοικοκυριά, τα έξοδα συσσωρεύονται και η κάλυψη των μηνιαίων υποχρεώσεων γίνεται ολοένα και δυσκολότερη για σημαντικό μέρος της κοινωνίας.

Μιλώντας στη «Σ» ο οικονομολόγος, Γιάννης Τελώνης, επισημαίνει ότι η απάντηση στην αντίφαση αυτή βρίσκεται σε τρεις διαφορετικές διαστάσεις, οι οποίες πρέπει να εξετάζονται ξεχωριστά. Η πρώτη αφορά τη διαφορά ανάμεσα στον πληθωρισμό και την ακρίβεια, η δεύτερη τη διαφοροποίηση των προσδοκιών για το επίπεδο ζωής και η τρίτη την πραγματική αγοραστική δύναμη των πολιτών, η οποία δεν κατανέμεται ισότιμα στην κοινωνία.

Πληθωρισμός και ακρίβεια

Ένα από τα βασικά σημεία που εξηγούν γιατί οι πολίτες αισθάνονται μεγαλύτερη οικονομική πίεση από αυτήν που αποτυπώνουν οι επίσημοι δείκτες είναι η διαφορά ανάμεσα στον πληθωρισμό και την ακρίβεια.

Ο πληθωρισμός αποτελεί έναν στατιστικό δείκτη, ο οποίος υπολογίζει τη μεταβολή των τιμών ενός συγκεκριμένου καλαθιού αγαθών και υπηρεσιών. Υπάρχουν διαφορετικές μετρήσεις, όπως ο γενικός και ο δομικός πληθωρισμός, με τον τελευταίο να εξαιρεί τις τιμές των τροφίμων και της ενέργειας.

> **Οι θετικοί οικονομικοί δείκτες δεν μεταφράζονται σε καλύτερη καθημερινότητα**

Η ακρίβεια, από την άλλη, συνδέεται περισσότερο με την εμπειρία του πολίτη στην καθημερινότητά του. Πρόκειται για την αίσθηση που δημιουργείται μέσα από τις συχνές αγορές και συναλλαγές, όπως η προμήθεια καυσίμων, τα ψώνια στην υπεραγορά και οι καθημερινές καταναλωτικές ανάγκες.

Σύμφωνα με τον Γιάννη Τελώνη, ο πολίτης θυμάται πόσα χρήματα πλήρωσε την προηγούμενη εβδομάδα για να γεμίσει το αυτοκίνητό του ή πόσο κόστιζαν συγκεκριμένα προϊόντα στο καλάθι του πριν από μερικούς μήνες. Επομένως, όταν βλέπει το κόστος αυτών των αγορών να αυξάνεται σημαντικά, η προσωπική του εμπειρία μπορεί να απέχει αισθητά από τον επίσημο πληθωρισμό.

Χρησιμοποιεί ως παράδειγμα την περίπτωση κατά την οποία ο επίσημος πληθωρισμός καταγράφεται στο 5%, αλλά ο καταναλωτής αντιμετωπίζει πολύ μεγαλύτερες αυξήσεις σε αγαθά που αγοράζει συχνά. Εάν, για παράδειγμα, τα καύσιμα έχουν ακριβύνει σημαντικά, η επιβάρυνση γίνεται άμεσα αντιληπτή, ακόμη και αν ο συνολικός δείκτης κινείται σε χαμηλότερα επίπεδα.

Αυτό εξηγεί γιατί αρκετοί πολίτες αμφισβητούν τους επίσημους αριθμούς. Δεν βλέπουν απαραίτητα το ίδιο ποσοστό αύξησης στο δικό τους καλάθι αγορών, καθώς οι καταναλωτικές τους συνήθειες και οι ανάγκες τους διαφέρουν από εκείνες που αποτυπώνονται στον γενικό στατιστικό δείκτη.

Αυξήθηκαν οι απαιτήσεις

Η δεύτερη διάσταση αφορά κάτι που δεν αποτυπώνεται εύκολα στις οικονομικές μετρήσεις, τις προσδοκίες των πολιτών για το επίπεδο ζωής τους.

Η σημερινή κοινωνία έχει διαφορετικές απαιτήσεις από εκείνες των προηγούμενων γενεών. Πολλά αγαθά και συνήθειες, που παλαιότερα θεωρούνταν πολυτέλεια, σήμερα αποτελούν σχεδόν αυτονόητο μέρος της καθημερινότητας για σημαντικό τμήμα της μεσαίας τάξης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα ταξίδια. Για τις προηγούμενες γενιές, ακόμη και ένα ταξίδι στην Ελλάδα αποτελούσε σημαντικό γεγονός.

Σήμερα, αρκετές οικογένειες θεωρούν φυσιολογικό να πραγματοποιούν περισσότερα από ένα ταξίδια τον χρόνο, ενώ οι μετακινήσεις στο εξωτερικό για σκοπούς αναψυχής έχουν ενταχθεί στον τρόπο ζωής τους.

Ανάλογη είναι η εικόνα με τα αυτοκίνητα, τις ηλεκτρονικές συσκευές και τα κινητά τηλέφωνα. Ενώ παλαιότερα ένα αυτοκίνητο για την οικογένεια ή μία τηλεόραση στο σπίτι αποτελούσαν σημαντικές ανέσεις, σήμερα οι προσδοκίες είναι διαφορετικές. Πολλά νοικοκυριά επιδιώκουν να διαθέτουν περισσότερα αυτοκίνητα, περισσότερες ηλεκτρονικές συσκευές και τις τελευταίες τεχνολογικές επιλογές.

Αυτό, σύμφωνα με τον Γιάννη Τελώνη, αυξάνει το κόστος της καθημερινότητας. Έτσι, ένας πολίτης μπορεί αντικειμενικά να βρίσκεται σε καλύτερη οικονομική κατάσταση από τους γονείς του, αλλά να αισθάνεται λιγότερο ικανοποιημένος, επειδή οι δικές του απαιτήσεις και προσδοκίες έχουν αυξηθεί.

Η διαφορά ανάμεσα στο «δεν μπορώ να βγάλω τον μήνα» και στο «δεν είμαι ευχαριστημένος με το επίπεδο ζωής μου» είναι, σύμφωνα με τον ίδιο, καθοριστική. Πρόκειται για δύο διαφορετικές καταστάσεις που δεν πρέπει να συγχέονται. Υπάρχουν πολίτες που αντιμετωπίζουν πραγματική αδυναμία κάλυψης βασικών αναγκών, αλλά υπάρχουν και νοικοκυριά που, παρά το γεγονός ότι μπορούν να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους, δεν είναι ικανοποιημένα επειδή δεν μπορούν να διατηρήσουν τον τρόπο ζωής που επιθυμούν.

Σε αυτό το περιβάλλον προστίθεται και η πίεση της καταναλωτικής κοινωνίας. Εκπτώσεις, προσφορές, Black Friday, Χριστούγεννα και άλλες περίοδοι αυξημένης κατανάλωσης δημιουργούν συνεχείς αφορμές για αγορές, πολλές φορές πέρα από τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητες των νοικοκυριών.

Συνεπώς, μια αγορά που παρουσιάζεται ως ευκαιρία μπορεί να καταλήξει σε παγίδα για τη μεσαία τάξη, όταν η απόκτηση ενός προϊόντος συνοδεύεται από νέες δόσεις και επιβαρύνσεις στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

Το χάσμα στα εισοδήματα

Η τρίτη διάσταση, ωστόσο, είναι εκείνη που αναδεικνύει το πραγματικό οικονομικό πρόβλημα για ένα σημαντικό τμήμα της κοινωνίας. Πρόκειται για την άνιση κατανομή του εισοδήματος και την πραγματική αγοραστική δύναμη.

Ο οικονομολόγος υπογραμμίζει ότι ο μέσος μισθός μπορεί να είναι παραπλανητικός, καθώς επηρεάζεται από τα πολύ υψηλά εισοδήματα. Για να αποτυπωθεί καλύτερα η κατάσταση, θα πρέπει να εξετάζεται η κατανομή των εισοδημάτων και όχι μόνο ένας συνολικός μέσος όρος.

Όπως περιγράφει, στην κυπριακή κοινωνία διαμορφώνονται τρεις ευρύτερες εισοδηματικές ομάδες. Στην ανώτερη εισοδηματική κατηγορία τοποθετεί όσους έχουν μηνιαία εισοδήματα περίπου €4.000 με €5.000 και άνω, οι οποίοι, σύμφωνα με την εκτίμησή του, αντιστοιχούν σε ένα μικρό ποσοστό του πληθυσμού, περίπου 5%.

Μια μεγάλη κατηγορία αποτελεί η μεσαία τάξη, με ενδεικτικό επίπεδο εισοδήματος γύρω στα €2.500, ενώ στην τρίτη κατηγορία βρίσκονται όσοι έχουν εισοδήματα κάτω από τα €1.500 τον μήνα.

Οι τρεις αυτές ομάδες δεν αντιμετωπίζουν τις ίδιες οικονομικές πιέσεις. Σύμφωνα με τον Γιάννη Τελώνη, η ανώτερη εισοδηματική κατηγορία έχει βελτιώσει την αγοραστική της δύναμη και το επίπεδο ζωής της, ενώ η μεσαία τάξη βρίσκεται σε πιο οριακή κατάσταση. Η πραγματική πίεση, όμως, εντοπίζεται στα χαμηλότερα εισοδήματα.

Για έναν εργαζόμενο που λαμβάνει περίπου €1.400 τον μήνα, το 40% έως 50% του εισοδήματός του μπορεί να κατευθύνεται σε βασικές ανάγκες διαβίωσης, ενώ ένα επιπλέον 15% έως 20% ενδέχεται να απορροφάται από τη στέγαση, ιδιαίτερα στην περίπτωση όσων διαμένουν σε ενοικιαζόμενα ακίνητα.

Το αποτέλεσμα είναι να απομένει ένα πολύ περιορισμένο ποσό για οτιδήποτε άλλο, από μια έξοδο για φαγητό μέχρι ένα ταξίδι ή την αγορά ενός ρούχου. Μια επιπλέον αύξηση στο κόστος των καυσίμων μπορεί να εξαφανίσει ακόμη και αυτό το μικρό περιθώριο.

Η ίδια αύξηση, όμως, δεν έχει την ίδια επίδραση σε κάποιον με μηνιαίο εισόδημα €5.000. Για τον δεύτερο μπορεί να σημαίνει τον περιορισμό μιας μικρής πολυτέλειας, ενώ για τον πρώτο μπορεί να σημαίνει ότι δεν θα μπορέσει να καλύψει κάποια βασική του ανάγκη.

> **Πληθωρισμός, ακρίβεια και αυξημένες απαιτήσεις για το επίπεδο ζωής**

Στεγαστικό και κόστος ζωής

Οι οικονομικές πιέσεις επηρεάζουν και τις αποφάσεις των νεότερων ζευγαριών για τη δημιουργία οικογένειας.

Ο Γιάννης Τελώνης εξηγεί ότι ακόμη και μια οικογένεια με συνολικό καθαρό εισόδημα περίπου €4.000 τον μήνα μπορεί να αντιμετωπίζει σοβαρές δυσκολίες, εάν έχει να καλύψει δόσεις στεγαστικού δανείου, έξοδα συντήρησης κατοικίας, μεταφορές και τις υπόλοιπες καθημερινές ανάγκες.

Η απόκτηση κατοικίας προϋποθέτει επίσης την εξασφάλιση σημαντικής προκαταβολής, η οποία μπορεί να αποτελεί εμπόδιο για πολλά νεαρά ζευγάρια. Ακόμη και όταν εξασφαλιστεί η αγορά ενός διαμερίσματος, οι μηνιαίες δόσεις εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικό βάρος.

Σε αυτό το πλαίσιο, η απόφαση για την απόκτηση παιδιού γίνεται ακόμη πιο δύσκολη. Το ζευγάρι δεν υπολογίζει μόνο τα σημερινά του έξοδα, αλλά και τις πρόσθετες οικονομικές υποχρεώσεις που θα προκύψουν στο μέλλον.

Ο οικονομολόγος σημειώνει ότι οι κοινωνικές συνθήκες έχουν επίσης αλλάξει. Η παραδοσιακή ευρύτερη οικογένεια, που μπορούσε να προσφέρει σημαντική βοήθεια στη φύλαξη και τη φροντίδα των παιδιών, δεν έχει πάντοτε την ίδια παρουσία και δυνατότητα στήριξης όπως στο παρελθόν.

Ξένοι εργαζόμενοι και αγορά ακινήτων

Όσον αφορά την αγορά ακινήτων, σύμφωνα με τον Γιάννη Τελώνη, πρέπει να διαχωρίζονται οι διαφορετικές κατηγορίες ξένων αγοραστών και εργαζομένων.

Από τη μια πλευρά, υπάρχουν υψηλόμισθα στελέχη και εργαζόμενοι σε τομείς όπως η τεχνολογία και οι προγραμματιστικές υπηρεσίες, με εισοδήματα που μπορεί να φθάνουν σε πολύ υψηλά επίπεδα. Αυτή η κατηγορία έχει διαφορετικές οικονομικές δυνατότητες και αναζητεί συχνά κατοικίες υψηλότερης αξίας, χωρίς να ανταγωνίζεται άμεσα τον μέσο Κύπριο για την ίδια κατηγορία ακινήτων.

Από την άλλη πλευρά, υπάρχουν εργαζόμενοι από το εξωτερικό με χαμηλότερες απολαβές, οι οποίοι συμμετέχουν στην ίδια αγορά εργασίας και ενδέχεται να ανταγωνίζονται με τους Κύπριους εργαζομένους σε χαμηλότερα μισθολογικά επίπεδα.

Σε ό,τι αφορά την προσφορά κατοικιών, ο οικονομολόγος τονίζει ότι οι οικοδομικές άδειες δεν αποτυπώνουν απαραίτητα πόσα σπίτια κατασκευάζονται και πόσα τελικά παραδίδονται στην αγορά. Από τη στιγμή της εξασφάλισης των αδειών μέχρι την ολοκλήρωση μιας κατασκευής μπορεί να μεσολαβήσουν δύο με δυόμισι χρόνια.

Εκτιμά, πάντως, ότι τα επόμενα χρόνια αναμένεται να αυξηθεί σημαντικά η προσφορά οικιστικών μονάδων, κάτι που θα μπορούσε να συμβάλει στην εξομάλυνση της αγοράς. Υπογραμμίζει, ωστόσο, ότι απαιτούνται πληρέστερα στατιστικά στοιχεία για τις κατοικίες που βρίσκονται υπό κατασκευή και εκείνες που ολοκληρώνονται και παραδίδονται.

ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΥΠΡΟΥ
www.ouc.ac.cy

ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ ΚΕΝΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ

Γίνονται δεκτές αιτήσεις για τις ακόλουθες κενές οργανικές θέσεις ακαδημαϊκού και διοικητικού προσωπικού:
1 Μια (1) θέση Λειτουργού Πανεπιστημίου (Θέση Πρώτου Διορισμού) (Α8, Α10 και Α11).
2 Μια (1) θέση στη βαθμίδα του Λέκτορα ή Επίκουρου Καθηγητή στη γνωστική περιοχή: «Συνταγματικό Δίκαιο (με προτίμηση στο Κυπριακό Συνταγματικό Δίκαιο)/Constitutional Law (with preference for Cypriot Constitutional Law)».
3 Μια (1) θέση στη βαθμίδα του Λέκτορα ή Επίκουρου Καθηγητή στη γνωστική περιοχή: «Επιχειρηματική Αναλυτική, Τεχνολογία και Μεγάλα Δεδομένα/Business Analytics, Technology and Big Data».
Οι αιτήσεις θα πρέπει να υποβάλλονται πλήρως συμπληρωμένες μέσω της Διαδικτυακής Πύλης Εργοδότησης στον σύνδεσμο **https://careers.ouc.ac.cy/apply** με καταληκτική ημερομηνία τη **Δευτέρα, 14 Δεκεμβρίου 2026 (διοικητικό προσωπικό) και τη Δευτέρα, 15 Φεβρουαρίου 2027 (ακαδημαϊκό προσωπικό).**
Για περισσότερες πληροφορίες, οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επισκεφτούν την ιστοσελίδα **https://www.ouc.ac.cy/index.php/el/the-university-4/oucvacancies**

ΥΒΡΙΔΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ:

Από τα χακαρισμένα ψυγεία στις απειλές για βόμβες

Οι επαναλαμβανόμενοι ψευδείς συναγερμοί έχουν οικονομικό και ψυχολογικό κόστος

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΙΩΡΓΑΛΛΗΣ

Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με μια ολοένα πιο σύνθετη μορφή απειλής, η οποία δεν εκδηλώνεται απαραίτητα μέσα από συμβατικές στρατιωτικές επιχειρήσεις, αλλά αξιοποιεί την τεχνολογία, τις κυβερνοεπιθέσεις, τις δολιοφθορές, την παραπληροφόρηση και τον εκφοβισμό. Από την παραβίαση συστημάτων ψύξης σε εκατοντάδες ευρωπαϊκά υπεραγορές και τις επιθέσεις σε εγκαταστάσεις μετάγγισης αίματος μέχρι τις μαζικές ψευδείς προειδοποιήσεις για βόμβες σε αεροσκάφη και σχολεία, οι πρόσφατες εξελίξεις αναδεικνύουν την ευαλωτότητα των σύγχρονων κοινωνιών και των υποδομών, στις οποίες στηρίζεται η καθημερινή λειτουργία τους. Πρόκειται για μια μορφή σύγκρουσης που διεξάγεται εκτός των ορίων του συμβατικού πολέμου, με στόχο να προκαλέσει αναστάτωση, να επιβαρύνει τις κρατικές υπηρεσίες, να πλήξει την οικονομική δραστηριότητα και να υπονομεύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών στους θεσμούς. Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της είναι ότι οι επιθέσεις δεν χρειάζεται να προκαλέσουν μεγάλες φυσικές καταστροφές για να έχουν σημαντικές συνέπειες. Μια κυβερνοεπίθεση σε ένα σύστημα ψύξης μπορεί να οδηγήσει στην καταστροφή μεγάλων ποσοτήτων τροφίμων, ενώ ένα ανώνυμο ηλεκτρονικό μήνυμα με απειλή για βόμβα μπορεί να προκαλέσει εκκενώσεις σχολείων, αναστάτωση στις αερομεταφορές και κινητοποίηση εκατοντάδων αστυνομικών.

Νέοι κίνδυνοι

Η έκταση των νέων κινδύνων έγινε ιδιαίτερα εμφανής μέσα από μια σειρά περιστατικών που καταγράφηκαν σε ευρωπαϊκές χώρες τους τελευταίους μήνες. Τον Οκτώβριο συστήματα συναγερμού σε ψυγεία και καταψύκτες δεκάδων υπεραγορών στη Γαλλία ενεργοποιήθηκαν, όταν άγνωστοι απέκτησαν πρόσβαση στα ηλεκτρονικά συστήματα που ελέγχουν τη θερμοκρασία των εγκαταστάσεων. Οι θερμοκρασίες αυξήθηκαν σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να καταστραφούν τρόφιμα αξίας δεκάδων χιλιάδων ευρώ και να προκληθούν ζημιές στον τεχνολογικό εξοπλισμό.

Η επίθεση δεν περιορίστηκε στη Γαλλία. Περίπου τρεις εβδομάδες αργότερα, παρόμοια περιστατικά καταγράφηκαν στο Βέλγιο, την Ιρλανδία, τη Σουηδία, την Εσθονία, το Λουξεμβούργο και τη Φινλανδία. Σύμφωνα με τις σχετικές αναφορές, σε περισσότερες από 350 υπεραγορές στη Γαλλία οι θερμοκρασίες των ψυγείων και των καταψυκτών αυξήθηκαν μέχρι και τους 50 βαθμούς Κελσίου. Μεγάλες ποσότητες τροφίμων αλλοιώθηκαν, εξοπλισμός υπερθερμάνθηκε και αναφέρθηκαν ακόμη και πυρκαγιές, ενώ ορισμένα καταστήματα αναγκάστηκαν να απορρίψουν προϊόντα και να διακόψουν προσωρινά τη λειτουργία τους.

Οι δράστες φέρονται να απέκτησαν απομακρυσμένη πρόσβαση στους ελεγκτές θερμοκρασίας που ήταν συνδεδεμένοι στο διαδίκτυο. Η τεχνική που χρησιμοποιήθηκε δεν περιγράφεται ως κάποια πρωτοφανής ή εξαιρετικά περίπλοκη μέθοδος κυβερνοεπίθεσης. Αντίθετα, ανέδειξε πόσο ευάλωτες μπορεί να είναι οι συνέπειες όταν αξιοποιούνται υφιστάμενες αδυναμίες σε συστήματα που δεν διαθέτουν επαρκή προστασία.

Λίγες ημέρες μετά τα περιστατικά στις υπεραγορές, στο στόχαστρο βρέθηκαν και τρία κέντρα της γαλλικής εθνικής υπηρεσίας μετάγγισης αίματος. Η εξέλιξη αυτή διεύρυνε τις ανησυχίες για τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν αντίστοιχες επιθέσεις σε υπηρεσίες υγείας και άλλες κρίσιμες εγκαταστάσεις.

Παράλληλα, άρχισαν να καταγράφονται μαζικές ψευδείς απειλές για βόμβες. Προειδοποιήσεις εστάλησαν σε δεκάδες αεροσκάφη που πετούσαν πάνω από ευρωπαϊκές χώρες, με ορισμένα να συνοδεύονται κατά την προσγείωσή τους από μαχητικά αεροσκάφη της Ιταλίας, της Γαλλίας, της Ουγγαρίας και της Βουλγαρίας. Στη συνέχεια, οι απειλές επεκτάθηκαν σε χιλιάδες σχολεία στην Ιταλία, με τουλάχιστον 30 να εκκενώνονται.

Η ιταλική κυβέρνηση αναγκάστηκε, μάλιστα, να επανεξετάσει τις διαδικασίες αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών. Μετά τις μαζικές εκκενώσεις σχολείων τον Νοέμβριο του 2026, δόθηκαν οδηγίες, ώστε τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να μην εκκενώνονται αποκλειστικά και μόνο επειδή λαμβάνουν ένα ανώνυμο μαζικό ηλεκτρονικό μήνυμα, εφόσον δεν υπάρχουν πρόσθετες ενδείξεις πραγματικού κινδύνου. Η απόφαση αποτυπώνει το δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι Αρχές, καθώς από τη μία πλευρά πρέπει να λαμβάνουν σοβαρά υπόψη κάθε πιθανή απειλή και από την άλλη να αποτρέπουν την επαναλαμβανόμενη εκμετάλλευση των μηχανισμών έκτακτης ανάγκης.

> **Ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στην αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών είναι η εξακρίβωση της ταυτότητας των δραστών**

Ρωσία και Ιράν στο επίκεντρο των ερευνών

Οι ευρωπαϊκές Αρχές εξετάζουν το ενδεχόμενο οι επιθέσεις να συνδέονται με ευρύτερες επιχειρήσεις αποσταθεροποίησης, με τη Ρωσία και το Ιράν να βρίσκονται στο επίκεντρο των υποψιών. Ωστόσο, οι διαφορετικές τοποθετήσεις κυβερνητικών αξιωματούχων αναδεικνύουν και τις δυσκολίες που υπάρχουν στην απόδοση ευθύνης.

Η Γαλλία απέδωσε στο Σώμα των Φρουρών της Ισλαμικής Επανάστασης του Ιράν την επίθεση του Οκτωβρίου στις υπεραγορές της χώρας. Το Παρίσι κάλεσε τον Ιρανό πρέσβη για εξηγήσεις και ανακοίνωσε ότι θα επιδιώξει την επιβολή κυρώσεων σε βάρος της Τεχεράνης. Στο Βέλγιο, ο Υπουργός Εσωτερικών Μπερνάρ Κουενιέν υπέδειξε επίσης το Ιράν ως πιθανό υπεύθυνο, ωστόσο ο Υπουργός Εξωτερικών Μαξίμ Πρεβό διευκρίνισε λίγες ώρες αργότερα ότι τα διαθέσιμα στοιχεία δεν επιτρέπουν ακόμη σαφή απόδοση ευθύνης.

Την ίδια ώρα, δύο ομάδες χάκερ που συνδέονται με το Κρεμλίνο, οι NoName057(16) και Z-Pentest, ανέλαβαν την ευθύνη για τις επιθέσεις στα συστήματα ψύξης. Επιπλέον, σύμφωνα με τις ιταλικές αεροπορικές Αρχές, ομάδα που συνδέεται με τη Ρωσία υπέγραψε ορισμένα από τα μηνύματα με τις ψευδείς απειλές για βόμβες.

Παρά τις αναφορές αυτές, οι εθνικές Αρχές δεν έχουν αποδώσει επίσημα σε συγκεκριμένη ομάδα το σύνολο των μηνυμάτων που προκάλεσαν συναγερμό σε εκατοντάδες ανθρώπους σε περίπου δώδεκα χώρες. Ευρωπαϊκές πηγές πληροφοριών εκτιμούν ότι πίσω από ορισμένες από τις απειλές ενδέχεται να βρίσκεται η Ρωσία, ενώ ειδικοί στον τομέα της ασφάλειας επισημαίνουν ότι δεν πρέπει να αποκλειστεί ούτε η πιθανότητα εμπλοκής του Ιράν.

Η δραστηριότητα αυτή εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο αυξημένης ανησυχίας για τις ρωσικές επιχειρήσεις στην Ευρώπη μετά την εισβολή στην Ουκρανία τον Φεβρουάριο του 2022. Ευρωπαίοι αξιωματούχοι έχουν περιγράψει τις ενέργειες αυτές ως προσπάθειες αύξησης του πολιτικού και οικονομικού κόστους της Δυτικής

υποστήριξης προς το Κίεβο, αποδυνάμωσης της εμπιστοσύνης των πολιτών και άσκησης πίεσης στη συνοχή των Δυτικών χωρών.

Έρευνα του Associated Press, τον Μάρτιο του 2025, κατέγραψε 59 περιστατικά σε ολόκληρη την Ευρώπη από την έναρξη της ρωσικής εισβολής, τα οποία Δυτικοί αξιωματούχοι απέδωσαν στη Ρωσία, σε φιλορωσικές ομάδες ή στη Λευκορωσία. Τα περιστατικά περιελάμβαναν ύποπτες πυρκαγιές, δολιοφθορές σε υποδομές, κατασκοπία και κυβερνοεπιχειρήσεις. Αρκετές υποθέσεις παρέμειναν ανεξιχνίαστες, ενώ η Μόσχα αρνείται ότι διεξάγει συντονισμένη εκστρατεία αποσταθεροποίησης.

Η δυσκολία απόδοσης ευθύνης

Σε κάθε περίπτωση, ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα στην αντιμετώπιση των υβριδικών απειλών είναι η εξακρίβωση της ταυτότητας των δρασιών. Οι κυβερνοεπιθέσεις μπορούν να πραγματοποιηθούν μέσω παραβιασμένων λογαριασμών, διακομιστών σε τρίτες χώρες και εργαλείων που δυσκολεύουν τον εντοπισμό της πραγματικής προέλευσης μιας ενέργειας.

Οι ερευνητές αξιοποιούν στοιχεία όπως τα αρχεία διακομιστών, οι ψηφιακές υπογραφές κακόβουλου λογισμικού, τα μοτίβα επικοινωνίας, οι οικονομικές συναλλαγές και οι ομοιότητες με προηγούμενες επιχειρήσεις. Τα δεδομένα αυτά συνδυάζονται συχνά με πληροφορίες από υπηρεσίες πληροφοριών, οι οποίες δεν είναι πάντοτε διαθέσιμες στο κοινό.

Ωστόσο, ακόμη και ένα φαινομενικά ισχυρό στοιχείο μπορεί να αποδειχθεί παραπλανητικό. Σύμφωνα με ειδικούς, οι δράστες μπορούν να μιμηθούν γνωστές ομάδες χάκερ ή να αφήσουν σκόπιμα ενδείξεις που υποδεικνύουν την εμπλοκή άλλης χώρας. Η συγκεκριμένη πρακτική είναι γνωστή ως επιχείρηση ψευδούς σημαίας (false flag). Για να αποδειχθεί ότι έχει πραγματοποιηθεί μια τέτοια ενέργεια, απαιτούνται στοιχεία σκόπιμης πλαστοπροσωπίας και όχι απλώς ύποπτες ή αντιφατικές ενδείξεις.

Η διάκριση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία και στις περιπτώσεις μαζικών απειλών για βόμβες. Ένα ανώνυμο ηλεκτρονικό μήνυμα που προκαλεί εκκένωση σχολείων δεν αποτελεί και ανάγκην κυβερνοεπίθεση στα πληροφοριακά συστήματα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Μπορεί να αποτελεί προσπάθεια χειραγώγησης των διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, με σκοπό την πρόκληση αναστάτωσης και την εξάντληση των διαθέσιμων αστυνομικών πόρων.

Οι επαναλαμβανόμενοι ψευδείς συναγερμοί έχουν οικονομικό και ψυχολογικό κόστος, ενώ δημιουργούν ένα δύσκολο δίλημμα για τις Αρχές, οι οποίες πρέπει να αποφασίζουν πότε μια απειλή απαιτεί εκκένωση και πότε υπάρχει κίνδυνος οι διαδικασίες ασφαλείας να χρησιμοποιούνται ως μέσο αποσταθεροποίησης.

Οι ευάλωτες υποδομές και ο ρόλος της τεχνητής νοημοσύνης

Πέρα από τις οργανωμένες επιθέσεις, η ευρωπαϊκή ευαλωτότητα συνδέεται και με την ηλικία των τεχνολογικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται σε κρίσιμες υπηρεσίες. Πολλά νοσοκομεία, δίκτυα ύδρευσης, βιομηχανικές εγκαταστάσεις και άλλες υποδομές εξακολουθούν να λειτουργούν με παλαιό εξοπλισμό και λογισμικό που δεν υποστηρίζεται πλέον από τους κατασκευαστές και δεν λαμβάνει ενημερώσεις ασφαλείας.

Ο Άντονι Γκρίκο, επικεφαλής ασφάλειας της Cisco, υπογραμμίζει ότι η μεγαλύτερη απειλή δεν προέρχεται απαραίτητα από νέες και πρωτοποριακές τεχνικές κυβερνοεπίθεσης, αλλά από την αξιοποίηση υφιστάμενων αδυναμιών. Τα συστήματα ψύξης των υπεραγορών αποτελούν χαρακτηριστικό παράδειγμα τού πόσο εκτεταμένες μπορεί να είναι οι συνέπειες μιας τέτοιας ευπάθειας.

Ο ίδιος προειδοποιεί ότι το πρόβλημα είναι ακόμη σοβαρότερο όταν αφορά ιατρικές συσκευές σε νοσοκομεία, γραμμές παραγωγής εργοστασίων, εγκαταστάσεις ύδρευσης και ψηφιακά δίκτυα. Πολλά από αυτά τα συστήματα συνεχίζουν να λειτουργούν, παρά το γεγονός ότι έχουν φιάσει στο τέλος του κύκλου υποστήριξής τους.

Η τεχνητή νοημοσύνη προσθέτει μια νέα διάσταση στην απειλή. Μπορεί να εντοπίζει αδυναμίες λογισμικού με

> **Η μεγαλύτερη απειλή δεν προέρχεται απαραίτητα από νέες και πρωτοποριακές τεχνικές κυβερνοεπίθεσης, αλλά από την αξιοποίηση υφιστάμενων αδυναμιών**

ταχύτητα που θα ήταν αδύνατο να επιτευχθεί αποκλειστικά από ανθρώπινες ομάδες, να αυτοματοποιεί επιθέσεις και να διευκολύνει την παραβίαση συστημάτων. Παράλληλα, η δυνατότητα παραγωγής πιο πειστικών και ανθρώπινων μηνυμάτων μπορεί να οδηγήσει ανθρώπους στην αποκάλυψη ευαίσθητων πληροφοριών.

Η ίδια τεχνολογία, ωστόσο, μπορεί να αξιοποιηθεί και για την άμυνα. Σύμφωνα με τον Γκρίκο, η τεχνητή νοημοσύνη επιτρέπει στις ομάδες κυβερνοασφάλειας να εντοπίζουν και να διορθώνουν αδυναμίες σε πολύ μεγαλύτερη κλίμακα. Η Cisco ανέφερε ότι οι ομάδες της χρησιμοποίησαν εργαλεία τεχνητής νοημοσύνης για να εξετάσουν 1,8 δισεκατομμύρια γραμμές πηγαίου κώδικα μέσα σε οκτώ εβδομάδες, εργασία που, σύμφωνα με την εταιρεία, θα απαιτούσε περίπου οκτώ χρόνια από ανθρώπους μηχανικούς.

Μεταξύ των μέτρων που προτείνονται για τη μείωση των κινδύνων περιλαμβάνονται η ενίσχυση των κωδικών πρόσβασης και των διαπιστευτηρίων, η αντικατάσταση παλαιών συστημάτων που δεν λαμβάνουν πλέον ενημερώσεις ασφαλείας, ο διαχωρισμός των δικτύων και η ταχύτερη εγκατάσταση διορθώσεων ασφαλείας.

Η ευρωπαϊκή απάντηση και οι θεσμικές δυσκολίες

Η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Κυβερνοασφάλειας (ENISA) έχει προειδοποιήσει για την έκταση του προβλήματος. Σε έκθεσή της που δημοσιεύθηκε τον Σεπτέμβριο, καταγράφηκαν 8.257 περιστατικά κυβερνοεπιθέσεων το 2025. Περισσότερα από τα μισά είχαν ιδεολογικά κίνητρα, ενώ η φιλορωσική ομάδα NoName057(16) εμφανίστηκε ως ο πιο ενεργός παράγοντας εναντίον των μεταφορών, των τραπεζών και των ευρωπαϊκών διοικήσεων. Η ίδια έκθεση αναφέρει ότι οι επιθέσεις από ομάδες ψηφιακών ακτιβιστών αυξήθηκαν κατά 40% την προηγούμενη χρονιά.

Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το γεγονός ότι εγκληματικές ομάδες, ψηφιακοί ακτιβιστές και κρατικές υπηρεσίες κατασκοπίας χρησιμοποιούν πλέον κοινά εργαλεία, υποδομές και μεθόδους, γεγονός που καθιστά δυσκολότερη τη διάκριση μεταξύ τους. Επιπλέον, σύμφωνα με την ENISA, εκστρατείες κρατικής κατασκοπίας μπορεί να χρειαστούν από έξι μήνες μέχρι και τέσσερα χρόνια για να εντοπιστούν.

Ειδικοί εξηγούν ότι η διασύνδεση των σύγχρονων υπηρεσιών δημιουργεί και έναν επιπλέον κίνδυνο, αφού δεν είναι κάθε διακοπή λειτουργίας αποτέλεσμα εχθρικής ενέργειας. Μια τεχνική βλάβη στους διακομιστές της Microsoft άφησε εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους χωρίς πρόσβαση στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, επηρεάζοντας μεταξύ άλλων ολλανδικούς δήμους και δικαστήρια, καθώς και βρετανικά νοσοκομεία που αναγκάστηκαν να αναβάλουν ραντεβού. Αντίστοιχα, στις ΗΠΑ, τηλεπικοινωνιακή βλάβη οδήγησε την Ομοσπονδιακή Υπηρεσία Πολιτικής Αεροπορίας (FAA) στην έκδοση εντολής προσωρινής καθήλωσης όλων των πτήσεων σε εθνικό επίπεδο. Το περιστατικό διήρκεσε περισσότερο από τέσσερεις ώρες και επηρέασε χιλιάδες πτήσεις και εκατοντάδες χιλιάδες ανθρώπους.

Οι περιπτώσεις αυτές υπογραμμίζουν ότι οι ψηφιακές υποδομές αποτελούν πλέον αναπόσπαστο μέρος της καθημερινής λειτουργίας των κοινωνιών, αλλά και πιθανό σημείο ευπάθειας. Όπως επισημαίνει η ερευνήτρια διατλαντικής ασφάλειας του Atlantic Council, Ελίζαμπεθ Μπράου, οι σύγχρονες τακτικές της λεγόμενης γκρίζας ζώνης εκμεταλλεύονται τον τρόπο με τον οποίο είναι διασυνδεδεμένες οι οικονομίες.

Επομένως, το ζητούμενο δεν είναι μόνο να αποτρέπεται η είσοδος των επιθέμενων στα πληροφοριακά συστήματα, αλλά να διασφαλίζεται ότι οι βασικές υπηρεσίες θα συνεχίσουν να λειτουργούν ακόμη και στην περίπτωση που οι ψηφιακές άμυνες αποτύχουν. Η προετοιμασία για την αντιμετώπιση προβλημάτων στην παροχή ασφαλούς νερού, της καταστροφής εξοπλισμού, της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης, της διακοπής υπηρεσιών και της απώλειας εμπιστοσύνης αποτελεί πλέον βασικό μέρος της προστασίας των κρίσιμων υποδομών.

Σε μια Ευρώπη όπου τα νοσοκομεία, τα αεροδρόμια, οι εγκαταστάσεις ύδρευσης, οι υπεραγορές και οι δημόσιες υπηρεσίες εξαρτώνται όλο και περισσότερο από ψηφιακά συστήματα, οι επιπτώσεις μιας επίθεσης μπορούν να ξεπεράσουν κατά πολύ τον αρχικό τεχνικό στόχο. Και αυτό είναι ίσως το βασικό χαρακτηριστικό του υβριδικού πολέμου αφού υπάρχει η δυνατότητα να προκαλεί αναστάτωση σε ολόκληρη την κοινωνία, αξιοποιώντας αδυναμίες που υπάρχουν ήδη στις υποδομές και στους μηχανισμούς λειτουργίας της.

Κρατικές προτεραιότητες σε πολιτισμό και ποδόσφαιρο

ΑΠΟΨΗ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΓΡ. ΟΡΦΑΝΙΔΗΣ*

Κάθε κρατικός προϋπολογισμός αποτελεί στην ουσία στρατηγικό σχεδιασμό και πολιτική δήλωση αξιών. Δεν αποτυπώνει μόνο αριθμούς και λογιστικές εγγραφές, αλλά τις πραγματικές προτεραιότητες και στόχους μιας κοινωνίας. Στην περίπτωση της Κύπρου, η σύγκριση ανάμεσα στην κρατική στήριξη του αθλητισμού, ιδιαίτερα του ποδοσφαίρου, και στη στήριξη του πολιτισμού, ιδιαίτερα της πολιτιστικής δημιουργίας, αναδεικνύει μια διαχρονική ανισορροπία, που δύσκολα μπορεί να δικαιολογηθεί με όρους μακροπρόθεσμης ανάπτυξης.

Αθλητισμός και ποδόσφαιρο

Ο αθλητισμός αποτελεί αναμφίβολα δημόσιο αγαθό. Προάγει την υγεία, ενισχύει την κοινωνική συνοχή, καλλιεργεί αξίες συνεργασίας και πειθαρχίας και συμβάλλει στην προβολή της χώρας στο εξωτερικό. Το ποδόσφαιρο, ειδικότερα, αποτελεί το δημοφιλέστερο άθλημα της Κύπρου, συγκεντρώνοντας δεκάδες χιλιάδες φιλάθλους, σημαντικά τηλεοπτικά δικαιώματα, ιδιωτικές χορηγίες και αυξημένο κρατικό ενδιαφέρον για τη συντήρηση και αναβάθμιση των γηπέδων.

Τα τελευταία χρόνια η Κυπριακή Δημοκρατία έχει χρηματοδοτήσει εκτεταμένα έργα αθλητικών υποδομών μέσω του Κυπριακού Οργανισμού Αθλητισμού, ενώ σημαντικοί πόροι διατέθηκαν για τη διοργάνωση διεθνών αθλητικών γεγονότων, όπως το EuroBasket, καθώς και για την ανακατασκευή μεγάλων αθλητικών εγκαταστάσεων. Παράλληλα, συνεχίζονται επενδύσεις σε νέα αθλητικά κέντρα και εγκαταστάσεις που απαιτούν πολυετείς δημόσιες δαπάνες για λειτουργία και συντήρηση.

Πολιτισμός και δημιουργία

Την ίδια στιγμή, ο χώρος της πολιτιστικής δημιουργίας εξακολουθεί να λειτουργεί σε μεγάλο βαθμό χάρη στην προσωπική αφοσίωση, στην επιμονή και στον ιδεαλισμό των ίδιων των δημιουργών. Συγγραφείς, συνθέτες, εικαστικοί, ηθοποιοί, σκηνοθέτες, ερμηνευτές, χορευτές και ανεξάρτητοι πολιτιστικοί Οργανισμοί καλούνται να δημιουργήσουν μέσα σε ένα περιβάλλον περιορισμένων επιχορηγήσεων, αστάθών προγραμμάτων χρηματοδότησης και περιορισμένων ευκαιριών διεθνούς προβολής. Για πολλούς, η καλλιτεχνική δημιουργία δεν αποτελεί επάγγελμα που εξασφαλίζει αξιοπρεπές εισόδημα, αλλά μια επίπονη και συχνά οικονομικά ζημιογόνα αποστολή, που στηρίζεται στην προσωπική αυτοθυσία και στην αγάπη για την τέχνη. Η έλλειψη σταθερών μηχανισμών χρηματοδότησης, η απουσία μακροπρόθεσμου στρατηγικού σχεδιασμού και η περιορισμένη αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων δυσχεραίνουν ακόμη περισσότερο την ανάπτυξη ενός βιώσιμου οικοσυστήματος πολιτιστικής παραγωγής. Ως αποτέλεσμα, πολλοί νέοι δημιουργοί αναγκάζονται να αναζητήσουν επαγγελματικές ευκαιρίες στο εξωτερικό ή να εγκαταλείψουν εντελώς την καλλιτεχνική τους πορεία, στερώντας από την Κύπρο πολύτιμο ανθρώπινο κεφάλαιο και δημιουργικό δυναμικό. Και, όμως, η πολιτιστική δημιουργία δεν αποτελεί πολυτέλεια, ούτε δευτερεύουσα δημόσια δαπάνη. Είναι ο κατ' εξοχήν φορέας της ιστορικής μνήμης, της γλώσσας, της συλλογικής ταυτότητας και της διεθνούς πολιτιστικής διπλωματίας και παρουσίας της χώρας, ενώ παράλληλα μπορεί να εξελιχθεί σε σημαντικό μοχλό οικονομικής ανάπτυξης, καινοτομίας και ποιοτικού πολιτιστικού τουρισμού.

Κρατική στήριξη και προστιθέμενη αξία

Η δημιουργία του Υφυπουργείου Πολιτισμού αποτέλεσε αναμφίβολα σημαντικό θεσμικό βήμα. Οι προϋπολογισμοί του αυξάνονται σταδιακά και εισάγονται νέα προγράμματα ενίσχυσης της σύγχρονης δημιουργίας, της ψηφιοποίησης, του κινηματογράφου και των πολιτιστικών Οργανισμών. Ωστόσο, ακόμη και σήμερα, μεγάλο μέρος των διαθέσιμων πόρων κατευθύνεται στη διαχείριση της πολιτιστικής κληρονομιάς και των αρχαιοτήτων, ενώ οι διαθέσιμες πιστώσεις για τους σύγχρονους δημιουργούς παραμένουν σχετικά περιορισμένες.

Το ερώτημα, επομένως, δεν είναι αν πρέπει να στηριχθεί ο αθλητισμός ή ο πολιτισμός. Η απάντηση είναι προφανής, ότι δηλαδή και οι δύο αποτελούν αναπόσπαστα στοιχεία μιας σύγχρονης δημοκρατικής κοινωνίας. Το πραγματικό ζήτημα αφορά την ισορροπία των δημόσιων επενδύσεων και δαπανών. Το ποδόσφαιρο διαθέτει ήδη σημαντικές ιδιωτικές πηγές χρηματοδότησης. Τηλεοπτικά συμβόλαια, διαφημίσεις, εμπορικές συμφωνίες, χορηγίες τραπεζών και εταιρειών τηλεπικοινωνιών, εισιτήρια και ευρωπαϊκές διοργανώσεις δημιουργούν ένα οικονομικό οικοσύστημα που δεν υπάρχει στον χώρο της πολιτιστικής δημιουργίας. Αντίθετα, ένας Κύπριος συνθέτης, συγγραφέας ή εικαστικός σπανίως μπορεί να χρηματοδοτήσει το έργο του από την αγορά. Η κρατική στήριξη αποτελεί συχνά τη μοναδική δυνατότητα παραγωγής νέου πολιτιστικού έργου.

Οι οικονομολόγοι του πολιτισμού επισημαίνουν ότι οι επενδύσεις στον πολιτισμό δεν αποτελούν καταναλωτική δαπάνη αλλά αναπτυξιακή επένδυση. Δημιουργούν θέσεις εργασίας υψηλής προστιθέμενης αξίας, ενισχύουν τον δημιουργικό τομέα της οικονομίας, προσελκύουν πολιτιστικό τουρισμό, αυξάνουν τη διεθνή προβολή της χώρας και καλλιεργούν κοινωνικό κεφάλαιο. Ο πολιτισμός αποτελεί επίσης βασικό πυλώνα της οικονομίας της γνώσης και της καινοτομίας. Ιδιαίτερα για την Κύπρο, ο πολιτισμός επιβάλλεται να αποτελεί την αιχμή του δόρατός της στη συμμετοχή στην Ευρωπαϊκή Ένωση, στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνοχής και στη συμβολή στο εν γένει ευρωπαϊκό γίγνεσθαι.

Από την άλλη πλευρά, ούτε ο αθλητισμός μπορεί να αξιολογείται αποκλειστικά με βάση τις επιτυχίες των επαγγελματικών συλλόγων. Οι διεθνείς μελέτες δείχνουν ότι η μεγαλύτερη κοινωνική απόδοση των δημόσιων επενδύσεων προκύπτει όταν οι πόροι κατευθύνονται στον μαζικό αθλητισμό, στις αθλητικές/ποδοσφαιρικές ακαδημίες, στη σχολική φυσική αγωγή και στις τοπικές κοινότητες, ώστε να αυξάνεται η συμμετοχή των παιδιών και των νέων. Η τεκμηριωμένη κατανομή των πόρων μπορεί να πολλαπλασιάσει το κοινωνικό όφελος, χωρίς απαραίτητα να αυξάνει τις συνολικές δαπάνες.

Νέα φιλοσοφία δημόσιας πολιτικής

Η Κύπρος διαθέτει όλες τις προϋποθέσεις για να μετατρέψει τόσο τον αθλητισμό όσο και τον πολιτισμό σε μοχλούς βιώσιμης ανάπτυξης. Αυτό, όμως, απαιτεί μια νέα φιλοσοφία δημόσιας πολιτικής.

Πρώτον, απαιτείται η καθιέρωση πολυετούς εθνικής στρατηγικής για τον πολιτισμό με σαφείς ποσοτικούς στόχους και σταθερή χρηματοδότηση της δημιουργίας.

Δεύτερον, πρέπει να δημιουργηθεί Εθνικό Ταμείο Πολιτιστικής Δημιουργίας, το οποίο θα χρηματοδοτεί με διαφάνεια νέες καλλιτεχνικές παραγωγές, διεθνείς συμπαραγωγές, μεταφράσεις κυπριακών έργων και συμμετοχές σε μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις.

Τρίτον, χρειάζεται η καθιέρωση φορολογικών κινήτρων για ιδιωτικές δωρεές προς τον πολιτισμό, κατά τα πρότυπα πολλών ευρωπαϊκών χωρών, ώστε να κινητοποιηθούν ιδιωτικά κεφάλαια χωρίς να υποκαθίσταται ο ρόλος του κράτους.

Τέταρτον, οι δημόσιες δαπάνες για τον αθλητισμό πρέπει να αξιολογούνται με αντικειμενικούς δείκτες κοινωνικής απόδοσης. Η χρηματοδότηση οφείλει να συνδέεται περισσότερο με τη συμμετοχή των πολιτών, την ανάπτυξη των ακαδημιών, την ισότητα των φύλων, την προσβασιμότητα των ατόμων με αναπηρία και τη διάδοση της άθλησης στις τοπικές κοινωνίες, παρά αποκλειστικά με τις ανάγκες του επαγγελματικού ποδοσφαίρου.

Πέμπτον, απαιτείται στενότερη διασύνδεση πολιτισμού, εκπαίδευσης, τουρισμού και ψηφιακής οικονομίας. Η κυπριακή δημιουργία μπορεί να εξελιχθεί σε σημαντικό εξαγώγιμο προϊόν μέσω της μουσικής, του κινηματογράφου, των ψηφιακών τεχνών, της λογοτεχνίας και της πολιτιστικής επιχειρηματικότητας.

Μια σύγχρονη ευρωπαϊκή χώρα δεν μπορεί να επιλέγει ανάμεσα στον αθλητισμό και στον πολιτισμό. Οφείλει να επενδύει ισόρροπα και στους δύο τομείς, αναγνωρίζοντας ότι υπηρετούν διαφορετικές αλλά εξίσου σημαντικές κοινωνικές ανάγκες. Ο αθλητισμός ενδυναμώνει το σώμα της κοινωνίας. Ο πολιτισμός διαμορφώνει τη μνήμη, την ταυτότητα, τη δημιουργικότητα και την πνευματική της αντοχή.

Συμπερασματικά, η πραγματική πρόκληση για την Κύπρο δεν είναι να μειώσει τη στήριξη του αθλητισμού, αλλά να αναβαθμίσει αποφασιστικά τη θέση της πολιτιστικής δημιουργίας στο εθνικό αναπτυξιακό μοντέλο. Μόνον όταν το κράτος αντιμετωπίσει τον πολιτισμό όχι ως συμπληρωματική δαπάνη αλλά ως στρατηγική επένδυση για το μέλλον, θα μπορεί να ισχυρίζεται ότι οικοδομεί μια κοινωνία που παράγει όχι μόνο πρωταθλητές, αλλά και πολιτισμικούς δημιουργούς.

**Πρώην Πρύτανης, Καθηγητής-Ανθρωπολόγος στο Πανεπιστήμιο Philips*

100 χρόνια Κυριάκος Μάτσης

ΑΠΟΨΗ
ΞΕΝΗΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ*

Με το βλέμμα στραμμένο στον βουβό Πενταδάκτυλο, ο αδούλωτος Κυπριακός Ελληνισμός γιορτάζει τα 100 χρόνια από τη γέννηση του ήρωα του εθνικοαπελευθερωτικού μας αγώνα Κυριάκου Μάτση. Σε μια περίοδο κατά την οποία το αξιακό σύστημα σε Κύπρο και Ελλάδα σύρεται με μαθηματική ακρίβεια στον πάτο, το μυαλό μας στριφογυρίζει στο έπος του 1955-59, υπενθυμίζοντας την εθνοπρεπή στάση τού συλληφθέντος αγωνιστή Κυριάκου Μάτση προς τον Άγγλο κυβερνήτη Τζον Χάρντινγκ, ο οποίος του πρότεινε: «Εάν, Μάτση, αρνηθείς την Ε.Ο.Κ.Α. είμαστε διατεθειμένοι να σου δώσουμε 500.000 λίρες και θα σε στείλουμε σε οποιαδήποτε χώρα του κόσμου θες». Τότε ο Κυριάκος, προσβεβλημένος από τα λόγια του στρατάρχη, σηκώθηκε από την καρέκλα του, πήγε στο γραφείο όπου καθόταν ο Χάρντινγκ, κτύπησε το χέρι του με δύναμη στο γραφείο, και του είπε δυνατά: «Στρατάρχη, δεν γνωρίζεις ελληνική Ιστορία; Ου περί χρημάτων τον Αγώνα ποιούμεθα, αλλά περί αρετής». Στους κάθε λογής επιτήδειους καλοθελητές, που αντιπρότειναν στον Κυριάκο το επιχείρημα πως η Ελλάδα είναι φτωχή και κατεστραμμένη, ενώ η Αγγλία είναι μια πλούσια αυτοκρατορία, απαντούσε με πάθος ο Κυριάκος: «Προτιμούμε τα ράκη της μητρός Ελλάδος, παρά την πορφύραν της μητριάς».

Είναι έκδηλο πως η συνειδητή επιλογή του Κυριάκου να πεθάνει όρθιος, παρά να ζει γονατιστός, ενσαρκώνει την εικόνα του ιδεατού αγωνιστή της ελευθερίας και της ανθρώπινης αξιοπρέπειας σε όλες τις διαστάσεις της. 68 χρόνια από την ηρωική θυσία του Σταυραετού του Πενταδακτύλου και 100 χρόνια από τη γέννησή του, αναζητούμε ως χώρα και ως έθνος τούς νέους Μάτσηδες, που θα μας βγάλουν από το σημερινό κοινωνικό βούρκο και την εθνική ύπνωση, διεκδικώντας δικαίωση των αιματηρών θυσιών του Κυπριακού Ελληνισμού. Προς επίτευξη του ύψιστου αυτού στόχου, μία και μοναδική συνταγή υπάρχει: Η επιστροφή στις ρίζες μας, όπως επιτάσσει το οικουμενικό φως της ελληνικής Παιδείας, έχοντας στο πηδάλιο τίμιες, πατριωτικές και άξιες ηγεσίες, αντάξιες της προσωπικότητας του Κυριάκου Μάτση και των ανιδιοτελών αγωνιστών της ελευθερίας.

Σήμερα, που ο πλανήτης κινείται σε αχαρτογράφητα νερά και οι νεο-οθωμανοί της Άγκυρας θέλουν να περάσουν στα αιμοβόρα χέρια τους ολόκληρη την Κύπρο, το Αιγαίο και άλλες χριστιανικές κοιτίδες, προβάλλει ως αδήριτη αναγκαιότητα η ελάχιστη συνεννόηση των πολιτικών δυνάμεων για εφαρμογή μέτρων ανόρθωσης του αξιακού μας συστήματος με δόρυ τις ακαταλύτες αξίες της ελληνικής Παιδείας και εδραίωση του ισχυρού αμυντικού άξονα Κύπρου – Ελλάδας, που χάραξαν την τελευταία τριετία οι κυβερνήσεις των δυο αδελφών κρατών.

Τώρα που επισυμβαίνουν στη γειτονιά μας τεκτονικές γεωπολιτικές ανακατατάξεις, η Ιστορία κτυπά δυνατά την πόρτα μας, καλώντας όλους, πολίτες και πολιτικούς, να ορθώσουμε ανάστημα ενάντια στους ντόπιους και ξένους εμπόρους των εθνών, που να στηρίζεται στους εξής πυλώνες:

Υγιής – εύρωστη οικονομία σε ένα κράτος δικαίου.

Εθνική ενότητα - λαϊκή ομοψυχία - υψηλό αγωνιστικό φρόνημα.

Ειλικρίνεια στις σχέσεις Αθηνών - Λευκωσίας, που θα αποσκοπεί στην ενίσχυση και διεύρυνση του αμυντικού, αποτρεπτικού τόξου με χώρες που πραγματικά βλέπουν την Τουρκία ως σοβαρή απειλή του Ευρωπαϊκού, Χριστιανικού Πολιτισμού.

Εν κατακλείδι, τώρα που ο νεο-οθωμανός Ερντογάν απειλεί ευθέως τον Ελληνισμό, αναζητούνται νέοι Μάτσηδες που με διορατικότητα, πολιτική ευθυκρισία, γενναιοψυχία και άδολο πατριωτισμό θα εμπνεύσουν τη νέα γενιά στον αγώνα υπέρ της ελευθερίας, της κοινωνικής δικαιοσύνης και της εθνικής δικαίωσης του Κυπριακού Ελληνισμού. Αυτή θα είναι και καλύτερη μνημόνευση των 100 χρόνων από τη γέννηση του Σταυραετού του Πενταδακτύλου.

**Δημοσιογράφος, πρόεδρος Ενιαίου Πολιτισμικού Δόγματος Κύπρου - Ελλάδας - Απανταχού Ελληνισμού*

Πανεπιστήμια και τρομοκρατία

ΑΠΟΨΗ
ΔΡ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ *

Στις 23 Οκτωβρίου, ένοπλοι εισέβαλαν σε μια ελληνορθόδοξη εκκλησία στη νότια Ιορδανία κατά τη διάρκεια μιας κηδείας και άνοιξαν πυρ, σκοτώνοντας τουλάχιστον επτά πιστούς και τραυματίζοντας περίπου είκοσι πέντε. Η Ιορδανία, συνώνυμο σταθερότητας και ανεκτικότητας, καταδίκασε έκτοτε σε θάνατο τρεις άνδρες διαποτισμένους με ριζοσπαστική ισλαμιστική ιδεολογία. Τα θύματα δεν ήταν στρατιώτες, ούτε έποικοι, ούτε πράκτορες κάποιας αυτοκρατορίας. Ήταν Άραβες χριστιανοί, που έθαβαν τους νεκρούς τους στην ίδια τους την πατρίδα, δολοφονημένοι για το μοναδικό παράπτωμα ότι δεν ήταν μουσουλμάνοι. Τέσσερεις μήνες νωρίτερα, ένας βομβιστής αυτοκτονίας μπήκε στην εκκλησία Μαρ Ελίας στη Δαμασκό την ώρα της κυριακάτικης Λειτουργίας και σκότωσε περίπου είκοσι ανθρώπους, σε επίθεση που ανέλαβε μια οργάνωση απόγονος του Ισλαμικού Κράτους.

Όπως παρατηρεί η Αγιάν Χίρσι Άλι, το χαλιφάτο χάθηκε αλλά το τζιχάντ συνεχίζεται. Το έδαφος χάθηκε. Η ιδεολογία, όχι. Εξακολουθεί να βλέπει κάθε μη μουσουλμάνο ως υποτελή που πρέπει να υποταχθεί, και εξακολουθεί να σκοτώνει χριστιανούς και Εβραίους όπου μπορεί να τους φτάσει. Αυτός είναι ο εχθρός της ανοιχτής κοινωνίας. Θα περίμενε κανείς τα πανεπιστήμια της Δύσης, οι θεσμοί που χτίστηκαν για να υπερασπίζονται τη λογική και την πολυφωνία απέναντι ακριβώς σε τέτοιον φανατισμό, να τον κατονομάζουν χωρίς δισταγμό. Αντ αυτού, πάρα πολλά έχουν πάρει την άλλη πλευρά.

Δείτε το Χάρβαρντ. Τον Οκτώβριο του 2023, λίγες μέρες μετά τη σφαγή της 7ης Οκτωβρίου, δύο μεταπτυχιακοί φοιτητές επιτέθηκαν σε έναν Ισραηλινό συμφοιτητή τους σε μια διαμαρτυρία μέσα στην πανεπιστημιούπολη. Και οι δύο κατηγορήθηκαν για σωματική βία. Οι κατηγορίες οδηγήθηκαν σε ένα πρόγραμμα εναλλακτικής μεταχείρισης και αργότερα αποσύρθηκαν, και η απάντηση του πανεπιστημίου δεν ήταν πειθαρχία αλλά επιβράβευση. Σύμφωνα με τον εβραϊκό Τύπο, ο ένας από τους δύο τοποθετήθηκε στη νομική επιθεώρηση του Χάρβαρντ και έλαβε μια υποτροφία αξίας περίπου εξήντα πέντε χιλιάδων δολαρίων, ενώ ο άλλος τιμήθηκε στην πανεπιστημιούπολη, αντί να τιμωρηθεί. Το μήνυμα προς κάθε Εβραίο φοιτητή ήταν σαφές. Σήκωσε χέρι σε έναν Ισραηλινό και ο θεσμός θα σου βρει μια θέση.

Το Κολούμπια είπε την ίδια ιστορία από την άλλη άκρη. Όταν ο καθηγητής Σάι Νταβιντάι άρχισε να καταγράφει την παρενόχληση των Εβραίων φοιτητών, εκείνος που αποκλείστηκε από την πανεπιστημιούπολη δεν ήταν οι θύτες. Ήταν ο Νταβιντάι. Αυτός που κατονόμασε το πρόβλημα έγινε το πρόβλημα.

Ο Νταβιντάι ονομάζει αυτό που πολεμά Αμερικανικό Διανοητικό Αντισημιτισμό, και ο όρος είναι ακριβής. Δεν είναι το παλιό μίσος του δρόμου, αλλά μια εκδοχή του με περγαμηνές, ντυμένη με τη γλώσσα της δικαιοσύνης και της αντιαποικιοκρατίας, όπου η καταστροφή του μοναδικού εβραϊκού κράτους γίνεται προοδευτική υπόθεση και ο Εβραίος φοιτητής γίνεται ο κατάπιεστής που του αξίζει ό,τι πάθει. Μετά την 7η Οκτωβρίου έπαψε να κρύβεται. Στήθηκαν καταυλισμοί, Εβραίοι φοιτητές άκουσαν να τους λένε να αποφεύγουν τμήματα της ίδιας τους της πανεπιστημιούπολης για την ασφάλειά τους, και ο εκφοβισμός επαναταξινομήθηκε σε διαμαρτυρία. Ένα ειδικό τεύχος του From the Academy, υπό την αιγίδα του Ιδρύματος Αγιάν Χίρσι Άλι και του Κέντρου Μάρτιν για την Ακαδημαϊκή Ανανέωση, κατέγραψε, σε ίδρυμα μετά το ίδρυμα, πώς οι διοικήσεις στις οποίες έχει εμπιστευθεί τη διάπλαση των νέων απλώς κοίταξαν αλλού, και ενίοτε έκαναν και χειρότερα.

> **Ένας θεσμός που δεν ξεχωρίζει το θύμα από τον θύτη, που επιβραβεύει τον φοιτητή που χτυπά και φιμώνει τον καθηγητή που διαμαρτύρεται, έχει χάσει όχι απλώς το θάρρος του αλλά τον λόγο ύπαρξής του**

Τίποτα από αυτά δεν πρέπει να υποτιμηθεί ως ακαδημαϊκή διαμάχη, μακριά από τον πραγματικό κόσμο. Η πανεπιστημιούπολη είναι ο τόπος όπου μια κοινωνία εκπαιδεύει εκείνους που θα την κυβερνήσουν. Ο φοιτητής που μαθαίνει σήμερα ότι η δολοφονία Εβραίων μπορεί να δικαιολογηθεί ως αντίσταση είναι ο αυριανός δημοσιογράφος, δικηγόρος, δημόσιος λειτουργός και νομοθέτης, και θα κουβαλήσει το μάθημα σε θεσμούς με πραγματική εξουσία πάνω σε πραγματικές ζωές. Ό,τι ψιθυρίζεται σε ένα σεμινάριο τη μια δεκαετία, γράφεται σε πολιτική την επόμενη. Έτσι χάνει ένας πολιτισμός τη θέληση να αμυνθεί, όχι σε μια μάχη, αλλά σε μια αίθουσα διδασκαλίας, μια έντεχνη υπεκφυγή τη φορά.

Η δυσάρεστη αλήθεια είναι ότι αυτό δεν είναι δυσλειτουργία. Είναι η μηχανή να δουλεύει όπως χτίστηκε. Τα ίδια πανεπιστήμια που δεν καταφέρνουν να καταδικάσουν τον πανηγυρισμό της Χαμάς δεν δυσκολεύονται καθόλου να καταδικάσουν όσους αντιδρούν σε αυτόν. Η ηθική διαύγεια, η απλή ικανότητα να πεις ότι η σφαγή πιστών είναι κακό και ότι όσοι την χειροκροτούν δεν είναι ακτιβιστές αλλά συνεργοί, είναι η μόνη ικανότητα που οι θεσμοί αυτοί έμαθαν τον εαυτό τους να καταπνίγει. Έχουν λεξιλόγιο για τα πάντα, εκτός από την κατονομασία του εχθρού.

Και τα πανεπιστήμια είναι μόνο η πιο αιχμηρή άκρη μιας ευρύτερης παραίτησης. Στις 10 Νοεμβρίου ένα αιγυπτιακό δικαστήριο ενέταξε τριάντα πέντε ισλαμιστικές οργανώσεις με έδρα την Ευρώπη και τριάντα έξι άτομα στον κατάλογο τρομοκρατίας για πέντε χρόνια, ανάμεσά τους το Συμβούλιο των Μουσουλμάνων της Ευρώπης, τη Μουσουλμανική Ένωση της Βρετανίας, τους Μουσουλμάνους της Γαλλίας και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Φάτουα και Έρευνας. Ό,τι και αν σκέφτεται κανείς για την Αίγυπτο του Προέδρου Σίσι, που δεν είναι φίλος της ελευθερίας, η αντίθεση εξακολουθεί να καταδικάζει την Ευρώπη. Μια κυβέρνηση που πραγματικά φοβάται τη Μουσουλμανική Αδελφότητα την μεταχειρίζεται ως την υπαρξιακή απειλή που είναι, ενώ οι κυβερνήσεις της Βρετανίας, της Γαλλίας και του Βελγίου μεταχειρίζονται το ίδιο κίνημα ως εταίρο για διάλογο, ως αντικείμενο κοινωνιολογικής μελέτης, ως κοινότητα προς ενσωμάτωση στο όνομα της συνοχής. Όπως γράφει η Αγιάν Χίρσι Άλι, οι Ευρωπαίοι ηγέτες θα έπρεπε να ντρέπονται που μια αυταρχική εξουσία στο Κάιρο βλέπει αυτό που οι δημοκρατίες της Ευρώπης αρνούνται να δουν.

Το γιατί οι ίδιες οι ακαδημίες ενός πολιτισμού παίρνουν το μέρος της ιδεολογίας που τον θέλει νεκρό είναι ερώτημα με βαθύτερη απάντηση από την πολιτική, και το εξετάζω σε ένα συνοδευτικό κείμενο για το τι έκανε το πανεπιστήμιο στην ίδια την ιδέα της αλήθειας. Το πρώτο όμως που πρέπει να ειπωθεί είναι το απλούστερο, και δεν χρειάζεται καμία θεωρία. Ένας θεσμός που δεν ξεχωρίζει το θύμα από τον θύτη, που επιβραβεύει τον φοιτητή που χτυπά και φιμώνει τον καθηγητή που διαμαρτύρεται, έχει χάσει όχι απλώς το θάρρος του αλλά τον λόγο ύπαρξής του. Ένα πανεπιστήμιο οφείλει να αναζητά την αλήθεια και να παραδίδει έναν πολιτισμό που αξίζει να κληρονομηθεί. Όποιο δεν κάνει κανένα από τα δύο δεν είναι ουδέτερο έδαφος. Είναι εχθρικό έδαφος με καλή διεύθυνση.

Οι νεκροί της Ιορδανίας και της Δαμασκού δεν θα βοηθηθούν από ένα σεμινάριο περί αμφισβητούμενων αφηγήσεων. Σκοτώθηκαν από ανθρώπους που πιστεύουν, με απόλυτη βεβαιότητα, ότι ο άπιστος πρέπει να υποταχθεί ή να πεθάνει. Το ελάχιστο που μπορούν να κάνουν οι κληρονόμοι του Διαφωτισμού είναι να πιστέψουν, με την ίδια βεβαιότητα, ότι οι δολοφόνοι αυτοί κάνουν λάθος, και να το πουν χωρίς συγγνώμη. Αν τα πανεπιστήμια δεν το κάνουν, το καθήκον περνά σε όλους εμάς τους υπόλοιπους, και οφείλουμε να είμαστε ειλικρινείς για το τι έχει ήδη κοστίσει η σιωπή τους, και για το τι θα κοστίσει αν την θεωρήσουμε εκλέπτυνση αντί για παράδοση.

** Αναπληρωτής Καθηγητής Νομικής στο Λονδίνο και διδάκτωρ Νομικής του King's College London, με ειδίκευση στο Δημόσιο Διεθνές Δίκαιο, τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τη Φιλοσοφία του Δικαίου. Ελληνοκύπριος και κλασικός φιλελεύθερος, αρθρογραφεί στον κυπριακό και στον διεθνή Τύπο για τα διεθνή δικαστήρια, την ελευθερία του λόγου και τα νομικά θεμέλια της Δύσης.*
https://christoforosioannidis.com/

Ο πόλεμος στην Ουκρανία: Η Ευρώπη και η Κυπριακή Δημοκρατία

ΑΠΟΨΗ
ΔΡ ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΘΕΟΔΟΥΛΟΥ*

Ο πόλεμος της Ουκρανίας δεν φαίνεται να τελειώνει και βρίσκεται στον πέμπτο του χρόνο. Η Ρωσία δεν φαίνεται να κάνει μεγάλη πρόοδο στον στρατιωτικό τομέα.

Οι Ευρωπαίοι συνεχίζουν να δίδουν εισφορές στην Ουκρανία για το θέμα του πολέμου. Η ευρωπαϊκή υποστήριξη προς την Ουκρανία είναι, ως γνωστόν, μεγάλη. Τελευταία, ο Γερμανός Καγκελάριος Merz κάλεσε τις χώρες – μέλη της ΕΕ να δίδουν την οικονομική συμβολή τους στην Ουκρανία, γιατί, κατά τον Καγκελάριο, «υποστηρίζοντας την Ουκρανία είναι κάτι που προέρχεται από την ευρωπαϊκή μας ασφάλεια, που είναι αδιαίρετη» (βλ. Sophie Fay Et Philippe Jacqui "La mise en garde de Merz aux europeens", Le Monde, 13 novembre, 2026, p.4).

Φαίνεται δε ότι οι Ευρωπαίοι προσκλήθηκαν να λάβουν μέρος στις προσεχείς διαπραγματεύσεις για το Ουκρανικό δίπλα στις ΗΠΑ. Η Ρωσία δεν φαίνεται, όμως, ακόμη να απεδέχθη αυτήν την εξέλιξη (βλ. Philippe Jacque et Benjamin Quenelle, "Ukraine: Les Europees invites a la table des negotiations", Le Monde, 14 novembre, 2026, p.5).

Βλέπουμε, λοιπόν, το τεράστιο ενδιαφέρον και την ανάμειξη της ΕΕ στο πρόβλημα της Ουκρανίας. Η οποία δεν είναι μέλος της ΕΕ. Και διερωτάται κάποιος: Τι γίνεται με την Κυπριακή Δημοκρατία; Η Κυπριακή Δημοκρατία υπέστη εισβολή από την Τουρκία το 1974. Από τότε, περίπου 38% του εδάφους της είναι κατειλημμένο από την Τουρκία, που διατηρεί περίπου 40.000 στρατιώτες στα κατεχόμενα κυπριακά εδάφη. Δέχεται δε όλων των ειδών τις επιθέσεις, τις προσβολές, τις απειλές, από τότε από την Τουρκία η Κυπριακή Δημοκρατία, που είναι παρεμπιπτόντως Μέλος του ΟΗΕ και της ΕΕ.

Ο ηγέτης της Τουρκίας και οι σύντροφοί του μας απειλούν και μας προσβάλλουν καθημερινά. Το τελευταίο επεισόδιο ήταν στην Αττάλεια. Σε διεθνή διάσκεψη ο ηγέτης της Τουρκίας δεν ήθελε να προσκαλέσει την Κυπριακή Δημοκρατία. Στο τέλος αναγκάστηκε να το πράξει και, παρ' όλον ότι ήταν ο οικοδεσπότης, δεν υπεδέχθη τον Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας όπως υπεδέχθη όλους τους άλλους αρχηγούς κυβερνήσεων. Δεν έχασε, βέβαια, τίποτε η Κυπριακή Δημοκρατία, αλλά ο «μεγάλος Τούρκος».

Που θέλει να μπει και στην Ευρώπη! Με όλην αυτήν τη συμπεριφορά!

Είναι καιρός, πλέον, η ΕΕ να λάβει τη θέση της και να υπερασπίσει τον εαυτόν της. Δεν μπορεί μια χώρα να προσβάλλει ένα Κράτος – Μέλος της ΕΕ, να κατέχει μέρος του εδάφους της, που είναι ευρωπαϊκό έδαφος, και η Ευρώπη να μένει αμέτοχη και απαθής. Και να συνεχίζει να συνομιλεί με την ασιατική αυτή χώρα, που θέλει να εισέλθει στην ΕΕ.

Η Κύπρος απαιτεί από την ΕΕ την ίδια μεταχείριση, της οποίας τυγχάνει η Ουκρανία.

c.a.theodoulou@theodoulou.cy
**Νομικός, πολιτικός επιστήμων, διεθνολόγος και πολιτικός αναλυτής*

Αγγλικές μηχανορραφίες με τον τουρκικό παράγοντα

ΑΠΟΨΗ
ΔΑΝΟΣ Π. ΣΟΥΚΙΟΥΡΟΓΛΟΥ*

Η διαχρονική προσπάθεια της τουρκικής προπαγάνδας -αλλά και της αγγλικής διπλωματίας- να παρουσιάσουν την εμπλοκή της Άγκυρας στο Κυπριακό ως δήθεν «αυθόρμητη αντίδραση» για την προστασία των ομογενών της, αποτελεί ένα από τα μεγαλύτερα ιστορικά παραπoιήματα της νεότερης Ιστορίας μας.

Η ιστορική αλήθεια, όπως αποκαλύπτεται μέσα από τα ίδια τα επίσημα διπλωματικά αρχεία των Μεγάλων Δυνάμεων, είναι τελείως διαφορετική: Η Τουρκία δεν ενεπλάκη αυτόβουλα· ενθαρρύνθηκε και σύρθηκε συνειδητά από τη Βρετανική Αποικιοκρατία, προκειμένου να καταστεί το αναγκαίο «αντίβαρο» απέναντι στον δίκαιο αγώνα του κυπριακού λαού για Αυτοδιάθεση και Ένωση.

Αποκαλυπτικά έγγραφα από το 1954 έρχονται στην επιφάνεια και αποδεικνύουν την αγγλική αποικιοκρατική, βρόμικη πολιτική. Στα επίσημα αρχεία του Αμερικανικού Υπουργείου Εξωτερικών (Foreign Relations of the United States - FRUS, 1952–1954, Vol. VIII), διασώζεται ένα άκρως απόρρητο τηλεγράφημα, που φωτίζει πλήρως το παρασκήνιο εκείνης της κρίσιμης εποχής.

Στις 26 Φεβρουαρίου 1954 -λίγους μήνες πριν η ελληνική Κυβέρνηση του Στρατάρχη Αλέξανδρου Παπάγου καταθέσει την πρώτη επίσημη προσφυγή της στον ΟΗΕ, διεκδικώντας την εφαρμογή της αρχής της αυτοδιάθεσης για τον κυπριακό λαό, ώστε να τερματιστεί ο αγγλικός ζυγός και να πραγματοποιηθεί η Ένωση με την Ελλάδα- ο Αμερικανός Πρέσβης στην Άγκυρα, Warren, αποστέλλει προς το Στέιτ Ντιπάρτμεντ το τηλεγράφημα με αριθμό 362. Σε αυτό καταγράφει τη μυστική συνομιλία που είχε με τον Τούρκο τότε Υφυπουργό Εξωτερικών, Nuri Birgi.

Ο Birgi αποκαλύπτει ανοικτά στον Αμερικανό διπλωμάτη ότι οι Βρετανοί ήταν εκείνοι που προσέγγισαν πρώτοι τους Τούρκους, προκειμένου να βολιδοσκοπήσουν τις αντιδράσεις τους σε περίπτωση που η Ελλάδα έφερνε το Κυπριακό στα Ηνωμένα Έθνη.

> **Η απουσία συγκροτημένης εθνικής στρατηγικής μάς εγκλωβίζει να διαπραγματευόμαστε σε μια λανθασμένη βάση υποχωρήσεων και ψευδαισθήσεων, αγνοώντας τις πραγματικές γενεσιουργές αιτίες του τουρκικού επεκτατισμού**

Οι Τούρκοι, ήδη ενθαρρυμένοι από την αγγλική πρωτοβουλία, διαμήνυσαν ότι αν η προσφυγή πραγματοποιηθεί, θα προβάλουν αμέσως τα δικά τους «συμφέροντα» και θα απαιτήσουν συμμετοχή σε οποιαδήποτε αγγλοελληνική διαπραγμάτευση. Παράλληλα, όπως αποκαλύπτει το τηλεγράφημα, οι Βρετανοί ζήτησαν από την Άγκυρα να συντονιστεί μαζί τους ώστε να ασκηθεί πίεση προς την Ουάσιγκτον, προκειμένου οι ΗΠΑ να αποτρέψουν την Αθήνα από το να κάνει το βήμα στον ΟΗΕ.

Στο ίδιο έγγραφο, ο Birgi στοχοποιεί ανοικτά τον Γενικό Διευθυντή του ελληνικού Υπουργείου Εξωτερικών, Αλέξη Κύρου, αποδίδοντας την κινητικότητα της Ελληνικής διπλωματίας στις δικές του πατριωτικές πεποιθήσεις.

Το τηλεγράφημα αυτό αποτελεί αδιάψευστη απόδειξη ότι η Βρετανία, βλέποντας την κατάρρευση της αποικιακής της κυριαρχίας, εφάρμοσε με απόλυτο κυνισμό τη διαβόητη τακτική τού «διαιρεί και βασίλευε».

Ήδη από τη Συνθήκη της Λωζάννης το 1923 (Άρθρα 16, 20 και 21), η Τουρκία είχε παραιτηθεί ρητά, επίσημα και αμετάκλητα από κάθε ιστορικό, νομικό ή κυριαρχικό δικαίωμα επί της Κύπρου. Από το 1923 έως το 1954, η Άγκυρα δεν είχε κανένα νομικό ή πολιτικό έρεισμα εμπλοκής. Ήταν η αγγλική αποικιακή πολιτική εκείνη που την ανέσυρε από το περιθώριο, την κατέστησε τεχνητά «ενδιαφερόμενο μέρος» και της άνοιξε την όρεξη για την αναζωπύρωση της τουρκικής επιβουλής.

Λίγους μήνες μετά το τηλεγράφημα Warren, τον Ιούλιο του 1954, ο Βρετανός Υφυπουργός Εξωτερικών (Αποικιών) Henry Hopkinson προέβαινε στη διαβόητη δήλωση στη Βουλή των Κοινοτήτων ότι η Κύπρος «ουδέποτε» (the «Never» statement) θα μπορούσε να ελπίζει σε πλήρη ανεξαρτησία. Η δημόσια αλαζονεία τού «ουδέποτε» συνδυαζόταν έτσι με τη μυστική αγγλοτουρκική συνεννόηση στο παρασκήνιο.

Αυτή η διαχρονική αγγλική μεθόδευση δεν έμεινε περιορισμένη στη δεκαετία του 50· επαναλήφθηκε με τραγικότερο τρόπο το 1974. Όπως ακριβώς το 1954 η Βρετανία έσυρε την Τουρκία στο προσκήνιο, έτσι και το 1974 παρακολούθησε με συνενοχική σιωπηλή ενθάρρυνση την τουρκική εισβολή, αποφεύγοντας να τηρήσει τις υποχρεώσεις της ως εγγυήτρια δύναμη και διασφαλίζοντας απλώς την ασφάλεια των δικών της στρατιωτικών Βάσεων στο νησί.

Η ιστορική αυτογνωσία δεν είναι παρελθοντολογία· είναι ο μόνος ασφαλής οδηγός για το παρόν και ιδίως το μέλλον.

Όταν σήμερα παρακολουθούμε την Άγκυρα να προβάλλει αδιάλλακτες αξιώσεις και τη διεθνή κοινή γνώμη να εγκλωβίζεται στην πλάνη περί «δικοινοτικής διαφοράς», οφείλουμε να θυμόμαστε πώς ξεκίνησε η τραγωδία. Η εμπλοκή της Τουρκίας υπήρξε το κατασκεύασμα μιας αποικιοκρατικής τακτικής που θυσίασε τη δικαιοσύνη και την ιστορική αλήθεια στον βωμό των γεωπολιτικών σκοπιμοτήτων και αποικιοκρατικών συμφερόντων.

Το τραγικότερο όμως δεν είναι μόνο ότι οι ξένοι υιοθέτησαν αυτό το αφήγημα. Είναι ότι εμείς οι ίδιοι το δεχτήκαμε. Εγκλωβιστήκαμε σε αυτό και καθόμαστε εδώ και δεκαετίες να συζητούμε «λύση» πάνω σε ένα τεχνητό και ανύπαρκτο αγγλοτουρκικό κατασκεύασμα, χωρίς να προωθήσουμε ή να διεξαγάγουμε καμία ουσιαστική διεθνή εκστρατεία προβολής για να παρουσιάσουμε την ωμή πραγματικότητα.

Η απουσία συγκροτημένης εθνικής στρατηγικής μάς εγκλωβίζει να διαπραγματευόμαστε σε μια λανθασμένη βάση υποχωρήσεων και ψευδαισθήσεων, αγνοώντας τις πραγματικές γενεσιουργές αιτίες του τουρκικού επεκτατισμού. Μπροστά σε αυτά τα αδιαμφισβήτητα ιστορικά γεγονότα, η πολιτική μας ηγεσία οφείλει επιτέλους να συνειδητοποιήσει ότι βρισκόμαστε σε λάθος δρόμο. Επιβάλλεται άμεση αλλαγή πορείας και επανακαθορισμός της συνολικής μας πολιτικής. Μακριά από ξενόφερτες παγίδες.

***Μόνιμος κάτοικος Μελβούρνης**

Η εκ περιτροπής Προεδρία κατά τον διεθνή και ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό

ΑΠΟΨΗ
ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ Λ. ΟΜΗΡΟΥ*

Αμυδρή παραμένει η ελπίδα για ουσιαστική πρόοδο στις προσπάθειες επανέναρξης διαπραγματεύσεων, μετά την τριμερή συνάντηση Ολγκίν, Χριστοδουλίδη, Ερχιουρμάν.

Η επίτευξη συμφωνίας για διάνοιξη δύο οδοφραγμάτων ήσσονος σημασίας και άλλα ζητήματα επίσης επουσιώδη, μαρτυρούν την έλλειψη ουσιαστικής προόδου, εξαιτίας της συνεχιζόμενης τουρκικής αδιαλλαξίας.

Μόνη ακτίδα ελάχιστης αισιοδοξίας η συμφωνία για προσεχή τριμερή συνάντηση υπό τον απερχόμενο Γ.Γ. του ΟΗΕ, Αντόνιο Γκουτέρες.

Με τον Ταγίπ Ερντογάν να δηλώνει, την ημέρα της συνάντησης της Λευκωσίας, την τουρκική εμμονή σε λύση δύο κρατών. Και με αμετακίνητη τη θέση Ερχιουρμάν για αποδοχή από ε/κ πλευράς της εκ περιτροπής Προεδρίας και της κυριαρχικής ισότητας.

Και ξενίζει η επιμονή Ερχιουρμάν να θέτει μάλιστα ως όρο, να αποδεχθεί η ε/κ πλευρά την εκ περιτροπής Προεδρία, για να αποδεχθεί την πραγματοποίηση νέων διαπραγματεύσεων.

Ξενίζει ακόμα περισσότερο η κ. Ολγκίν, δηλώνοντας ότι η εκ περιτροπής Προεδρία πρέπει να τεθεί ως πρώτο θέμα στις διαπραγματεύσεις. Όχι τα στρατεύματα, οι εγγυήσεις, το μονομερές δικαίωμα επέμβασης, όχι η ενότητα του κράτους, των θεσμών, της οικονομίας, όχι το είδος του ομοσπονδιακού πολιτεύματος, όχι η επιστροφή εδαφών, όχι οι περιουσίες, όχι τα ανθρώπινα δικαιώματα και οι βασικές ελευθερίες, όχι το θέμα των εποίκων. Η εκ περιτροπής Προεδρία.

Μια πρόταση που διαιωνίζει τις διαχωριστικές τάσεις με βάση εθνοτικά κριτήρια, παραβιάζει την αρχή της πλειοψηφίας, που αποτελεί τον πυρήνα του νοήματος της Δημοκρατίας και συγκρούεται με τον διεθνή και ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό.

> **Έχει υποδειχθεί κατ' επανάληψιν ότι ένα Σύνταγμα που παραβιάζει την αρχή της πλειοψηφίας οδηγεί, αργά ή γρήγορα, κατά τρόπο νομοτελειακό στη σύγκρουση έννομης τάξης και Ιστορίας**

Έχει υποδειχθεί κατ' επανάληψιν ότι ένα Σύνταγμα που παραβιάζει την αρχή της πλειοψηφίας οδηγεί, αργά ή γρήγορα, κατά τρόπο νομοτελειακό στη σύγκρουση έννομης τάξης και Ιστορίας. Όχι της Ιστορίας που διαμορφώνει η βία, η κατοχή και ο πόλεμος, αλλά αυτής που διαμορφώνεται ως διαδικασία κοινωνικής εξέλιξης κάτω από συνθήκες ειρήνης και δημοκρατίας.

Τονίστηκε ότι, όταν μια μειοψηφία λόγω της βίας και του εκβιασμού των τετελεσμένων αξιώνει ρόλο ίσου πολιτειακού βάρους με την πλειοψηφία, το Σύνταγμα που θα αποτυπώσει αυτήν την υποβάθμιση της ιστορικής πραγματικότητας θα έχει και ημερομηνία λήξης.

Στη ρύθμιση για εκ περιτροπής Προεδρία στη μελλοντική συνταγματική λύση του Κυπριακού, είναι προφανές ότι αγνοείται παντελώς η σχέση πλειοψηφίας και μειοψηφίας, ενώ περαιτέρω το κριτήριο της εθνοτικής καταγωγής θα διαιωνίζει και θα αναπαράγει τις διαχωριστικές τάσεις, η δε στάθμιση της ψήφου των Ελληνοκυπρίων θα υποβαθμίσει σε δεύτερης κατηγορίας πολίτες.

Να αναφέρουμε και το εξής: Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εκδίκαζε την προσφυγή δύο πολιτών της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης εναντίον της άρνησης της Κυβέρνησης της χώρας να τους επιτρέψει να είναι υποψήφιοι για την Προεδρία. Δύο πολίτες της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης, ένας εβραϊκής καταγωγής και ένας καταγωγής «Ρομά», υπέβαλαν αίτηση να είναι υποψήφιοι για την Προεδρία της χώρας. Οι αιτήσεις τους απορρίφθηκαν, αφού το Σύνταγμα της χώρας προβλέπει ότι μόνο πολίτες που είναι εγγεγραμμένοι στους τρεις «συνιστώντες λαούς» που είναι ο Σερβικός, ο Βοσνιακός και ο Κροατικός, μπορούσαν να θέσουν υποψηφιότητα.

Ωστόσο το ΕΔΑΔ αποφάνθηκε ότι η άρνηση της Κυβέρνησης της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης κρίθηκε ως ευρισκόμενη σε ευθεία σύγκρουση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Σύμφωνα με την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, ημερομηνίας 22.12.2009, ο αποκλεισμός τους λόγω της εθνότητάς τους, συνιστούσε παραβίαση της απαγόρευσης δυσμενούς διάκρισης.

Το Δικαστήριο απέρριψε τη θέση της Κυβέρνησης της Βοσνίας – Ερζεγοβίνης, σύμφωνα με την οποία δεν υπήρχε παραβίαση, διότι το σχετικό κώλυμα εκλογιμότητας προβλεπόταν από τη συνταγματική ρύθμιση που ήταν αποτέλεσμα της συμφωνίας Ντέιτον για την ειρήνευση στη χώρα τους.

Το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το δικαίωμα εκλογιμότητας δεν πρέπει να στηρίζεται ή να καθορίζεται με κριτήρια εθνικής προέλευσης.

Αυτή η απόφαση του Δικαστηρίου σημαίνει αυτομάτως ότι και η εκ περιτροπής Προεδρία που προτάθηκε για το κυπριακό πρόβλημα και στηρίζεται σε κριτήρια εθνικής προέλευσης εμποδίζοντας μέλη της ε/κ κοινότητας να υποβάλλουν υποψηφιότητα στην περίοδο που προορίζεται Πρόεδρος από την τ/κ κοινότητα και αντίστροφα, συνιστά παραβίαση της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, η οποία απαγορεύει τη δυσμενή διάκριση λόγω εθνικής προέλευσης στις χώρες που έχουν επικυρώσει τη σύμβαση, όπως η Κύπρος.

Τα γεγονότα πλέον μετά από αυτήν την απόφαση ομιλούν αφ' εαυτών. RES IPSA LOQVITUS. Θα διακινδυνεύσουμε μια ευθεία σύγκρουση με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Υπάρχει όμως και ένα χαρακτηριστικό ιστορικό παράδειγμα παραβίασης της ισότητας της ψήφου. Το Αμερικανικό Σύνταγμα του 1787, το άρθρο Ι παράγραφος 2 του Συντάγματος του 1787, προέβλεπε ότι η ψήφος ενός μαύρου άρρενος -ιότε οι γυναίκες δεν είχαν δικαίωμα ψήφου- σταθμιζόταν έτσι ώστε να ισούται σε δύναμη με τα 3/5 της δύναμης της ψήφου ενός λευκού άρρενος.

Με την 14 η τροποποίηση του Αμερικανικού Συντάγματος το 1868 μετά τον εμφύλιο πόλεμο, το άρθρο αυτό που παραβίαζε κατάφωρα την ισότητα της ψήφου στη βάση φυλετικής και εθνοτικής καταγωγής, καταργήθηκε και η ισότητα της ψήφου αποκαταστάθηκε. Είναι δυνατόν αυτός ο βαθύτατος αναχρονισμός να εισάγεται αιώνες μετά στην Κύπρο;

Επιβάλλεται να γίνει κατανοητό ότι ρυθμίσεις όπως η «εκ περιτροπής Προεδρία» και η «σταθμισμένη ψήφος», που απαδούν και συγκρούονται ευθέως με τον διεθνή και τον ευρωπαϊκό νομικό πολιτισμό, αν ισχύσουν, θα οδηγήσουν σ' ένα και μόνο αποτέλεσμα. Να καταστήσουν θνησιγενές το Σύνταγμα που θα τις υιοθετήσει.

***Πρώην Πρόεδρος της Βουλής των Αντιπροσώπων**

«Ο πόλεμος Ζελένσκι δεν είναι δικός μας»: Η Ευρώπη πληρώνει έναν λογαριασμό χωρίς τέλος

ΑΠΟΨΗ
ΚΡΙΣ ΜΙΧΑΗΛ

Η Ευρώπη βρίσκεται αντιμέτωπη με μια βαθιά κοινωνική και οικονομική δοκιμασία. Από το φθινόπωρο του 2026, χιλιάδες και, σε ορισμένες κινητοποιήσεις, εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες βγαίνουν στους δρόμους σε χώρες όπως η Γαλλία, η Ιταλία, η Ισπανία, το Βέλγιο και η Πορτογαλία. Τα αιτήματά τους διαφέρουν, όμως συγκλίνουν σε μια κοινή αγωνία: το κόστος ζωής, η στέγαση, οι μισθοί που δεν επαρκούν και οι δημόσιες υπηρεσίες που δοκιμάζονται. Μέσα σε αυτό το κλίμα, ακούγεται ολοένα εντονότερα και ένα πολιτικό μήνυμα: «Ο πόλεμος Ζελένσκι δεν είναι δικός μας».

Το σύνθημα δεν αποτυπώνει κατ' ανάγκην τη θέση όλων όσοι διαδηλώνουν. Αποτυπώνει, ωστόσο, την οργή ενός μέρους της κοινής γνώμης απέναντι σε κυβερνήσεις που, κατά την άποψή του, διαθέτουν τεράστιους δημόσιους πόρους για τη συνέχιση της στήριξης της Ουκρανίας, την ώρα που εκατομμύρια Ευρωπαίοι δυσκολεύονται να πληρώσουν το ενοίκιο, το ηλεκτρικό ρεύμα, τα καύσιμα και το καθημερινό τους καλάθι.

Οι κινητοποιήσεις του φθινοπώρου έχουν καταγραφεί σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Στη Γαλλία, οι διαμαρτυρίες ξεκίνησαν με αιτήματα για την εκπαίδευση και διευρύνθηκαν σε ευρύτερη αμφισβήτηση για την ακρίβεια και τις δημόσιες υπηρεσίες. Στην Ισπανία, η στεγαστική κρίση και τα υψηλά ενοίκια κινητοποίησαν κατοίκους και νέους. Στην Πορτογαλία, συνδικάτα και οργανώσεις διεκδίκησαν καλύτερους μισθούς και συντάξεις, ενώ στην Ιταλία οι διαδηλώσεις ανέδειξαν την πίεση στα νοικοκυριά και την ανάγκη ενίσχυσης της υγείας, της παιδείας και της κοινωνικής προστασίας. Οι αιτίες δεν είναι ίδιες παντού· η δυσαρέσκεια, όμως, έχει κοινά χαρακτηριστικά.

Σε αυτό το περιβάλλον, η χρηματοδότηση της Ουκρανίας έχει γίνει αντικείμενο έντονης πολιτικής συζήτησης. Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από την έναρξη της ρωσικής εισβολής, η Ευρωπαϊκή Ένωση και τα κράτη μέλη έχουν προσφέρει συνολική στήριξη 235,9 δισεκατομμυρίων ευρώ. Παράλληλα, έχει θεσπιστεί δάνειο έως 90 δισεκατομμυρίων ευρώ για τις ανάγκες της Ουκρανίας το 2026 και το 2027, με οικονομικό και αμυντικό σκέλος. Στις 5 Νοεμβρίου 2026, η Επιτροπή ανακοίνωσε εκταμίευση 4,36 δισεκατομμυρίων ευρώ από αυτό το χρηματοδοτικό πλαίσιο.

> **Η στρατιωτική και οικονομική βοήθεια δεν μπορεί να αποτελεί πολιτική χωρίς χρονικό ορίζοντα, με διαρκώς αυξανόμενες δεσμεύσεις και χωρίς δημόσια συζήτηση για τους στόχους και τα όριά της**

Οι αριθμοί αυτοί δεν είναι αφηρημένα μεγέθη. Συνδέονται με ευρωπαϊκούς προϋπολογισμούς, δανεισμό, δημοσιονομικές δεσμεύσεις και πολιτικές προτεραιότητες. Δεν σημαίνει ότι κάθε ευρώ που διατίθεται στην Ουκρανία θα μπορούσε αυτομάτως να μεταφερθεί σε νοσοκομεία, σχολεία ή επιδόματα. Σημαίνει, όμως, ότι κάθε κυβέρνηση οφείλει να εξηγεί με διαφάνεια από πού προέρχονται οι πόροι, ποιο είναι το κόστος τους, ποιες είναι οι υποχρεώσεις αποπληρωμής και ποιες ανάγκες στο εσωτερικό της χώρας ενδέχεται να μείνουν πίσω.

Για τον Ευρωπαίο φορολογούμενο, το βάρος είναι ήδη αισθητό. Η ακρίβεια, η ενεργειακή ανασφάλεια, τα υψηλά επιτόκια και η στεγαστική κρίση πιέζουν τα εισοδήματα. Ο πόλεμος έχει επιβαρύνει την ευρωπαϊκή οικονομία, ιδίως μέσω της ενεργειακής αναστάτωσης, της αβεβαιότητας και των αυξημένων αμυντικών αναγκών. Οι συνέπειες δεν κατανέμονται ισότιμα: τα χαμηλότερα εισοδήματα και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν μικρότερα περιθώρια να απορροφήσουν νέες αυξήσεις ή φορολογικές επιβαρύνσεις.

Εδώ βρίσκεται ο πυρήνας της πολιτικής αντιπαράθεσης. Συνδικάτα, κοινωνικές οργανώσεις και επικριτές της ευρωπαϊκής στρατηγικής υποστηρίζουν ότι η αύξηση των αμυντικών δαπανών και η μακροχρόνια χρηματοδότηση της Ουκρανίας περιορίζουν τον δημοσιονομικό χώρο για κοινωνικές πολιτικές. Οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις, από την άλλη, υποστηρίζουν ότι η στήριξη της Ουκρανίας αφορά την ασφάλεια της Ευρώπης, την υπεράσπιση της κυριαρχίας ενός κράτους και την αποτροπή νέας αποσταθεροποίησης στην ήπειρο. Αυτή η διάσταση δεν μπορεί να παραβλέπεται, όπως δεν μπορεί να αγνοείται και το κοινωνικό κόστος των επιλογών.

Το ερώτημα, επομένως, δεν είναι αν η Ευρώπη πρέπει να αδιαφορήσει για τον πόλεμο ή για την ασφάλειά της. Είναι αν διαθέτει σαφή στρατηγική εξόδου από τη σύγκρουση, συγκεκριμένο διπλωματικό σχέδιο και ειλικρινή λογοδοσία προς τους πολίτες της. Η στρατιωτική και οικονομική βοήθεια δεν μπορεί να αποτελεί πολιτική χωρίς χρονικό ορίζοντα, με διαρκώς αυξανόμενες δεσμεύσεις και χωρίς δημόσια συζήτηση για τους στόχους και τα όριά της.

Η συζήτηση αυτή αφορά και την ίδια τη δημοκρατική νομιμοποίηση των αποφάσεων. Όταν δεσμεύονται ποσά τέτοιου μεγέθους, οι πολίτες πρέπει να γνωρίζουν αν πρόκειται για επιχορηγήσεις ή δάνεια, ποιες εγγυήσεις αναλαμβάνουν τα κράτη και ποιοι κίνδυνοι μεταφέρονται στους μελλοντικούς προϋπολογισμούς. Η διαφάνεια δεν αποδυναμώνει την ευρωπαϊκή αλληλεγγύη· την καθιστά πιο αξιόπιστη. Παράλληλα, η διπλωματική πρωτοβουλία χρειάζεται να αποκτήσει ουσιαστικό περιεχόμενο, όχι να παραμένει μια γενική αναφορά σε κάθε επίσημη δήλωση και δημόσιο έλεγχο.

Οι εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες που συμμετέχουν στις ευρωπαϊκές κινητοποιήσεις δεν εκφράζουν όλοι την ίδια άποψη για την Ουκρανία. Στέλνουν, όμως, ένα σαφές μήνυμα ότι η καθημερινή ανασφάλεια δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως δευτερεύον ζήτημα. Οι κυβερνήσεις οφείλουν να ακούσουν τη διαμαρτυρία, να προστατεύσουν το κοινωνικό κράτος και να εξηγήσουν με στοιχεία τις επιλογές τους.

Η Ευρώπη δεν μπορεί να οικοδομήσει ασφάλεια πάνω στην κοινωνική εξάντληση των πολιτών της. Η ειρήνη, η διπλωματία και η προστασία της κοινωνικής συνοχής πρέπει να βρίσκονται στο ίδιο τραπέζι. Γιατί, τελικά, ο λογαριασμός κάθε παρατεταμένης κρίσης φτάνει στους φορολογουμένους. Και αυτοί δικαιούνται να ρωτούν πόσο ακόμη θα πληρώνουν, για ποιον σκοπό και με ποια προοπτική.

Υ.Γ.: Κάποιοι με πολλαπλές συντάξεις τρώνε με χρυσά κουτάλια, την ώρα που χιλιάδες χαμηλοσυνταξιούχοι μετρούν τα ευρώ για να βγάλουν τον μήνα.

Όσο οι αριθμοί στα χαρτιά βαφτίζουν τη δημοσιονομική ισορροπία «επιτυχία» και η Πολιτεία επιδεικνύει ανοχή απέναντι στα προκλητικά προνόμια των λίγων, η πραγματικότητα δεν μπορεί να κρυφτεί πίσω από τεχνοκρατικές δικαιολογίες και επικοινωνιακά τεχνάσματα.

Δεν πρόκειται απλώς για μια ακόμη άδικη κοινωνική ανισότητα. Πρόκειται για την ηθική χρεοκοπία ενός συστήματος που απαιτεί διαρκώς θυσίες από τους αδύναμους, ενώ επιδεικνύει αξιοθαύμαστη γενναιοδωρία απέναντι στους πολλαπλά ευνοημένους. Ενός συστήματος που αφήνει ανθρώπους οι οποίοι εργάστηκαν και πλήρωναν εισφορές μια ολόκληρη ζωή να αγωνιούν για την επιβίωσή τους, την ίδια ώρα που κάποιοι απολαμβάνουν πολλαπλές συντάξεις και προνόμια.

Χιλιάδες χαμηλοσυνταξιούχοι στην Κύπρο βρίσκονται αντιμέτωποι με τη φτώχια, την ακρίβεια και την ανασφάλεια. Άνθρωποι που δεν ζητούν προνόμια, αλλά το αυτονόητο: να μπορούν να ζήσουν με αξιοπρέπεια. Και απέναντί τους ένα σύστημα που μοιάζει να έχει χάσει κάθε αίσθηση κοινωνικής δικαιοσύνης.

Όταν η αξιοπρέπεια των ηλικιωμένων μετατρέπεται σε δημοσιονομικό κόστος, ενώ τα προνόμια των ισχυρών παραμένουν ανέγγιχτα, το πρόβλημα δεν είναι πλέον μόνο οικονομικό. Είναι βαθύτατα πολιτικό, κοινωνικό και ηθικό.

Αυτό δεν είναι κοινωνικό κράτος δικαίου. Είναι ένα σύστημα δύο μέτρων και δύο σταθμών, όπου για τους πολλούς επιφυλάσσονται περικοπές και στερήσεις και για τους λίγους εξασφαλίζονται προνόμια.

Καμαρώστε το κράτος δικαίου!

Γιατί δεν ζητείται η επιστροφή των αυθεντικών κτηματολογικών μητρώων της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου;

ΑΠΟΨΗ
ΑΝΔΡΕΑΣ Δ. ΣΥΜΕΟΥ*

1. Πριν από το ξέσπασμα των ταραχών του 1963-1964 το Επαρχιακό Κτηματολόγιο Λευκωσίας στεγαζόταν στον τουρκικό τομέα της Λευκωσίας. Μετά τις ταραχές, και συγκεκριμένα περί το 1967, έγινε συμφωνία κυρίων και επεστράφησαν στις Αρχές της Δημοκρατίας τα μητρώα που αφορούσαν Ε/κ ή κατά πλειοψηφία ε/κ ενορίες και κοινότητες. Κατά καιρούς οι Τ/κ «δάνειζαν» στο επίσημο Κτηματολόγιο και κάποια από τα μητρώα που είχαν ακόμα στην κατοχή τους ώστε να διενεργούνται δικαιοπραξίες, είτε μεταξύ Ε/κ είτε μεταξύ Τ/κ, στις συγκεκριμένες ενορίες/κοινότητες που κάλυπταν αυτά τα μητρώα. Οι δικαιοπραξίες διενεργούνταν σε σημείο της Πράσινης Γραμμής (Wolseley barracks). Με τη μεσολάβηση των Ηνωμένων Εθνών όλα τα μητρώα που είχαν στην κατοχή τους οι Τ/κ φωτογραφήθηκαν και δόθηκαν στο επίσημο Κτηματολόγιο σε μορφή microfilms, αργότερα δε τυπώθηκαν και σε χαρτί.

2. Ως αποτέλεσμα, οι τότε Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας κατάφεραν να επιτύχουν, τρία χρόνια μετά τις ταραχές, μια συμφωνία με τις τ/κ ψευδοαρχές η οποία ήταν προς όφελος και των δύο πλευρών (κυρίως της δικής μας), παρά το γεγονός ότι ο όρος «Μέτρα Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης» (ΜΟΕ) ήταν άγνωστος την εποχή εκείνη. Μια συμφωνία, ως αποτέλεσμα της οποίας το Κτηματολόγιο συνέχισε να λειτουργεί ομαλά μέχρι το 1974.

3. Τι συμβαίνει σήμερα; Πενήντα δύο χρόνια μετά την τουρκική εισβολή (και αφού στο μεταξύ μάθαμε και τι σημαίνει ΜΟΕ) δεν έγινε κατορθωτό να γίνει καμιά συμφωνία αναφορικά με τα κτηματολογικά μητρώα που βρίσκονται στην κατοχή των δύο πλευρών, με αποτέλεσμα να επικρατεί μια χαώδης κατάσταση. Το χάος δεν αφορά μόνο τις «περιουσίες που επηρεάστηκαν», δηλαδή τις ε/κ περιουσίες που βρίσκονται στις κατεχόμενες περιοχές και τις τ/κ περιουσίες που βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές, αλλά και πολλές άλλες περιουσίες, όπως π.χ. τις περιουσίες ολόκληρης της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου, τα αυθεντικά μητρώα των οποίων εξακολουθούν να βρίσκονται στην κατοχή της «ΤΔΒΚ». Ως αποτέλεσμα όλες οι συναλλαγές που αφορούν την περιοχή αυτή γίνονται στη βάση των προσωρινών μητρώων, τα οποία δημιουργήθηκαν με βάση τον περί Επαρχιακών Κτηματολογικών Γραφείων Αμμοχώστου και Κυρηνείας (Προσωριναί Διατάξεις) Νόμο 44/1984. Τα μητρώα αυτά περιέχουν, όπως είναι φυσικό, κάποια λάθη ή αμφισβητούμενες πληροφορίες αναφορικά με την ιδιοκτησία. Έχουν εντοπισθεί δύο τουλάχιστον αποφάσεις του Ανώτατου Δικαστηρίου (Πολιτικές Εφέσεις 234/15 και 306/15), όπου το Δικαστήριο εκλήθη να αποφασίσει ποιος είναι ο πραγματικός ιδιοκτήτης σε δύο διαφιλονικούμενες, λόγω μη πρόσβασης στα αυθεντικά μητρώα, περιουσίες στον Δήμο Παραλιμνίου.

4. Εύλογα τίθενται κάποια ερωτήματα:

α) Τα αυθεντικά μητρώα της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου εξακολουθούν να υφίστανται ή έχουν καταστραφεί;

β) Σε ποια κατάσταση βρίσκονται μετά από πενήντα δύο χρόνια αχρησίας;

γ) Πέρασε ποτέ από το μυαλό μας η ιδέα να ζητηθεί η επιστροφή τους, δεδομένου ότι είναι παντελώς άχρηστα για την άλλη πλευρά; Αν όχι, γιατί;

δ) Μήπως υπάρχουν σκοπιμότητες για τη συνέχιση της χρήσης των προσωρινών μητρώων, επειδή με την επιστροφή των αυθεντικών μητρώων θα διαπιστωθεί ότι κάποια από τα προσωρινά είναι λανθασμένα με αποτέλεσμα να ακυρωθούν αγοραπωλησίες και να κινδυνεύσουν αναπτύξεις εκατομμυρίων;

5. Μπορεί κάποιος να ισχυριστεί ότι η άλλη πλευρά δεν έχει κανένα κίνητρο να επιστρέψει τα μητρώα αυτά. Απαντώ:

α) Αυτό δεν θα το μάθουμε ποτέ αν δεν τα ζητήσουμε,

β) τυχόν αδικαιολόγητη αρνητική απάντηση της άλλης πλευράς θα επισύρει την επίρριψη ευθυνών σε αυτήν από τα Ηνωμένα Έθνη,

γ) σε περίπτωση αρνητικής απάντησης μπορεί να δοθούν ανταλλάγματα, στην άλλη πλευρά, στο πλαίσιο των ΜΟΕ, είτε με την παροχή πληροφοριών για τις τ/κ περιουσίες, τα μητρώα των οποίων βρίσκονται στην κατοχή της πλευράς μας, είτε άλλως πως.

6. Τέλος θέλω να επαναλάβω, για μια ακόμα φορά, έστω και αν γίνομαι φορτικός, ότι όλη αυτή η χαώδης κατάσταση που επικρατεί αναφορικά με τα κτηματολογικά μητρώα και την ιδιοκτησία των περιουσιών μπορεί να επιλυθεί μόνο με τη σύσταση, στο πλαίσιο των ΜΟΕ, μιας Δικοινοτικής Τεχνικής Επιτροπής για τις περιουσίες.

** LLB, MSc (ULA), ARICS*
Πρώην επικεφαλής/ μέλος της ελληνοκυπριακής ομάδας εργασίας για το περιουσιακό

Οι βιολάρηδες είχαν τη δική τους ιστορία

Η εθνομουσικολόγος Νικολέττα Δημητρίου μιλά στη «Σημερινή» για τη μαθητεία πλάι στον μάστρο, το μεροκάματο στους γάμους και τις αλλαγές στην κυπριακή μουσική μετά το 1974

Πριν γίνουν πρόσωπα ενός βιβλίου, οι βιολάρηδες ήταν οι μάστορες της γιορτής. Πίσω από το βιολί υπήρχαν το μεροκάματο, η αγωνία του μαθητευόμενου και μια κοινωνία που άλλαζε μαζί με τη μουσική της. Η εθνομουσικολόγος και συγγραφέας Νικολέττα Δημητρίου ακολουθεί τις αφηγήσεις τους και φωτίζει μια Κύπρο πέρα από τις εύκολες νοσταλγίες. Η ίδια μιλάει στη «Σημερινή» λίγο πριν ανέβει στην Κεντρική Σκηνή της 5ης Διεθνούς Έκθεσης Βιβλίου Λεμεσού μαζί με την ερευνήτρια Μαρία Χατζηαθανασίου για την εκδήλωση «Από την προφορική αφήγηση στον γραπτό λόγο: καταγράφοντας τις ιστορίες των Κύπριων βιολάρηδων».

Αν ακούγαμε σήμερα έναν βιολάρη της παλιάς Κύπρου, τι θα μαθαίναμε για τον τόπο μας που έχουμε προ πολλού ξεχάσει; Και τι θα μας ξένιζε;

Θα σταθώ στις ιστορίες των μουσικών, στον «βίο και την πολιτεία» τους, παρά στη μουσική τους. Ακούγοντας τις ιστορίες τους, λοιπόν, θα μαθαίναμε – ή θα θυμόμασταν – ότι τα παιδιά των οποίων οι οικογένειες δεν είχαν την οικονομική δυνατότητα να τα στείλουν στο γυμνάσιο (όπου η φοίτηση γινόταν με δίδακτρα), έπρεπε να μάθουν μια τέχνη από την ηλικία των 12 ετών περίπου, με σκοπό να βγουν στο μεροκάματο.

Θα μας ξένιζε ίσως το ότι οι περισσότερες διασκεδάσεις γίνονταν χωριστά για τα δύο φύλα. Στον γάμο, για παράδειγμα, μέχρι περίπου τα μέσα του εικοστού αιώνα, άλλη μέρα χόρευαν οι άντρες και άλλη μέρα οι γυναίκες. Σε κάποια χωριά ο κανόνας αυτός ήταν πιο χαλαρός (και φυσικά δεν ήταν ο ίδιος σε όλες τις δεκαετίες), αλλά, γενικά, τα δύο φύλα διακέδαζαν χωριστά.

Ποιοι ήταν τελικά αυτοί οι άνθρωποι όταν άφηναν κάτω το βιολί; Καλλιτέχνες, μεροκαματιάρηδες, περιπλανώμενοι παρατηρητές της ζωής των άλλων; Ή κάτι που δεν χωρά εύκολα σε μια λέξη;

Οι ίδιοι οι βιολάρηδες θεωρούσαν τον εαυτό τους «μάστρο», που έκανε μια τέχνη όπως όλες τις άλλες. Στις αφηγήσεις τους κάποιοι αντιπαραβάλλουν την τέχνη τους με αυτές άλλων μαστόρων, όπως του χτίστη, του πελεκάνου (μαραγκού), του σκαρπάρη (παπουτσή) κ.λπ. Μέσα από τα ίδια τα λεγόμενά τους φαίνεται ότι για τους ίδιους «η βκιολαριτζιή» ήταν πρωτίστως χειρωνακτική δουλειά, παρά καλλιτεχνία. Η διάκριση που θέλω να κάνω εδώ φαίνεται πιο ξεκάθαρα μέσα από τους αγγλικούς όρους craft και art, με τους βιολάρηδες να τοποθετούν τον εαυτό τους στην πρώτη κατηγορία.

Με εξαίρεση κάποιους μουσικούς-ονόματα των μεγάλων αστικών κέντρων, για τους βιολάρηδες των χωριών η μουσική δεν από μόνη της αρκετή για να τους προσφέρει τα προς το ζην για ολόκληρο τον χρόνο. Τόσο οι γάμοι όσο και τα πανηγύρια ήταν εποχικές εργασίες, οπότε η μουσική για τους περισσότερους ήταν επικουρικό επάγγελμα, που συνυπήρχε με τις άλλες ασχολίες τους.

Σκαλίζοντας τις ζωές των βιολάρηδων, βρήκατε περισσότερη μουσική ή περισσότερη σιωπή; Υπήρξε κάποια ιστορία που σας άλλαξε τον τρόπο με τον οποίο βλέπετε την Κύπρο;

Η μουσική δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τη σιωπή, όπως η μέρα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς τη νύχτα. Δεν θα έλεγα ότι υπήρξε μόνο μία καθοριστική ιστορία. Η κάθε ιστορία που μοιραζόμαστε φέρνει μαζί της μια πληροφορία ή μια αίσθηση που επιβεβαιώνει, αναιρεί ή αναδιαμορφώνει το πώς αντιλαμβανόμαστε κάτι – αν, φυσικά, θέλουμε ν' ακούσουμε. Στις αφηγήσεις των βιολάρηδων βρήκα ότι με συγκινούσε ο τρόπος που μιλούσαν για τα πρώτα τους βήματα, τον φόβο και την αγωνία τους όταν πήγαιναν στο σπίτι «του μάστρου» για να μάθουν μουσική, αλλά και για την πρώτη φορά που πήγαιναν «να κάμουν γάμο». Με γοήτευαν επίσης βαθύτατα οι ιστορίες που έδειχναν πόσο τους εκτιμούσαν οι κοινότητες στις οποίες πήγαιναν να παίξουν, αφού οι μουσικοί παρείχαν μια υπηρεσία που δεν μπορούσε να παράσχει κανείς άλλος.

Πριν αρχίσουμε να χωρίζουμε τα πάντα σε ελληνικά και τουρκικά, τι γλώσσα μιλούσε η μουσική στην Κύπρο; Ή μήπως εξιδανικεύουμε κι εκείνο το παρελθόν, επειδή μας βολεύει να το θυμόμαστε πιο αθώο;

Πριν από το 1974, οι περισσότερες ομοιότητες στη μουσική των δύο κοινοτήτων παρατηρούνταν στους χορούς ή στην καθαρά οργανική μουσική. Στα τραγούδια, λόγω της χρήσης δύο διαφορετικών γλωσσών, υπήρχαν πολύ περισσότερες διαφορές και αποκλίσεις. Τα λεγόμενα «κοινά» τραγούδια που τραγουδιούνταν και στις δύο γλώσσες πριν από το 1974 ήταν λιγοστά και, συνήθως, εισαγόμενα μέσα από δίσκους γραμμοφώνου κ.λπ.

Το σημαντικό, όμως, δεν είναι το αν υπήρχε ή όχι ένα «κοινό» τραγούδι ή πέντε ή είκοσι. Το σημαντικό είναι ότι πριν από το 1974 η παραδοσιακή μουσική αναπτυσσόταν παράλληλα στις δύο κοινότητες – με ομοιότητες και διαφορές, παράλληλα όμως. Μετά το 1974 ξεκίνησε ν' αναπτύσσεται ανεξάρτητα, εξ ου και στις μέρες μας μπορεί κανείς ν' ακούσει τους όρους «ελληνοκυπριακή» και «τουρκοκυπριακή» μουσική, για ρεπερτόριο που προηγουμένως ήταν γνωστό απλώς ως «κυπριακό».

> **Η εθνομουσικολόγος και συγγραφέας Νικολέττα Δημητρίου ακολουθεί τις αφηγήσεις τους και φωτίζει μια Κύπρο πέρα από τις εύκολες νοσταλγίες**

Έχουμε μια παράξενη σχέση με την παράδοση: την αποθεώνουμε στις γιορτές και την ξεχνάμε στην καθημερινότητά μας. Τελικά διασώζουμε την κυπριακή μουσική ή συντηρούμε μια ωραία, ακίνδυνη ανάμνησή της;

Μπορεί ένα μέρος του κοινού να την ξεχνάει στην καθημερινότητά του, αλλά αυτό σίγουρα δεν ισχύει για όλους. Είναι κι αυτή μια γενίκευση που γίνεται συχνά και που χρησιμοποιείται ως εύπεπτο τσιτάτο. Ακόμα και τα ρήματα «διασώζω» και «συντηρώ» συχνότερα σε τσιτάτα παραπέμπουν, παρά σε ουσιαστική συζήτηση – που, σίγουρα, χρειάζεται πολύ περισσότερο χώρο απ' αυτόν που μας δίνεται εδώ. Πάντως δεν είμαστε εδώ για να αστυνομεύσουμε το πώς ο κόσμος βιώνει τη μουσική, παραδοσιακή ή άλλη, αν την «αποθεώνει» ή αν την «ξεχνά». Αν η οποιαδήποτε μουσική καταφέρνει να συγκινήσει και να διασκεδάσει, όποτε και να γίνεται αυτό, τότε έχει ακόμα ρόλο να επιτελέσει.

Έρχεστε στη Διεθνή Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού με ένα βιβλίο για ανθρώπους που άφησαν πίσω τους κυρίως ήχους και ιστορίες, όχι γραπτά. Τι καταφέρνει να κρατήσει ζωντανό ένα βιβλίο από μια τέτοια ζωή; Και τι φοβάστε πως χάθηκε οριστικά;

Το βιβλίο διατηρεί ζωντανές τις αφηγήσεις των μουσικών, τον τρόπο με τον οποίο οι ίδιοι μιλάνε για τον εαυτό τους, την τέχνη και τη ζωή τους. Διατηρεί επίσης το λεξιλόγιο και τον ιδιαίτερο τρόπο έκφρασής τους, μια που οι αφηγήσεις αποδίδονται στην κυπριακή διάλεκτο, όπως τη χρησιμοποιούσε ο καθένας από τους μουσικούς του βιβλίου.

Δεν θα έλεγα ότι «φοβάμαι» πως χάθηκε κάτι οριστικά, γιατί η ίδια η φύση της ζωής είναι η αλλαγή. Τα πάντα αλλάζουν γύρω μας συνεχώς και είναι μάταιο να προσπαθούμε να σταματήσουμε τη ροή. Ο κόσμος που περιγράφουν οι βιολάρηδες στις αφηγήσεις τους έχει εν πολλοίς πάψει να υπάρχει. Κι επειδή η μουσική δεν είναι ποτέ αποκομμένη από τον κόσμο που την γεννά, όπως η Κύπρος άλλαξε τον τελευταίο αιώνα, έτσι άλλαξε και η ίδια η μουσική.

Πού: 5η Διεθνής Έκθεση Βιβλίου Λεμεσού, Κεντρική Σκηνή, Χαρουπόμυλοι Λανίτη.

Πότε: Σήμερα Κυριακή, 22 Νοεμβρίου, ώρα 16:30.

ΕΙΣΟΔΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΗ

ΝΕΚΡΟΛΟΥΛΟΥΔΑ
Στον αείμνηστο Λοΐζο Σιακαλλή

ΑΝΔΡΕΑΣ ΜΟΡΦΙΤΗΣ

Αγαπημένε μου φίλε,

Σε μιαν από τις μέρες της δοκιμασίας σου, με κάλεσες μόνο μου στο κρεβάτι του πόνου σου και μου είπες ρητά, κοφτά και με απίστευτη πρεμία.«Όταν πεθάνω να μου κάνεις τον επικήδειό μου. Αλλά να είναι λιτός, χωρίς πολλά λόγια και υπερβολές». Σήμερα, αγαπημένε μου φίλε, που μας χωρίζει ο ουρανός και η γη, θα πειθαρχήσω στην επιταγή σου. Λοϊζάκο μου, όπως συνήθιζα να σε φωνάζω. Όσο μεγάλο ήταν το προνόμιο της φιλίας και της αγάπης σου, άλλο τόσο μεγάλο αλλά και δυσβάστακτο είναι το βάρος του αποχωρισμού μας από τα γήινα και τα πρόσκαιρα. Σε θαύμαζα πάντα για την οξυδέρκεια, το καθαρό σου μυαλό, την ευθύτητα του χαρακτήρα σου, τη δημιουργικότητα, την ευρυμάθεια και τον χαρισματικό τρόπο με τον οποίο αντιμετώπιζες τη ζωή και έλυνες τα προβλήματά της. Πέτυχες πάντα να είσαι στις κορυφές, σαν αετός. Κάθε προσπάθειας, κάθε αγώνα και κάθε στόχου. Καταρτισμένος, διαβασμένος, τεκμηριωμένος και μεθοδικός, διακρίθηκες στην κοινωνία, τον επιχειρηματικό κόσμο και στα κοινά. Με σεμνότητα, χωρίς τυμπανοκρουσίες, αθόρυβα και σταθερά άνοιγες δρόμους, χάραζες πορείες, έφερνες αποτελέσματα. Μεγάλη και μόνιμή σου έγνοια τα κοινά και το μέλλον της πατρίδας μας. Δεν έπαψες ποτέ να νοσταλγείς το χωριό σου, την Κώμη Κεπήρ, και να την αναπολείς στα όνειρα και τους στοχασμούς σου. Πάντα ενημερωμένος και ευαισθητοποιημένος για τις εξελίξεις και την επικαιρότητα, διατύπωνες με θάρρος και παρρησία την άποψή σου χωρίς μικροϋπολογισμούς και σκοπιμότητες. Ευθύς, τολμηρός και ρηξικέλευθος επέλεξες συνειδητά την αποχή από την ανάμειξή σου σε πολιτικές και κομματικές δραστηριότητες, ενώ κατάφερες ταυτόχρονα να είσαι πολιτικοποιημένος, ενεργός και χρήσιμος πολίτης, όσο κανένας άλλος. Μέχρι και την τελευταία σου πνοή. Καθ' όλη τη διάρκεια της πολύμηνης και σκληρής δοκιμασίας σου παρέμεινες ευθυτενής, αταλάντευτος, αξιοπρεπής και περήφανος. Δεν παραπονέθηκες ποτέ για την ατυχία της μοίρας σου να πληγείς από την επάρατη ασθένεια. Αντίθετα. Ευχαριστούσες τον Θεό που σου χάρισε αρκετά χρόνια, όπως συχνά έλεγες, για να ζήσεις μια ζωή πλούσια σε έργα και δραστηριότητες και τόσο γεμάτη σε επιτεύγματα και να δημιουργήσεις μια όμορφη οικογένεια, που στεκόταν πάντα δίπλα σου με αγάπη, εκτίμηση και θαυμασμό. Θυμάμαι με συγκλονισμό τα τελευταία σου λόγια, την τελευταία σου λέξη, που με δυσκολία μού ψιθύρισες όταν σε αποχαιρετούσα στο κρεβάτι του πόνου σου. Με κόπο κατόρθωσες να μου ψελλίσεις μια μόνο λέξη: «Ατέλειωτα». Ίσως, αγαπημένε μου φίλε, να ήθελες να μου πεις πόσο ατέλειωτα ήταν τα βάσανα από τους τελευταίους σου πόνους. Ίσως ακόμα να εννοούσες πως έμειναν ατέλειωτα τα όνειρα, τα έργα και οι ημέρες σου. Ό,τι και να εννοούσες, αγαπημένε μας Λοϊζάκη, θα το πάρεις μαζί σου στα ουράνια. Τα βάσανα των επίγειων πόνων σου έχουν τελειώσει.

Τα ατέλειωτα όνειρα και τα ημιτελή έργα σου, που συνόδευαν τον σπάνιο χαρακτήρα και την απέραντη νοημοσύνη σου, θα τα πραγματοποιήσουν τα παιδιά και τα εγγόνια σου, ακολουθώντας νομοτελειακά τους δρόμους και τις λεωφόρους που τους χάραξες ανεξίτηλα.

Όλοι εμείς θα σε θυμόμαστε πάντα με το ατέλειωτο χαμόγελο, το αστείρευτο χιούμορ και τη χαρισματική προσωπικότητά σου.

Στο καλό, λατρεμένε μας φίλε και εκλεκτέ συνάνθρωπε.

Από σήμερα, η ζωή μας θα είναι φτωχότερη.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ

Χατζηγιάννη Κλειώ, Λεωφ. Λάρνακος 129, δίπλα από το κατάστημα Ανδρέα Χαραλάμπους, τηλ.: 22333311, 22436322.

Σολωμού Ουρανία, Λεωφ. Στροβόλου & Πύθωνος 4, δίπλα από γυάλινη πολυκατοικία, Στρόβολος, τηλ.: 22313123, 22283622.

Τριανταφύλλου Φραγκίσκος Μάριος, Προδρόμου 24, απέναντι από το ιατρικό κέντρο Ευαγγελίστρια και δίπλα από το αρτοζαχαροπλαστείο Πανδώρα, Έγκωμη, τηλ.: 22332315.

Κωνσταντίνου Δημήτρης, Στασάνδρου 26 Α, Μετοχικό Φαρμακείο ΣΕΚ, τηλ.: 22764691.

Κίτσα Μαρίνα, Λεωφ. Κυριάκου Μάτση 21 Γ & Σάμου, φώτα τροχαίας, Άγιοι Ομολογητές, τηλ.: 22441780, 22420506.

Αντωνίου Ιωάννης, Γιάννου Κρανιδιώτη 64, Λατσιά, τηλ.: 22481370, 22481233.

ΛΕΜΕΣΟΣ

Θεοδώρου Δήμητρα, Ηλία Καννάουρου 19, πλησίον φώτων Ύψωνα, απέναντι από βενζίνα ΕΚΟ, Ύψωνας, τηλ.: 25393171, 99134478.

Μαλιώτη Χρυσάνθη, Γεώργιου Αβέρωφ 26, βόρεια φώτων FOUI, πλησίον Λυκείου Αγίου Ιωάννη, τηλ.: 25567939, 99461515.

Χειλημίντρης Στέφανος, Πέτρου Τσίρου 88, 900 μ. βόρεια φώτων Naafi, πλησίον φώτων Μακεδονίας (πρώην καθαριστήριο Τσοπανίδης), τηλ.: 25311001, 99981387.

Μάμιλου Ελένη, Λεωφ. Γρίβα Διγενή 3 Β, Μέγαρο Παναγίδη, έναντι Δικαστικού Μεγάρου, δίπλα από βιβλιοπωλείο Κυριάκου, τηλ.: 25368166, 99581111.

Γεωργίου Στανισλάβα, Σπύρου Κυπριανού 11, Ακαδημίας Complex, κατ. 13-14, δίπλα από Carrefour Columbia και δίπλα από PRIMETEL και MTN, Γερμασόγεια, τηλ.: 25250888, 99645595.

ΛΑΡΝΑΚΑ

Περικλέους Ζόριτσα, Λεωφ. Γρίβα Διγενή 24, μεταξύ φώτων Δροσιάς και φώτων Πυροσβεστικής, έναντι ESSO, τηλ.: 24624374, 24645918.

Κωνσταντινίδου Αναστασία, Αρχ. Μακαρίου Γ΄ 69, Λιβάδια, απέναντι από την εκκλησία Αγίας Παρασκευής, τηλ.: 24660069, 99966030.

Συμεού Ελένη, Ραφαήλ Σάντη 15, απέναντι από κλινική Τιμίου Σταυρού, τηλ.: 24254008, 99921940.

ΠΑΦΟΣ

Στέλικου Μιχαέλα, Λεωφ. Ελλάδος 38, έναντι υπεραγοράς Βλαδίμηρου, 80 μ. από κρεοπωλείο Κολιός, τηλ.: 26006101, 96719900.

Γαβριήλ Παναγιώτης, Βασιλέως Στασιοίκου 1, Πόλις Χρυσοχούς, τηλ.: 26654290, 99983021.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ

Καμηλάρης Ανδρέας, Κοραή 52, απέναντι από το Λύκειο Παραλιμνίου, Παραλίμνι, τηλ.: 23744160, 23743418.

Μαρίνου Παρασκευή, Δημοκρατίας 20 Δ, Σωτήρα, κύριος δρόμος Σωτήρας-Λιοπετρίου, τηλ.: 23743636.

ΚΕΝΤΡΑ ΕΦΗΜΕΡΙΩΝ ΠΙ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 22502019,Ιπποκράτειο Νοσοκομείο, 6-12 Ψαρών, 2408 Έγκωμη.

ΛΕΜΕΣΟΣ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 25200194, Mediterranean Hospital, Στυγός 9, 3117 Αγία Φύλα.

ΛΑΡΝΑΚΑ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 24636343, Ιατρικό Κέντρο Αγία Μαρίνα, Παύλου Βαλδασερίδη 10, 6018 Λάρνακα.

ΠΑΦΟΣ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 26848113, Ιδιωτικό Νοσοκομείο Ευαγγελισμός, Βασιλέως Κωνσταντίνου 82, 8021 Πάφος.

ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ: ΠΙ για ενήλικες & ΠΙ για παιδιά, 23849400, Πολυκλινική Λητώ, Λεωφόρος Σωτήρας 8, 5286 Παραλίμνι.

Ώρες λειτουργίας: 11.00 – 17.00. Επιπρόσθετα, το τηλεφωνικό κέντρο θα ξεκινά τη λειτουργία του 30 λεπτά πριν από την έναρξη λειτουργίας των ΥΕ.

Ετήσια Γενική Συνέλευση

Ο Παγκύπριος Αντιλευχαιμικός Σύνδεσμος «ΖΩΗ» ανακοινώνει ότι η Ετήσια Γενική Συνέλευσή του θα πραγματοποιηθεί την Κυριακή, 29 Νοεμβρίου 2026, στις 11:30 π.μ., στην αίθουσα δεξιώσεων του Ιδρύματος Λυσσαρίδη, στη Λεωφόρο Αγίων Ομολογητών 58, απέναντι από την εκκλησία Αγίων Ομολογητών, στη Λευκωσία. Θέματα Ημερησίας Διάταξης: Έκθεση πεπραγμένων του Διοικητικού Συμβουλίου, Ταμειακή Έκθεση, Παρουσίαση και έγκριση Προϋπολογισμού και Ισολογισμού, Προβλήματα και ανάγκες των ασθενών, Διάφορα θέματα. Καλούνται όλα τα μέλη του Συνδέσμου να παρευρεθούν και να συμμετάσχουν ενεργά στις εργασίες της Γενικής Συνέλευσης. Μετά την ολοκλήρωση της Συνέλευσης, θα ακολουθήσει δεξίωση με φαγητό και τόμπολα.

Εκδρομές

Το Ινστιτούτο Ελληνικού Πολιτισμού (ΙΕΠ) διοργανώνει την τελευταία του εκδρομή στην Ελλάδα για το τρέχον έτος στις 6-10 Δεκεμβρίου, στον Μύλο Ξωτικών στα Τρίκαλα, που αποτελεί το μεγαλύτερο χριστουγεννιάτικο θεματικό πάρκο στην Ελλάδα. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει επίσης: Περιηγήσεις στα Μετέωρα, στη Λίμνη Πλαστήρα, στην αλπική Πίνδο/Ελάτη/Περιούλι, στη Μονή Πόρτα Παναγιά, τη Μονή Κορώνης, στον μαγευτικό καταρράκτη της Παλαιοκαρυάς και σε άλλες πανέμορφες διαδρομές της φθινοπωρινής πολυχρωμίας. Επίσης, το ΙΕΠ ανακοινώνει τις πρώτες τρεις εκδρομές του για το 2027: 3-8 /2 Καστοριά /Γύρος Λίμνης/Μονή Μαυριώτισσας – Πρέσπες/Ψαράδες/Νησάκι Αγίου Αχιλλείου/λιμναία βαρκάδα στα ασκηταριά – Νυμφαίο/Αρκτούρος – Φλώρινα/Χιονοδρομικό κέντρο Βίγλας, Νεστόριο/Βίτσι – Μονή Τσούκας/Μελάς- Θεσσαλονίκη. Η εκδρομή διανθίζεται με μουσικοχορευτική βραδιά στο πλαίσιο της 4ης Συνόδου του ΕΠΟΔ (Ενιαίο Πολιτισμικό Δόγμα Κύπρου - Ελλάδας- Απανταχού Ελληνισμού). 13-17/3 Κυριακή Αποκριάς παραδοσιακά έθιμα στην Άμφισσα – Καθαρά Δευτέρα με το έθιμο Αλευρομουτζουρώματα στο γοητευτικό Γαλαξίδι - εξορμήσεις στους Δελφούς, στη μαγευτική Αράχωβα, στο Χιονοδρομικό Κέντρο Παρνασσού – στην Κρύα Λειβαδιάς και περιηγήσεις σε διαδρομές απείρου κάλλους στον Νομό Φωκίδας. 13-19/3 Πανόραμα Καλαμάτας – Μεσσηνίας – Μάνης διανθισμένο με ιδιαίτερη εξόρμηση στη ρομαντική Μονεμβασιά. Κυριακή Αποκριάς ξεφάντωμα με παραδοσιακά έθιμα στην πανέμορφη Κορώνη - Δευτέρα της Καθαράς «του Κουτρούλλη ο γάμος» στη Μεθώνη με το επιβλητικό κάστρο - Αρεόπολη 17 Μαρτίου επετειακές εκδηλώσεις ξεσηκωμού των Μανιατών για απελευθέρωση - ξενάγηση στα Σπήλαια του Διρού και εξορμήσεις στα αγέρωχα πυργόσπιτα της Βάθειας, στο εξωτικό Λιμένι, στην Καρδαμύλη, στο Γύθειο και τη Μονεμβασιά. Αναλυτικά προγράμματα: www.iep.org.cy. Πληροφορίες – δηλώσεις συμμετοχής 99931000 και 9937300.

Δηλώσεις συμμετοχής : Ινστιτούτο 99 931000 και 99373000.

Αναλυτικό πρόγραμμα : www.iep.org.cy

4.000 ευρώ από την ΚΕΑΝ στη Europa Donna Cyprus

Η ΚΕΑΝ πραγματοποίησε για άλλη μια χρονιά δωρεά ύψους 4.000 ευρώ στην Europa Donna Cyprus, ως επιστέγασμα της ενημερωτικής εκστρατείας της εταιρείας για τον καρκίνο του μαστού. Άλλωστε, κάθε Οκτώβριο η ΚΕΑΝ είναι πιστή στο ετήσιο «ραντεβού» της με την πρόληψη του καρκίνου του μαστού και φέτος προέτρεψε το γυναικείο κοινό να μην αμελεί ένα δικό του, πολύ σημαντικό, ραντεβού μέσω της εκστρατείας «Βγάλ' το για καλό!». Έτσι, καθ' όλη τη διάρκεια του περασμένου Οκτωβρίου, τα social media κανάλια της ΚΕΑΝ (Facebook, Instagram, TikTok και YouTube) έστειλαν ένα ηχηρό μήνυμα προς κάθε γυναίκα, χρησιμοποιώντας ως δημιουργικό όχημα ένα αντικείμενο άρρηκτα συνδεδεμένο με το γυναικείο στήθος, τον στηθόδεσμο, αλλά και άλλα στοιχεία της καθημερινότητας. Σε συνεργασία με έξι δημοφιλείς προσωπικότητες (Χρυσταλλένα Πουλλή, Κρίστια Θεοφανοπούλου, Μαριλένα Ζωδιατού, Ελένη Σιδερά και Μαριάννα Δημητρίου), αλλά και τη συμβολή της καταξιωμένης Παθολόγου Ογκολόγου, Δρος Γιόλας Μάρκου, τα βίντεο και τα υπόλοιπα υλικά που δημοσιεύτηκαν δεν κάλεσαν απλά το κοινό να βγάλει δικαιολογίες, εμπόδια και φόβους από τη μέση και να βάλει τον μαστογραφικό έλεγχο στο πρόγραμμα, αλλά αποτέλεσαν και μια πολύτιμη πηγή πληροφόρησης σχετικά με τη διαδικασία, την αποτελεσματικότητα και τη σημασία του ελέγχου. Φυσικά, η εκστρατεία δεν θα μπορούσε να ολοκληρωθεί χωρίς την έμπρακτη στήριξη της ΚΕΑΝ στη Europa Donna Κύπρου, τον μη κερδοσκοπικό Οργανισμό που ειδικεύεται στην ευαισθητοποίηση για τον καρκίνο του μαστού και υποστηρίζει γυναίκες και άντρες ασθενείς. Με τη δωρεά 4.000 ευρώ, η ΚΕΑΝ αποδεικνύει για άλλη μια φορά τη δέσμευσή της στις αξίες της κοινωνικής αλληλεγγύης και προσφοράς, βρίσκοντας ξανά έναν πρωτότυπο τρόπο για να προάγει την πρόληψη για ένα ζήτημα υγείας, του οποίου η έγκαιρη πρόληψη και αντιμετώπιση μπορούν να σώσουν ζωές.

ΒΛΕΠΕΙ ΑΛΛΟ ΕΙΔΩΛΟ ΣΤΟΝ ΚΑΘΡΕΦΤΗ

Η ΑΕΛ είναι η ομάδα με τη μέγιστη πρόοδο σε σχέση με ένα χρόνο πριν

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΚΑΥΚΑΡΙΔΗΣ

Ίσως ο καλύτερος τρόπος για να υπολογίσεις την πρόοδο ή και την κάθοδο μίας ομάδας είναι η σύγκριση με το αντίστοιχο διάστημα της περσινής περιόδου. Κοιτώντας λοιπόν τις πρώτες εννέα αγωνιστικές της σεζόν 2026-27, σε αντιστοιχία με το ανάλογο διάστημα της περιόδου 2025-26, μία μόνο ομάδα καταγράφει τεράστια διαφορά. Προς το καλύτερο, και αυτή είναι η ΑΕΛ. Σε αντίθεση με τις άλλες υποψήφιες ομάδες για τίτλους και ευρωπαϊκά εισιτήρια, η ομάδα της Λεμεσού είναι σαν να βλέπει άλλο είδωλο όταν στέκεται απέναντι από τον καθρέφτη.

Αντικειμενικά ομιλούντες

Κατ' αρχήν πόσο αντικειμενική είναι η σύγκριση. Σχεδόν στον απόλυτο βαθμό. Η ΑΕΛ έδωσε και τις δύο χρονιές πέντε αγώνες εντός έδρας και τέσσερεις εκτός. Έδωσε και τις δύο χρονιές πέντε ντέρμπι. Ας πάμε όμως στα βασικά, τα σημαντικά νούμερα. Σε εννέα αγωνιστικές λοιπόν η ΑΕΛ κατέγραψε στην τρέχουσα χρονιά έξι νίκες και έχασε τρεις φορές. Είναι η μόνη ομάδα ώς τώρα χωρίς ισοπαλία. Στο αντίστοιχο χρονικό διάστημα πέτυχε μόλις τρεις νίκες, είχε δεχτεί πέντε ήττες και κατέγραψε μία ισοπαλία. Από πλευράς βαθμών η πρόοδός της είναι τεράστια. Μάζεψε φέτος 18 βαθμούς, πέρσι στο ίδιο σημείο είχε 8 λιγότερους. Αν δούμε αυτά καθαυτά τα αποτελέσματα, η διαφορά στη φετινή συγκομιδή οφείλεται σε δύο λόγους. Πρώτον, στο διπλό επί της Πάφου (πέρσι είχε χάσει στο «Στέλιος Κυριακίδης»). Δεύτερον, το απόλυτο των βαθμών απέναντι στις ομάδες που λογίζονται ως δεδομένες για το 2ο γκρουπ. Αντίθετα, τη σεζόν 2025-26 στις πρώτες εννέα αγωνιστικές είχε χάσει 5 βαθμούς από την ισοπαλία με τον Εθνικό και την ήττα με τον Ακρίτα. Ιδού λοιπόν πώς προκύπτει η εκτόξευση από τους 10 βαθμούς στους 18.

Άλλο σημείο αναφοράς για την πρόοδο; Μέχρι την 9η αγωνιστική της περσινής χρονιάς δεν κατάφερε να «ενώσει» δύο νίκες στη σειρά. Φέτος έκανε σερί τεσσάρων νικών (3η-6η αγωνιστική). Η αντιστοιχία για χρονικό διάστημα χωρίς νίκη είναι επίσης θετική. Πέρσι μέτρησε τέσσερεις αγώνες πριν ξαναχαρεί στον 5ο, ενώ φέτος μόλις δύο συνεχόμενες αγωνιστικές έμεινε χωρίς «τρίποντο».

Επίθεση

Δεν είναι και η καλύτερη επιθετικά ομάδα (7η μέχρι στιγμής) με τα 14 γκολ επίδοση. Αλλά και πάλι είναι πολύ μπροστά σε σχέση με έναν χρόνο πριν, όταν είχε σημειώσει μόλις εννέα γκολ. Το περσινό «σταγονόμετρο» είχε εξήγηση, αφού σε πέντε αγώνες, δηλαδή πάνω από το μισό, η ΑΕΛ δεν είχε σκοράρει. Μόλις δύο φορές έμεινε φέτος «άκαπνη» στις δύο εξορμήσεις στη Λευκωσία με ΑΠΟΕΛ και Ομόνοια. Πρέπει να σημειώσουμε και κάτι επιπλέον. Στην πρεμιέρα του πρωταθλήματος η ΑΕΛ είδε τους δύο βασικούς σέντερ φορ της, τον Τσατάκοβιτς και τον Γκομίς, να τραυματίζονται σοβαρά και να χάνουν το μεγαλύτερο (αν όχι όλο) διάστημα της χρονιάς. Ναι, υπάρχει για τη θέση ο Γιόβετιτς, ήρθε την υστάτη ο Τζιοφρί, αλλά ο σχεδιασμός και η προετοιμασία του καλοκαιριού αναιρέπηκαν. Εντούτοις χρειάζεται βελτίωση, είναι δεδομένο από τούδε και στο εξής.

Άμυνα

Στον απόλυτο αριθμό η βελτίωση δεν είναι μεγάλη, αλλά σημειώνεται, με 17 και 14 γκολ αντίστοιχα λιγότερο φέτος. Όμως ας το δούμε πιο σφαιρικά. Τα έξι από τα 14 γκολ μπήκαν στο τέρμα

> **Σημεία αναφοράς για τη βελτίωση οκτώ βαθμών, το απόλυτο απέναντι στους «μικρομεσαίους» και η αύξηση της επιθετικής παραγωγής και συχνότητας**

της ΑΕΛ μόνο σε έναν αγώνα και τη συντριβή από τον ΑΠΟΕΛ. Αν και είχε και τη σεζόν 2025-26 ανάλογο αποτέλεσμα (0-5 από Ομόνοια), κατάφερε τουλάχιστον να αυξήσει κατά ένα (3 έναντι 2) τα παιχνίδια που κράτησε ανέπαφη την εστία της. Και εδώ θέλει βελτίωση, αλλά είναι σε καλύτερο μονοπάτι απ' ό,τι πέρσι.

Μέχρι τον 1ο γύρο

Σήμερα η ΑΕΛ αντιμετωπίζει την Καρμιώτισσα. Ευκαιρία για νίκη, αλλά και για να μείνει στους +8 βαθμούς σε σχέση με ένα χρόνο πριν. Γιατί στη 10η αγωνιστική της περιόδου 2025-26 είχε καταγράψει νίκη επί της ΕΝΠ. Έχει ενδιαφέρον να δούμε πώς μπορεί να κινηθεί μέχρι το τέλος του πρώτου γύρου, αναλόγως με πέρσι. Όταν από τη 10η μέχρι την 13η αγωνιστική μάζεψε 10 βαθμούς. Είχε την προσωρινή της ανάκαμψη, με νίκες όπως είπαμε επί της Ένωσης, επί ΑΠΟΕΛ στη Λευκωσία και Ομόνοιας Αραδίππου στη Λάρνακα. Είχε φέρει επίσης ισοπαλία με Απόλλωνα. Τον οποίο θα αντιμετωπίσει λίαν συντόμως. Πέραν της Καρμιώτισσας. Έχει επίσης άλλο ένα ντέρμπι (με ΑΕΚ), ενώ θα υποδεχτεί τον Ολυμπιακό. Μπορεί να πάρει 10 βαθμούς και να συνεχίσει να καταγράφει μεγάλη πρόοδο. Δύσκολο αλλά εφικτό. Αλλά όπως και να 'χει, ας μείνουμε στο σήμερα και να κρατήσουμε τη σαφή βελτίωση της ΑΕΛ της χρονιάς 2025-26.

ΑΕΛ2025-2026 (3/1/5, 9-17 γκολ, 10 βαθμοί)

Ολυμπιακός	2-0
ΑΕΚ	0-2*
Εθνικός	2-2
Ομόνοια	0-5*
Ακρίτας	0-2
Ανόρθωση	4-1
Άρης	0-4*
Κράσαβα	1-0
Πάφος FC	0-1*

ΑΕΛ2026-2027 (6-0-3, 14-14 γκολ, 18 βαθμοί)

Ανόρθωση	2-0
ΑΠΟΕΛ	0-6
Νέα Σαλαμίνα	2-1
Πάφος FC	2-0
Ομόνοια 29Μ	2-1
Ομ. Αραδίππου	2-0
Άρης	1-3
Ομόνοια	0-2
Κράσαβα	3-1